

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMEN ADAYLARININ
SOSYAL MEDYANIN ÖĞRENME SÜRECİNE
ETKİLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ
“PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ”**

Mesut ÖZKAN

Denizli 2019

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL MEDYANIN
ÖĞRENME SÜRECİNE ETKİLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ
‘PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ’

Mesut ÖZKAN

Danışman
Doç. Dr. Nuray MAMUR

DENİZLİ
2019

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

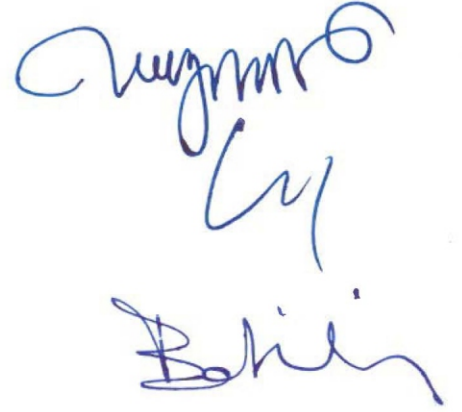
Bu çalışma, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı'nda jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan: Doç. Dr. Nuray MAMUR

Üye: Dr. Öğretim Üyesi Hatice Nilüfer SÜZEN

Üye: Dr. Öğretim Üyesi Bekir İNCE

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun **10.07.2019** tarih ve **29/8**.. sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mustafa BULUŞ

Enstitü Müdürü

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu; atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı; bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

İmza

Mesut ÖZKAN

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde çok sayıda kişinin emeği ve görüşü etkili olmuştur. Görüş ve önerileriyle araştırmanın her aşamasına katkı sunan ve beni destekleyen herkese teşekkürlerimi sunarım.

Bilgilerini benimle paylaşan, araştırmanın her aşamasında ilgisini ve sabrını esirgemeyen, çok kıymetli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Nuray MAMUR'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez jürisinde yer alarak çalışmaya görüş ve önerileriyle katkıda bulunan Dr. Öğretim Üyesi Bekir İNCE ve Dr. Öğretim Üyesi Hatice Nilüfer SÜZEN'e, araştırmanın veri toplama sürecine uzman görüşleriyle katkı getiren Dr. Öğretim Üyesi Selahattin YILMAZ ve Dr. Öğretim Üyesi Handan BÜLBÜL'e, ayrıca, lisansüstü eğitimim boyunca ders aldığım ve danıştığım bütün hocalarıma teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimimin başlamasından tezi yazdığım son ana kadar farklı zamanlarda farklı yerlerde farklı şekillerde bana destek olan değerli arkadaşım Tayfun GÜDÜCÜ ve ailesine, araştırmanın gerçekleşmesine katkı sağlayan ve yardımlarını esirgemeyen bütün arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Son olarak yüksek lisans eğitimim boyunca sabır, anlayış ve fedakârlık gösteren ve hep yanımda olan can yoldaşım Ümran YASSIHÜYÜK'e, maddi ve manevi desteklerini her an hissettiğim babam Şaban ÖZKAN'a, ablam Alime ÖZKAN BALCI'ya ve kardeşim Ümmü ÖZKAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Bu çalışmayı, bana sınırsız güven ve sevgi duyan, beni oğluşum diye seven iki gözümün nuru rahmetli annem, canım Eşe ÖZKAN'a ithaf ediyorum.

Mesut ÖZKAN

ÖZET

Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Sosyal Medyanın Öğrenme Sürecine Etkilerine İlişkin Görüşleri 'Pamukkale Üniversitesi Örneği'

ÖZKAN, Mesut

Yüksek Lisans Tezi, Güzel Sanatlar Eğitimi ABD,

Resim İş Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nuray MAMUR

Mayıs 2019, 109 sayfa

Bu araştırmanın amacı, Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) öğretmen adaylarının sosyal medyanın sanat eğitimi öğrenme süreçlerine etkilerine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Araştırma betimsel nitelikte olup tarama modeline uygun olarak tasarlanıp, gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme soruları yoluyla toplanmış, “betimsel analiz” tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırmanın örneklemini 2017-2018 öğretim yılında Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-iş Öğretmenliği programında öğrenim gören toplam 98 öğretmen adayından oluşmaktadır.

Araştırma bulgularına göre görsel sanatlar dersi öğretmen adayları sosyal medyayı iletişim kurmak, fikir alışverişinde bulunmak, eğlenmek, öğrenmeyi kolaylaştırmak, birilerini takip etmek ya da herhangi bir şeyi paylaşmak için kullanmaktadır. Öğretmen adaylarının çoğunluğunun ifadesine göre sosyal medya okul faaliyetlerine destekleyici bir unsurdur. Sanatsal bilgilerini artırabilmek için sosyal medya da bilgi içerikli siteleri ve sayfaları takip etmek gerekmektedir. Sosyal medyada var olan bilgi içerikli sitelere bakmak onlardan yararlanmak sanatsal bilginin artırılması konusunda faydalı olmaktadır. Bilgi içerikli sosyal medya araçları sayesinde bilinmeyen ya da ulaşılamayan sanatçılara ulaşıp eserleri hakkında fikir edinilebilmekte, kullandıkları sanatsal teknikler izlenebilmektedir. Öğretmen adaylarına göre sosyal medya sayesinde farklı kültürden insanlara, kültürel yapılara, sanatçılara ve eserlere ya da bu kültürlerin sanatsal hareketlerine ulaşılabilmektedir. Bu sayede sosyal medya özgün fikirler edinmede ve yeni bakış açıları kazanmada teşvik edici olmaktadır.

Görsel sanatlar eğitiminde sosyal medyanın kullanımıyla ilgili olarak öğretmen adaylarının çoğunluğu fikir üretimini artırıcı sayfalar açılıp paylaşımlar yapılması gerektiğini ve

sanatsal bilgi paylaşımı yapan sayfaların takip edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bazı öğretmen adayları, sanatsal filmler, videolar izletilip görsellerden yararlanılmasını, yeni bakış açıları geliştirmek için kullanılmasını, sanal sergiler yapılması ve sanal müzelerin ziyaret edilmesi için kullanılmasını gerektiğini ifade etmişlerdir. Bazıları ise görsel sanatlara özel uygulamaların çoğalması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ancak bunların yapılabilmesi için sosyal medya kullanım bilincinin artırılması gerekliliği özellikle vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya, Görsel sanatlar dersi, Öğretmen eğitimi, Görsel kültür

ABSTRACT

Views Of Visual Arts Teacher Candidates About The Effects Of Social Media On Learning Process 'Example of Pamukkale University'

ÖZKAN, Mesut

Master of Science Thesis, Department of Fine Arts Education

Art Education Program

Supervisor: Associate Professor Nuray MAMUR

May 2019, 109 Page

The aim of this study is to determine the opinions of Visual arts teacher candidates on the effects of social media on art education learning processes. The research was descriptive and designed and implemented in accordance with the screening model. Research data were collected through semi-structured interview questions, analyzed with “descriptive analysis” technique. The sample of the study consisted of a total of 98 teacher candidates studying in Program Painting teacher of Pamukkale University Faculty of Education in the 2017-2018 academic year.

According to the findings of the research, prospective teachers of visual arts lesson use social media to communicate, exchange ideas, have fun, make learning easier, follow someone or share anything. According to the majority of teacher candidates, social media is a supportive element for school activities. In order to increase the art knowledge, it is necessary to follow the informational sites and pages in social media. It is useful to look at sites with information on social media and to use them to increase artistic knowledge. Thanks to information-based social media tools, unknown or inaccessible artists can be reached and ideas can be obtained and their artistic techniques can be traced. According to teacher candidates, social media enables people from different cultures, cultural structures, artists and works or artistic movements of these cultures. In this way, social media is encouraging to acquire original ideas and to gain new perspectives.

Regarding the use of social media in visual arts education, the majority of teacher candidates stated that there should be open pages that increase the production of ideas and share them, and that the pages that share artistic knowledge should be followed. Some teacher candidates stated that watching artistic films and videos should be used for the use

of visuals, should be used and they should be used for developing new perspectives, making virtual exhibitions and visiting virtual museums. Some of them stated that special applications for visual arts should increase. However, it is emphasized that the need to increase the awareness of social media usage in order to be able to do them.

Keywords: Social media, art education, teacher training, visual culture

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI	iii
ETİK BEYANNAMESİ	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	x
TABLolar LİSTESİ	xii
RESİMLER LİSTESİ	xiv
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ	xv
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi	4
1.1.2. Alt Problemler	4
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.5. Tanımlar	5
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
2.1. Kuramsal Çerçeve	7
2.1.1. Görsel Sanatlar Eğitimi.....	7
2.1.1.1. Görsel sanatlar eğitiminin amaçları.....	9
2.1.1.2. Görsel sanatlar eğitiminde yaratıcı süreç.....	10
2.1.1.3. Görsel sanatlar eğitiminde görsel kültür.....	12
2.1.2. İnternet ve Sosyal Medya.....	13
2.1.2.1. İnternet ve tarihi gelişimi.....	15
2.1.2.1.1. Dünya' da ve Türkiye'de internet kullanımı durumu.....	16
2.1.2.2. İnternette sosyal medyaya	20
2.1.2.3. Sosyal medya	20
2.1.2.3.1. Sosyal medyanın özellikleri ve geleneksel medyadan farkı.....	21
2.1.2.3.2. Sosyal medya araçları.....	22

2.1.2.3.3. <i>Dünyada ve Türkiye’de sosyal medya kullanımı</i>	31
2.1.3. Eğitim ve Sosyal Medya	35
2.1.4. Görsel Kültür ve Sosyal Medya	37
2.1.4.1. Sanat eğitiminde görsel kültür kuramı.....	39
2.1.4.2. Görsel sanatlar eğitiminde sosyal medya.....	41
2.2. İlgili Araştırmalar	43
2.2.1. Eğitimde Sosyal Medyanın Kullanımı Üzerine Yapılan Araştırmalar	45
2.2.2. Görsel Sanatlar Eğitiminde Sosyal Medyanın Kullanımı Üzerine Yapılan Araştırmalar	48
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM	56
3.1. Araştırmanın Deseni	56
3.2. Örneklem	56
3.3. Verilerin Toplanması	60
3.4. Veri Toplama Araçları/Yöntemleri	60
3.5. Verilerin Analizi	60
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM	62
4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular	62
4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular	67
4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular	78
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	86
5.1. Tartışma ve Sonuç	86
5.2. Öneriler	92
5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler	92
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	94
KAYNAKÇA	96
EKLER	104
Ek 1. Öğretmen Adayları Görüşme Formu	104
Ek 2. Araştırma İzin Belgesi	108
ÖZGEÇMİŞ	109

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1. <i>Hanelerde İnternet Erişim Oranı</i>	18
Tablo 2.2. <i>Cinsiyete Göre Düzenli İnternet Kullanımı</i>	18
Tablo 2.3. <i>İnternet Kullanma Oranı ve Yürütülen Faaliyetler</i>	19
Tablo 2.4. <i>Eğitim Durumuna ve Cinsiyetine Göre İnternet Kullanım Durumu</i>	19
Tablo 2.5. <i>Sosyal Medya Araçlarının Sınıflandırılması</i>	22
Tablo 2.6. <i>Sosyal Medya Araçlarının Sınıflandırılması</i>	23
Tablo 2.7. <i>Podcast' ın Avantajları ve Dezavantajları</i>	26
Tablo 2.8. <i>En Popüler Sosyal Medya Siteleri, Ekim, 2015</i>	32
Tablo 2.9. <i>En Popüler Sosyal Medya Siteleri, Ekim, 2017</i>	32
Tablo 2.10. <i>Sosyal Ağların Eğitim Çevreleri İçin Faydaları</i>	37
Tablo 3.1. <i>Katılımcıların Demografik Özellikleri</i>	57
Tablo 3.2. <i>Katılımcıların Sosyal Medya Kullanım Durumu</i>	57
Tablo 3.3. <i>Katılımcıların Sosyal Medyada Geçirdiği Süre</i>	58
Tablo 3.4. <i>Katılımcıların Kullandığı Sosyal Medya Araçları</i>	59
Tablo 3.5. <i>Katılımcıların Sosyal Medyada Aktif Olma Durumu</i>	59
Tablo 3.6. <i>Betimsel Analiz İçin Çerçeve Planın Oluşturulması</i>	61
Tablo 4.1. <i>Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarına Göre Sosyal Medya</i>	63
Tablo 4.2. <i>Sosyal Medyanın Gündelik Hayata Etkisi</i>	63
Tablo 4.3. <i>Sosyal Medya Kullanım Amaçları</i>	65
Tablo 4.4. <i>Sosyal Medyanın Okul Faaliyetlerine Etkileri</i>	66
Tablo 4.5. <i>Eğitim Amaçlı Kullanılan Sosyal Medya Araçları</i>	66
Tablo 4.6. <i>Sosyal Medya ve Sanat Üretim Süreci</i>	67
Tablo 4.7. <i>Sosyal Medya ve Sanat Üretim Süreci</i>	69
Tablo 4.8. <i>Sosyal Medyanın Kültürlerarası Sanatsal Etkileşime Etkisi</i>	71
Tablo 4.9. <i>Sosyal Medyanın Sanat Öğrenme Sürecinde Üst Düzey Düşünme Becerilerine Etkisi</i>	73

Tablo 4.10. <i>Sosyal Medya İçeriklerinin Mesleki ve Sanatsal Gelişime Etkisi</i>	75
Tablo 4.11. <i>Sosyal Medyanın Sanatsal Öğrenme Süreçlerine Etkisi</i>	77
Tablo 4.12. <i>Öğretmen Adaylarının Görsel Sanatlar Eğitiminde Sosyal Medyanın Kullanımına İlişkin Önerileri</i>	79
Tablo 4.13. <i>Öğretmen Adaylarının Sanatsal Öğrenme Ortamında İşbirliği Sağlamaya Yönelik Önerileri</i>	80
Tablo 4.14. <i>Öğretmen Adaylarının Sosyal Medyanın Kültürlerarası Etkileşime Yönelik Önerileri</i>	82

RESİMLER LİSTESİ

<i>Resim 2.1.</i> Dünyada dijital, 2018	16
<i>Resim 2.2.</i> İnternet kullanımında yıllık büyüme	17
<i>Resim 2.3.</i> Bölgeye göre nüfus etme	17
<i>Resim 2.4.</i> Türkiye’de sosyal medya kullanımı	33
<i>Resim 2.5.</i> Türkiye’de sosyal medya kullanımındaki artış	33
<i>Resim 2.6.</i> Sosyal medyada harcanan günlük süre	34
<i>Resim 2.7.</i> Türkiye’de sosyal medya kullanımı	34
<i>Resim 2.8.</i> Türkiye’de en çok kullanılan sosyal medya araçları	35

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

RSS: Really Simple Syndication (Gerçekten Basit Dağıtım)

İOS: iPhone Operating System; iPhone OS (iPhone İşletim Sistemi), Internetwork Operating System (Ağlar Arası İşletim Sistemi)

3D: 3 Boyut

ARPANET: Advanced Research Projects Agency Network (Gelişmiş Araştırma Projeleri Ajans Ağı)

MSN: Microsoft Network

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

MYO: Meslek Yüksek Okulu

ODTÜ: Orta Doğu Teknik Üniversitesi

AÜ: Ankara Üniversitesi

KGÜ: Konstanz Gölü Üniversitesi

BTÜ: Berlin Teknik Üniversitesi

İİBF: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Öğr. Ad.: Öğretmen Adayı

vb: ve benzeri

s: sayfa

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Bu bölümde; problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları ve tez kapsamındaki önemli kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Günümüzde yeniliklerin en etkili bölümü teknoloji üzerinden yapılmaktadır. Hayatın akışını etkileyen, insanlığa yön veren ve geleceği biçimlendiren teknolojik değişimler gerçekleşmektedir. Bu durum teknolojiyi takip etmeyi yükümlü kılmaktadır. Teknolojiyi özümsemek, geliştirmek, yenilikleri aktarmak da eğitim süreci ile ilişkilidir.

“Teknoloji ve bilgisayar, günümüzde hayatın ve sanatın bütün alanlarına girmiştir. Çağdaş sanat üretiminin yalnızca bir aracı değil aynı zamanda ortamı ve medyası durumuna gelmiştir”(Çokokumuş, 2012, s.51). Teknolojinin gelişmesi ile ortaya çıkan ve günlük hayata olan etkisi gün geçtikçe artan görsel alanları barındıran teknolojiler yeni bir kültürel alan yaratmaktadır. Görsel alanların bu denli çoğalması, kitlelerin daha çok görselliğe yönelmesine ve öğrenme biçimlerine de yansımaktadır. “Teknolojik yenilik, sanat eğitiminde süregelen geleneksel tutuma karşın çağdaş teknolojik araç ve yöntemlerin kullanılmasını, bilginin toplanmasını, bulguların doğru biçimde anlaşılmasını zorunlu kılmaktadır” (Acar ve Sey, 2006, s.52). Bu zorunluluk sanat ve eğitim alanlarının hayatı saran teknolojiden ayrı tutulmamasını gerektirir. Bu birleşim ve etkileşim sahasının içinde teknoloji ve eğitim ilişkisinin incelenmesi, bu alanlarda çalışanların bu sürece nasıl baktıklarının bilinmesi gerekmektedir.

Yaşadığımız bu anın en çok kullanılan teknolojik gelişmelerinden biri internet olarak karşımıza çıkmaktadır. Dağıtmaç (2015) internetin benzersiz bir içerik yayma platformu olduğundan bahsetmekte ve bilginin, “diğer medya araçlarına oranla, çok daha büyük bir erişilebilirlik ve esneklikle yayılmasına olanak sunduğunu savunmaktadır” (s.12). İnternet kullanımının artması ve yaygınlaşması internete erişmenin zaman içinde daha da kolaylaşmasıyla doğrudan ilgilidir. Dünya çapında 2 milyara yakın insanın, Türkiye nüfusunun neredeyse yarısının internet kullandığı görülmektedir. Web 2.0 teknolojisinin çevrim içi ilişkilere olanak sağlaması da sosyal ağların kullanımını başlatmıştır. “Popüler sosyal medya ağlarının kullanımının kolay olması, internete erişimin artıyor olması, mobil cihazlar dâhil, bilgisayar ve türevi aletlere erişimin artması” (Kuşay, 2013, s.15-17) sosyal medya ağlarının kullanımının artmasına neden olmuştur.

“İlk olarak San Francisco merkezli Guidewire Group'un kurucularından olan Chris Shipley'in kullandığı sosyal medya kavramı; çevrimiçi iletişim, bilgi, destek, katılım ve

işbirliği sağlayan tüm araçlar için kullanılmaktadır. Terim olarak, ağ teknolojileri kullanılarak etkileşimini sağlayan araç, hizmet ve uygulamaları temsil etmektedir”(Menteşe, 2013, s.1). Sarıçam’a (2015) göre “sosyal medya kullanıcıların içeriğini kendilerinin oluşturduğu, yayınlarak paylaştığı her türlü çevrimiçi ortamlara denir. Kullanıcı içeriği sosyal medyanın ham maddesidir. Sosyal medya uygulamalarında içeriği kullanıcılar belirler ve kullanıcılar bu uygulamalar üzerinden birbirleri ile sürekli iletişimde bulunurlar” (s.15). Mayfield (2008) sosyal medyaya ait bazı özellikleri şu şekilde vermiştir:

Katılım: Sosyal medya, ilgili herkesin katkı ve geri dönüşlerini teşvik eder. Bu özelliğiyle, medya ve izleyici arasındaki çizgiyi bulanıklaştırır.

Açıklık: Sosyal medyada her kullanıcı içerikleri oylayabilir, içeriklere yorum yapabilir ve bilgi paylaşabilir. İçeriklere erişme ve içerikleri kullanma noktasında neredeyse hiçbir engel bulunmamaktadır.

Diyalog: Sosyal medya, geleneksel medyadaki tek yönlü yayının aksine çift yönlü iletişimi mümkün hale getirir.

Topluluk: Sosyal medya, hızlıca oluşturulabilen ve etkili iletişim imkânı sunan toplulukların oluşturulmasına olanak tanır. Topluluklar, benzer ilgi alanlarına sahip kullanıcıları bir araya getirir.

Bağlantı: Sosyal medya kendi içerisinde bağlantılıdır. İçerikler ve kaynaklar sosyal medya araçları içerisinde ortak olarak paylaşılabilir. Bu sayede farklı sosyal medya platformları birbirlerinden beslenebilmektedirler (s.5).

Sosyal medya ortamlarında kişiler kendilerine ait açık ya da yarı açık hesaplar oluşturmaktadır. Bu hesaplar paylaşımlar yapmayı, izin verilen hesapların paylaşımlarını görmeyi ve yine izin verildiği kadarıyla diğer hesaplarının ilişki listelerini de görmeyi sağlar. Sosyal medya hesaplarıyla yapılan aktiviteler paylaşılabilir, beğeniler yapılabilir, sesli, yazılı, görsel ya da video şeklinde sohbetler yapılabilir.

Çam’ a (2012) göre “sosyal ağlar sadece sosyalleşmek ve eğlenmek amacıyla değil, bilgiye erişmek, öğrenmek ve profesyonel iş yapmak amacıyla da kullanılmaktadır. Sosyal ağların sağladığı işbirliği, kullanıcı destekli içerik ekleme ve üst veri gibi özellikler kullanıcı deneyimini zenginleştirmekte ve bu web sitelerini daha çekici kılmaktadır” (s.26). Sosyal medya araçları kişisel verilerin korunması, senkronize edilmesi ve kategorileştirilmesinde büyük rol oynamaktadır. Kişilerin ziyaretleri, topluluklar oluşturarak ilişkiler kurmaları sosyal ağları meydana getirmektedir. Örneğin, Ying (2012) Facebook basın odası resmi istatistiklerinden bazılarını şöyle vermiştir.

- 400 milyondan fazla aktif kullanıcı vardır.
- Her kullanıcının ortalama 130 arkadaşı vardır.
- Her gün 35 milyondan fazla durum güncellemesi yapılmaktadır.
- Her ay 3 milyondan fazla fotoğraf yüklenmektedir.
- Her hafta 5 milyar adet içerik paylaşımı yapılmaktadır. (link, haber, mesaj, not, fotoğraf vb.)
- 3 milyondan fazla aktif sayfa vardır.
- Her gün 20 milyondan fazla kullanıcı bir sayfa hayranı olmaktadır(s.15).

“Dolayısıyla sosyal medyayı, kullanıcıların eğilim duydukları konulara ilişkin eşzamanlı etkileşimde buldukları, vakit ve mekân kısıtlaması olmadan metin, görsel, ses

ve video gibi kendi oluşturdıkları ya da yine aynı ortamdan edindikleri içeriklerle paylaşımlarda buldukları internet tabanlı bir ortam olarak tanımlamak mümkündür” (Koroğlu, 2015, s.272). Sosyal medyanın iletişimden paylaşıma, zamanın ötesine bir geçiş olma durumuyla önemi kat kat artmaktadır. İnsanlığı bu kadar etkileyen bu gelişmeyi tabii ki eğitimde kullanılması kaçınılmaz olacaktır. Eğitim ve sanat eğitimi uygulamalarında çağı yakalamak için büyük uğraş verildiği aşikârdır. Ancak ne kadar yeterli olduğu konusunda sorgulamalar devam etmektedir. Günümüz dünyasında iletişim ve bilgi teknolojilerinin gelişiminin hızlanması ve sürekli yenilenmesi, eğitimde, bilimde, sanatta vb. yerlerde sosyal medyaya olan ihtiyacı artırmıştır.

Tınmaz (2011) “sosyal ağ web sitelerinin kullanım ve doyum değerlendirmesini ve sosyal ağ web sitelerinin öğrenme-öğretme süreçlerinde kullanılmasına yönelik avantajların ve sorunların tespitine yönelik yapmış olduğu çalışmada kullanışlı bir araç olarak algılanan Facebook’un öğretim etkinlikleri için kullanım potansiyeli olduğu sonucuna ulaşmıştır” (Akt. Tonbuloğlu ve İşman, 2014, s.321). “Sosyal ağların kullanıcılarının büyük bir çoğunluğunu öğrenci, öğretmen ve okul yöneticilerinin oluşturduğu düşünülürse sosyal paylaşım sitelerinin eğitsel kullanımına yönelik fikir ve çalışmaların olması değişen bilgi teknolojilerine ayak uydurmak için gereklidir” (Özmen, Aküzüm, Sünkür ve Baysal, 2011, s.42). Bu durumda; öğrencilerin, öğretmenlerin, genel olarak bütün toplumun yenilenmeye ayak uydurması, gelişmeleri etkin şekilde takip etmesi için öncelikle teknolojiyi iyi bilmesi, internet kullanımını artırması ve sosyal medyayı doğru kullanmayı bilmesi gerekmektedir. Kullanım alanı ne kadar geniş olursa olsun, doğru amaçla, belirlenmiş bir hedefle istenilen kazanım sağlanacaktır. Aksi takdirde sosyal medya faydadan çok zarara yol açacaktır. Zarardan öte teknolojik bir gelişmeden uzak durmanın imkânsız olduğu bu dönemde, bu tür kullanım alanlarını avantaja çevirmenin yollarının aranması gerekmektedir. Örneğin, bir öğrenci sosyal medyayı evde, okulda ya da sokakta şursuzca kullanabilir ya da herhangi bir etki söz konusu olmadan hayatında bulundurabilir. Ama bu şartlarda ne kadar uzak kalınabileceği, ne kadar korunabileceği şüpheli bir durumdur.

Sosyal medyayı eğitime ve sanat eğitimine en iyi şekilde entegre ederek, olası zararlardan sıyrıp daha yararlı ve işlevsel bir hale getirilebilmesi mümkündür. Sosyal medya öğrencilerin derslerle ilgili araştırma yapabileceği, ödevleriyle ilgili kaynaklara ulaşabileceği, elde edilen kaynak ya da bilgileri paylaşabileceği özelliklere sahiptir. Uysal (2011) “sanat eğitimi içerisinde de kapsamlı olarak yer alan ve önemli görevler üstlenen sosyal medyanın, öğrencilerin gördükleri imgeleri ve kendi çalışmalarında kullandıkları

imgeleri daha anlamlı bir şekilde yorumlamalarına yardımcı olacağını düşünmektedir” (Akt. Çelik ve Kılınç, 2016, s.314). Söz konusu durumun ortaya çıkıp çıkmadığına dair bilimsel çalışmaların yetersizliği bu alanda bilgi eksikliğinin olması sanat eğitimi alanında sosyal medya ile ilgili çalışmayı zorunlu kılmıştır. Konunun çıkış noktası olan yerde tam olarak sosyal medyanın sanat eğitimi öğrenme ve öğretme süreçlerine olan etkisinin ortaya çıkarılması, etkili ve kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesine katkı sağlamak açısından önemlidir.

1.1.1. Problem Cümlesi

Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) öğretmen adaylarının sosyal medyanın sanat eğitimi öğrenme süreçlerine etkilerine yönelik görüşleri nelerdir?

1.1.2. Alt Problemler

- 1- Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) öğretmen adaylarının sosyal medyayı kullanım amaçları nelerdir?
- 2- Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) öğretmen adayları sosyal medyayı kendi sanat öğrenme süreçlerinde nasıl kullanmaktadır?
- 3- Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) öğretmen adaylarının sanat öğrenme ve öğretim süreçlerinde sosyal medyanın kullanımı ile ilgili öneri ve beklentileri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, öğrencilerin yaşantılarında kayda değer bir rol oynayan ve zamanlarının büyük bir bölümünü geçirdikleri sosyal medya uygulamalarının sanat eğitimi öğrenme süreçlerine olan etkisinin öğretmen adaylarının görüşleriyle incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sosyal ağların sanat öğrenme süreçlerindeki olumlu ve olumsuz etkilerinin ortaya çıkartılması yoluyla, her öğretim kademesinde bu alanla ilgili olarak yapılacak olan her türlü araştırma için belirleyici olması amaçlanmaktadır. Ayrıca araştırmadan elde edilen bulguların sanat öğrenme ve öğretme süreçlerindeki çeşitli uygulamalarda yeni fikirler için yol göstermesi ve teşvik edici olması amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

İnternetin hayatın her alanında yaygınlaşmasına bağlı olarak internet üzerinden gerçekleşen ve sosyal ağ olarak ifade edilen yapıların yoğunluğu da yaşamlarımızı etkilemeye başlamıştır. Sosyal medya ya da sosyal ağlar hayatı etkileyen, siyasi sürece yön veren, toplumu farklı bir mecrada birleştiren bir yapıya dönüşmüştür. Büyük bir

etkileşim sahası haline gelen sosyal ortamlar internet ortamında olmayan sınırlardan dolayı kültürlerarası etkileşime fırsat yaratan bir konuma gelmiştir. Dolayısıyla eğitim ortamlarında sıklıkla kullanılmaya başlayan sosyal ağlar; araştırma, sorgulama, işbirlikli öğrenme, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini desteklemek için kullanıldığı gibi, eğitim materyalleri paylaşmak, güncel olayları takip etmek ve çeşitli tartışma ortamlarda yer almak için kullanılır hale gelmiştir. Günümüz öğrenci profili ya da çağımız çocuklarının bir parçası olmuş olan internet ve tabii ki sosyal medyanın öğrencilere, okullara etkileri kaçınılmazdır. Bu noktada sosyal medyanın eğitimde kullanılması, öğrenme ve öğretme süreçlerine etkilerinin olumlu ve olumsuz yönleri ile araştırılması gerekmektedir. Araştırmayı önemli kılacak olan durum burada başlamaktadır. Görsel kültürün önemli bir parçası durumunda olan sosyal ağlar; görsel paylaşımı, paylaşılan her görsel kültür imgesi üzerine yazılan eleştirel yorumlar ve görseller üzerine yapılan manipülasyonlar ile sanat eğitimi öğrenme ve öğretme süreçlerinin önemli bir parçası haline gelmiştir. Bu nedenle sosyal medyanın sanat eğitimi ve sanat eğitimi alan öğrenciler üzerinde ki etkisinin araştırılması görsel sanatlar eğitimi daha çağdaş bir noktaya getirmek açısından önem taşımaktadır. Bu bağlamda görsel sanatlar öğretmenlerinin çağın koşullarına uygun yetiştirilmesi açısından görsel sanatlar öğretmen adaylarının sosyal medyayı sanat öğrenme süreçlerinde nasıl kullandıklarını belirlemesi gerekmektedir. Bu araştırma, hayatın her alanında yer alan sosyal medyanın sanat eğitimindeki etkilerinin belirlenmesiyle kullanım amaçlarının yeniden gözden geçirilmesi ve nasıl kullanılabileceğine dair öneriler sunmak açısından önemli görülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

- 1- 2018-2019 eğitim-öğretim dönemiyle,
- 2- Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim İş Öğretmenliği öğrencileri,
- 3- Araştırmanın alt problemleri doğrultusunda geliştirilen yarı-yapılandırılmış görüşme soruları ile sınırlıdır.
- 4- Araştırmacının olanaklarıyla sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Sosyal Medya: “Sosyal medya kullanıcıların içeriğini kendilerinin oluşturduğu, yayınlarak paylaştığı her türlü çevrimiçi ortamlara denir. Kullanıcı içeriği sosyal medyanın ham maddesidir” (Sarıçam, 2015, s.15).

Web 2.0: “Kullanıcıların internet ortamında karşılıklı bir şekilde içerik, bilgi ve veri paylaşımı yapabildikleri, sosyal ağ kurabildikleri ve sanal arkadaşlıklar edinebildikleri, bireysel etkileşime imkan sağlayan uygulamalardan oluşan yeni nesil web teknolojisini ifade etmektedir” (Kırık, 2013, s.72).

Görsel Kültür Kuramı: “Düşünmeyi öğrenme, eleştirel düşünme, yansıtıcı düşünme, yaratıcı düşünme, görsel algı, imgenin gücü, temsil ve üretme gibi temel kavramları içeren, görsel kültür içerisinde değerlendirilen, postmodern üretim de dâhil olmak üzere üretilen ve topluma sunulan her imaj görsel kültür kuramı olarak değerlendirilebilir” (Dilli, 2013, s.36-54).

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde konuyla ilgili araştırmalara ve araştırmanın dayandığı kuramsal temellere yer verilmiştir.

2.1. Kuramsal Çerçeve

2.1.1. Görsel Sanatlar Eğitimi

Sanat çok yönlü bir belirsizlik gibi çıkar karşımıza. Anlamak, anlamlandırmak zordur. Ya da bu anlam verme çabası olmaması gereken bir durumdur. İnsanoğlu bazen kişisel sorunlardan, bazen toplumsal olgulardan etkilenerek bir dışavurum ihtiyacı hissetmiştir. Bu ihtiyacı karşılayabilmek için yeni şeyler üretmiş, eserler ortaya çıkarmıştır. Çok yönlü belirsizlikle başlayıp bir dışavurum süreci olarak süren ve ortaya çıkmış bir ürünle neticelenen bu sürece sanat denir.

Sanat eğitimi ise, temelde, bir “estetik davranış kazandırma ya da bir estetik davranış değişikliği oluşturma sürecidir. Sanat eğitiminin temeli, en temel ögesi insan ve toplumdur. Yapısı ve yaratılışı gereği insan günlük yaşam bilgisinin ötesinde doğruyu, yararlı ve güzel olanı arar” (Duman, 2014, s.27). Bu arayış ise insanı bir yaşantı sürecine dâhil eder. Sanat eğitimi bu yaşantı ve deneyimler sonucunda gelişen kendine özgü bir disiplindir. “Sanat eğitimi dendiğinde, yalnızca görsel alandaki eğitim değil, tüm ifade tarzlarını kapsayan bir eğitim anlaşılmalıdır. Bireyin yaşamdan edindiği algılar ve bunlara ait imgeler yanında içten gelen seziler yaratma sürecinin temelini oluşturan etmenler arasındadır” (Akaroğlu, 2014, s.43). Sanat eğitimi için yapılmış birçok tanım mevcuttur. Bunlardan bazıları şunlardır:

Özsoy ve Alakuş’a (2009) göre sanat eğitimi “bireylerin sanatla eğitimidir”(s.40). Kayahan (2010) sanat eğitimi için, estetik bakış açısı kazanmada önemli bir fırsat olduğunu, ilk bakışta önemsiz gibi yaklaşılabilen bu olgunun, aslında tüm bilim dallarında aranan bir özellik olduğunu belirtmiştir (s.13). Aşılıoğlu’na (2012) göre sanat eğitimi; “bireyin yetenek ve becerilerini ortaya çıkarmaya yardım etmenin yanı sıra, soyut kavramları algılamasını, nesnelere arasında ilişkiler kurmasını, esnek, akıcı ve orijinal düşünmesini kolaylaştırır. Duygularını, görüşlerini malzemeye aktarırken yeni deneyimler yaşamasını olanaklı kılar” (s.232).

Dilmaç (2009) ise sanat eğitimi kavramını “sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içeren, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitim olarak tanımlamaktadır. Sanat eğitimi, görsel sanatların eğitimi ve öğretimiyle ilgilenir. Bu öğretimin kapsamı içinde, uygulamalı çalışmalar, sanat eseri inceleme, eleştiri, sanat tarihi ve estetik yer alır” (s.15).

Genel eğitim kapsamında Görsel Sanatlar Eğitimi; “sanatların yasa ve tekniklerini kullanarak bireye estetik kişilik kazandırmayı hedefleyen bir eğitim alanıdır. Sanat eğitimi sürecinde; algılama, bilgilenme, düşünme, tasarlama, yorumlama, ifade etme ve eleştirme davranışları estetik ilkeler doğrultusunda sanatların dili kullanılarak edinilir” (Aykut, 2006, s.34-35). Bilgin’e (2010) göre sanat eğitimi “yalnızca yetenekli bireylerin değil, toplumdaki herkesin eğitimi için gerekli bir eğitimidir. Burada amaçlanan, sanatçı yetiştirmeye yönelik eğitim değil, bir kişilik eğitimi, bireyin sanat yoluyla eğitimi, yani bireyin estetik eğitimidir. İnsanın yaratıcı güçlerini ortaya çıkarmasına yardımcı olacak şartları hazırlayan ve etkileşimler yoluyla toplum içinde yaşadıkları çevreye duyarlı olmalarını sağlayan bir etkinliktir” (s.8). Bolat Aydoğan (2010) sanat eğitimini daha genel bir çerçevede açıklarken; “bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmeye yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü estetik bir düzeye ulaştırmak amacı ile yapılan tüm eğitim çabası sanat eğitimidir” ifadelerini kullanmıştır (s.4).

Tüm bu tanımlamalar ele alındığında sanatla eğitimin değişik konular ve alanlardan yola çıkarak kendine özgü yeni bir alan yarattığı görülmektedir. Sanatsal birçok faaliyetin sınıf içinde oluşmuş olan tezahürleri bu durumun bir derse dönüşmesini sağlamaktadır. Örgün eğitim sisteminin hemen hemen her aşamasında ortaya çıkan sanat eğitimi dersleri öğrencilerin birçok özelliğine doğrudan katkı yapmaktadır. Sanatı öğrenmeyle başlayıp, ürüne dönüştüren bir süreç oluşurken; sanatın tarihinden sanata yapılan eleştiriye kadar geniş kapsamlı bir alanda, öğrenciyi içine almış bir sistem ortaya çıkmıştır. Bu durumun başarılı bir şekilde sürdürülmesi öğrencilerde estetik algıyı, yaratıcılığı geliştirmektedir. Bir domino etkisiyle kişisel gelişimi sağlayan bu süreç öğrencinin kendi yaratıcılığını keşfetmesi, özgüvenin yerine gelmesiyle güçlü bir sosyal gelişimi sağlamaktadır. Bu sebeple eğitim dünyası içerisinde sanat eğitiminin yeri yadsınamaz derecede önemlidir. “Çünkü sanat eğitimi, bireyin içinde yaşadığı dünyayı kavramada, karşılaştığı problemleri çözmede, gördüğü, hissettiği şeylere karşı tepki göstermede son derece önemli roller üstlenir ve bir bütünlük içerisinde düşünüldüğünde birey ve toplum için can damarı durumundadır” (Gel’den (1994) aktaran Bulut ve Gülsoy, 2016, s.77).

Birey ve toplum için gelişen ve değişen bir zaman dilimi vardır. Bu zaman dilimi içinde var olmak, ayakta durmak, yeniliğe uyum sağlamak kendiliğinden oluşan durumlar değildir. Özel bir gayret ya da farklı özellikleri barındıran bir sistemi yaratmak gerekmektedir. Gayret gösterecek olan da tabii ki bireylerdir. Bu birey çağdaş, yenilikçi ve devamlı arayış içinde olmalıdır. Bireyi bu özelliklere getirecek olan ise sanat eğitimidir. “Sanat eğitimi süreci uygulamalı çalışmaları da içerdiğinden dolayı yaratıcılığı etkilediği

bilinmektedir” (Uysal, 2005, s.41). Bu noktada bireyin sanat eğitimine ihtiyacı olduğu söylenebilir. Ancak sanat eğitiminin de devamlılığı için yenilikçi ve çağdaş insanlara ihtiyaç olduğu büyük bir gerçektir.

2.1.1.1. Görsel sanatlar eğitiminin amaçları. Toplumlar teknolojinin peşinden son hızla koşarken, teknolojinin kendilerine sunduğu avantajlardan faydalanmaktadırlar. Bu avantajlar pek çok alanda kendini göstermekte ancak bireyleri birer teknoloji bağımlısı durumuna getirmektedir. Bireyler arası iletişim toplumlar arasında bir duruma dönüşmekte bilgi ve kültür sentezi oluşmaktadır. Bu sentez bazı alanlarda karmaşaya neden olmakta, sağlıklı bilgi ağı kaybolmaktadır. Bu bilgi karmaşasından kurtulmanın yolunun aranması, bireyler için tekrar doğru bir yolun tasarlanması gerekmektedir. Eğitim ise bu noktada devreye girmektedir. Bilgiyi sadeleştiren, ayrıştıran, kirlilikten kurtarıp daha işe yarar hale getirmektedir.

Doğru bir eğitim bu sorunları çözmekte yeterli olacaktır. Teknolojiyi kovalarken sahip olunan bilgileri verimli hale getirebilecek, bilgi teknolojisini geniş kapasiteli bir birikim hale dönüştürebilecektir. Sorunlar en doğru şekilde çözüme kavuşturulacak, bilgi üzerine yapılacak olan bütün düşünceler özgün ve çözüm odaklı hale gelecektir. “Sanat eğitimi ise genel eğitimin özgün bir parçasıdır. Bu alan diğer alanlardan farklı olarak kendine özgü konu, yöntem ve tekniklere sahiptir. Belki de özgünlük sayesinde genel eğitim süreci içerisinde diğer alanlardan farklı bir yerdedir” (Ayaydın’dan aktaran Bulut ve Gülsoy, 2016, s.77). Sanat eğitimi (art education), görsel sanatların eğitimi ve öğretimiyle ilgidir. Bu öğretimin kapsamı içinde, sanat tarihinden sanat eleştirisine, estetikten sanatsal uygulamalara kadar sanatın kendi içinden gelen konular yer alır.

“Her davranış gibi sanata ilişkin bilgi ve deneyim de eğitim ve öğretimle kazanılır. Öğretim kurumları sanat eğitiminin dizgesel bir yapı içinde verildiği yerlerdir. Böylece bireyler kültürel birikim elde eder, gelişir ve sanat giderek yaşamın vazgeçilmezleri arasına girer” (Kırıçoğlu, 2015, s.1). “Ancak sanatla ilgili bilgi ve deneyimlerinde eğitim öğretimle kazandırılabilmesi gerçeği unutulmamalıdır. Bu nedenle çok küçük yaşlardan itibaren verilmesi gereken bu eğitim okullarımızda Görsel Sanatlar dersi başlığı altında ilköğretim seviyesinden itibaren verilmektedir” (Kartopu, 2016, s.82). Okullarımızda verilmekte olan görsel sanatlar eğitiminin kendisini diğer eğitim alanlarından ayıran farklı özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler ise kasıtlı olarak planlanması yapılan amaçlar doğrultusunda ortaya çıkmaktadır. Bir dersin amaçlarının o dersin niteliğini gösterdiği söylenebilir. Sanat eğitiminin ise pek çok amacı vardır. Bireyin yaratıcılığının geliştirilmesinden, ifade

zenginliğinin oluşturulmasına; sosyal ve bilişsel olarak gelişimden motor beceriler elde etmesine kadar farklı özellikleri içeren amaçlara ulaşabilmemiz mümkündür.

Kaptan Aykaç'a (2014) göre "Sanat eğitiminin hedefleri arasında kendini ifade etmek, yaratıcı düşüncüyü geliştirmek ve eleştirel bakabilmeyi sağlamak" (s.34) bulunmaktadır. Bunlar üst düzey davranışların kazandırılması anlamına da gelmektedir. Sanat eğitiminin amaçlarının gerçekleştirilebilmesi ve amaçların daha ileri düzeylere taşınabilmesi için, eğitim sisteminin işleyişinin daha sağlıklı hale gelmesi, toplumda ki sanat kültürünün daha da geliştirilmesi hatta farklı sanat alanlarının ortaya çıkarılması sağlanmalıdır. Ancak sanat eğitiminin özünde bireysel özellikler barındırdığı unutulmamalıdır. Her ne kadar toplumsal bir etkiye ulaşılma çabası gibi gözükse de eğitimin her aşaması bireyler üzerinden ilerleyecektir. Bu sebeple sanat eğitimi içinde bireyseldir denilebilir. Çünkü bireylerin yaratıcılığını geliştirecek olan şey iyi bir sanat eğitimidir. Sanat eğitimi bireyin arayış içinde olmasını, özgün ürünler ortaya koymasını, hayal gücünün bütün sınırlarını zorlamasını, sanatı sorgulamasını, eleştirel düşünceye, analiz ve sentez yapabilme yeteneğine sahip olmayı sağlar. Bu bağlamda sanat eğitiminin "dersi sadece rahatlama ve eğlence aracı olarak görmekten çıkararak, daha verimli ve bilimsel yönünü sorgulayan, araştıran bir konuma getirdiği söylenebilir. Böylece gelişim ve süreç sonunda birey, sanat formlarını ustaca yakalayabilir" (Başbuğ ve Başbuğ, 2016, s.81). Tabii ki bireyin tüm bunları yapabilmesi için üstün özelliklere sahip olması gerekmez. Zaten sanat eğitiminin amaçları da bu doğrultuda oluşturulmuş, her düzeyde birey için tasarlanmıştır. Bu yüzden sanat eğitimi kişinin kendini geliştirmesinden yani bireysel gereksinimlerden bahsetmektedir. Bu bireysel gereksinimlerden yola çıkılarak hazırlanmış olan Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın amaçları ise aşağıdaki gibidir:

- Görsel okuryazarlık, algı ve estetik bilincine sahip,
- Görsel sanatlar alanındaki temel kavram ve uygulamalar konusunda bilgi, beceri ve anlayışa sahip,
- Görsel sanatlar ile ilgili tartışmalara etkin olarak katılan ve bu tartışmaları değerlendiren,
- Görsel sanatların doğası ve kökenini inceleyen, değerini sorgulayan,
- Güncel kültür-sanat nesnelere/tasarımlarını bilinçli olarak izleyen,
- Kendi kültürü ile diğer kültürlerle ait kültürel mirasın değerini anlayan ve onları koruyan,
- Görsel sanat çalışmalarında bilgi, malzeme, beceri, teknik ile teknolojiyi etkin ve güvenli bir şekilde kullanarak düşüncelerini ifade eden,
- Görsel Sanatları diğer disiplinlerle ilişkilendiren,
- Sanat alanında etik davranış gösteren,
- Sanat alanıyla ilgili meslekleri tanıyan,
- Görsel Sanatları öğrenmeye ve uygulamaya istekli bireyler yetiştirmektir (*Milli Eğitim Bakanlığı, 2018*).

“Sanat eğitimi; insanı hedef alan ve onun mutluluğu için, insan anlayışına uygun nesiller yetiştirmeyi amaçlamaktadır” (Türe, 2007, s.7). Bu noktada sanat eğitiminin temel kaynağının ve nihai amacının insan olduğu söylenebilir.

2.1.1.2. Görsel sanatlar eğitiminde yaratıcı süreç. Görsel sanatlar alanında düşünme, görsel sanatlar üzerinde çalışma ya da görsel sanatlara dair fikir üretme eğitim ve sanat alanında ayrı bir uğraş edinmek demektir. “Sanat eğitimi ile görsel algısı gelişmiş, kendini sanatsal yollarla ifade edebilen, içinde yaşadığı kültürü önce tanıyan, öğrenen, koruyan ve gelecek nesillere taşıma sorumluluğunu üstlenen, dünya kültür mirasına saygılı, yaratıcı ve yapıcı bireyler yetiştirilmesi hedeflenir” (Buyurgan ve Buyurgan, 2018). Görsel sanatlar üzerinde çalışan her birey kendini eğitim alanının bir üst seviyesinde olduğu konusunda düşünsel olarak hazırlamalıdır. Eğitim alanında edinilen bilgiler, oluşan yaşantılar veya ortaya çıkan ürünlerden yararlanılmalı ancak bunun temel seviye olduğu bilinmelidir. “Bireye eğitimi için gerekli bilgileri vermek lazımdır ama bunların yaşamsal özellik taşıması da gereklidir. Nasıl endüstri, Bauhaus gibi bir okulu beraberinde getirdiyse modern yaşam da Sanat Eğitimi Bilim Eğitimi yanında gerekli kılmış, ayrıca uygulamaya yönelik yöntemlerinde çağa uygunluk gerektirmiştir” (Çellek, 2002, s.7). Eğitim ilk adımdır ve buradan ilerisi için ayrı bir özveri ve farklı bir yetenek meselesidir. Özünde zekâyı ve özel yetenek becerilerini barındıran bu süreç yeni bir yol yeni bir sayfa demektir. Birey eğitim üzerine düşünürken sanat eğitimi üzerine de düşünmüş olur ancak bu tamamen sanat eğitimi için yeterli olmamaktadır. Sanat eğitimi farklı bir boyutu kapsamakta bireyin içinde bulunduğu zihinsel bir süreci de kapsamaktadır. Sanat eğitimi süreci görseli algılamak, anlamak ve anlamlandırmak, düşünceyi geliştirmek ve kendini özgün şekilde ifade etmeyi temel alır. Sanat eğitimi için çalışan her birey eğitim için, sanat için, sanatla eğitim için çalışmakta bu durum sanat eğitiminin bir üst noktada olduğunu göstermektedir.

“Sanat eğitimi alan öğrencilerin, sanat eğitimi almayan öğrencilere oranla yaratıcılık tutumlarına daha fazla sahip oldukları, sanat eğitimi alan öğrencilerin, yaratıcılığın akıcılık ve orijinallik boyutlarında daha fazla yaratıcı yeteneğe sahip oldukları” (Dikici, 2006, s.7-8) bilinmektedir. Yeni fikirler üretmek, yeni ürünler ortaya koymak uzun bir düşünme maratonundan yola çıkarak sağlanmaktadır. Bu sürecin isminin eğitim ya da sanat eğitimi için olduğunun belirlenmesi ortaya çıkacak olan fikirlerden ve ürünlerden sonra belirleneceği düşünülebilir. Burada esas olan durağan bir düşünce sisteminden kurtulmaktır. Var olan gerçek, ilerlemek ve gelişme kaydetmektir. Bu

bağlamda araştırma, eğitim ve bilgi edinmeyle başlayan süreç, düşünme ile devam eder. Düşünmek yaratımın alt yapısıdır. Yaratıcı düşünme burada oluşmaktadır. Çellek' in (2002) ifadelerine göre yaratıcı düşünen bireyler “başarılı, meraklı, öz kanıtlama içerisinde, özgür ancak kuşkulu, ilgi alanı çok ayrıca yüksek üretim gücüne sahip, coşkulu, önsüz ve estetik yargı” (s.9) içinde bulunurlar. Yeni ve özgün bir düşünce ortaya koymak yeni bir ürün veya bilgi ortaya koymak yaratıcı düşünmenin meyvesi olmaktadır. Eğitim için de sanat eğitimi için de esas olan bu meyvelerin çoğalması ve bireylerin sepetlerinin daha çok dolmasıdır. Özellikle sanat eğitiminin yeni bir boyuta taşınabilmesi, bu süreç içinde uzaktan ya da yakından kim varsa olumlu yönde etkilenebilmesi için bahsedilen bu sepetin devamlı dolu durması ve doldurulmaya devam edilebilmesi için emek sarf edilmeye ihtiyacı vardır. Bu yetenekli ve çalışkan bireylerin etkisiyle olurken sanat eğitiminin devamlılığı da sağlanmış olacaktır.

2.1.1.3. Görsel sanatlar eğitiminde görsel kültür. Eğitim ve sanat eğitimi birbiriyle ilişkili ancak farklılıkları bulunan alanlardır. Bu farklılıkla ilgili olarak belirtilen açıklamalar, eğitimin daha genel bir durum olarak nitelendirilmesi, sanat eğitiminin ise eğitimden sıyrılıp yeni bir alanın ortaya çıkışıyla ilişkilendirilmesi durumu ile ilgilidir. Bu ortaya çıkışın hikâyesi insanın ihtiyaçlarına yönelik durumu anlatır. İnsanın hayata dair ihtiyaçları ya da beklentileri sanatı ve sanat eğitimi doğururken hayata dair gelişmeler bu sürecin gelişimini ve değişimini sağlamıştır. Yeni gelişmeler zaten sanatın ve sanat eğitimin temel taşlarından biri olan görselin önemini artırmış, küresel bir etkiye doğru yönelimi sağlamıştır. Sanat için önemli olan görsel, sanat eğitiminin yapı taşı olurken gelişen ve değişen dünyada görselin öneminin artması görsel kültürün oluşmasına evrilmiştir. Görsel sanatlar eğitiminde başrol oynayan görsel evrilme görsel kültürün gerçek önemini vurgulamıştır.

Yaşamakta olduğumuz teknolojik dönemin insanlarla kurduğu bağ görsel üzerinden işlemektedir. Bu da görsel kültürün önemini artırmaktadır. “Güncel sistemin görsel kültürü televizyonlarda, müzelerde, magazinlerde, tiyatrolarda, reklam duyuru tahtalarında, bilgisayarlarda, alışveriş merkezlerinde yoğun bir şekilde etkilerini gösterdiğini” (2013, s.707) ifade eden Aykut, bu durumun insanlarla iç içe olması durumunu özetlemiştir. Teknoloji hayatın bir parçası olurken görsel kültürün öneminin artmasının görsel sanatlar eğitiminden bağımsız olacağı düşünülemez. Görsel kültür, görsel sanatlar eğitimi için üzerine düşünüp faydalanılması gereken bir durum haline gelmiştir. Teknolojide yaşanan gelişmeler hayatı etkilemekte, bu durum da görsel sanatlar eğitimine yansımaktadır.

Kullanılan her teknolojik ürün, bizi görsel kullanmaya zorlarken görsel sanatlar alanında fayda sağlanacak yeni gelişmelerin besin kaynağını oluşturmaktadır. “Bugün sanat eğitiminde günlük yaşam ve çağdaş dünyadaki görsel formların gücüne daha fazla dikkat çekiliyor” (Mamur, 2014, s.62) olmasının sebebi toplumun, sanatçının veya sanat eğitimcilerinin bu besin kaynağının önemini kavramış olmalarından kaynaklanmaktadır. Teknolojinin de sayesinde toplumda oluşagelen görsel kültürün görsel sanat eğitimcileri tarafından kullanılmasının sanat eğitimi sürecine ve bu eğitimi alan öğrencilere katkıları olacaktır. Öğrencilerin elde ettikleri görüntüleri algılaması ve yorumlaması değişecek, bu durum üretime de fayda sağlayacaktır.

Teknolojinin hızlı erişim imkânı sunmasıyla görsele olan hızlı erişimi de artırmaktadır. Daha fazla görsel imgeye ulaşmak, farklı seçeneklerin olduğunu gösterecek bu durum elde edilen ürünlerin niteliğine yansıtacaktır. “Sanat eğitiminin amaçlarından birinin kültürünü tanıyan, çevresine ve sanat eserlerine eleştirel bir gözle bakabilen bireyler yetiştirmek olduğu bilinmektedir” (Uysal, 2011, s.6) Teknolojinin sağladığı sınırsız erişim, öz kültürle birlikte, farklı kültürleri de sunmasıyla sağladığı önemi artırmaktadır. Farklı kültürlerden de kazanım sağlanması, görsel kültürün gelişimini, dolayısıyla görsel sanatlar eğitiminin gelişimini sağlamaktadır. Bu bağlamda görsel sanatlar eğitimi ile ilgili gelişimin sağlanabilmesi açısından teknoloji kullanımının önemi artmaktadır. Teknolojik özellikli uygulamalara ağırlık vermek, güncel olanı takip etmek, görsel ağırlıklı uygulamalardan yararlanmak görsel kültür ve teknoloji bağlamında görsel sanatlar eğitimine katkı sağlayacaktır.

2.1.2. İnternet ve Sosyal Medya

İnternet Amerika’da 60’lı yıllarda Savunma Bakanlığı’nın isteği üzerine olası felaket senaryolarının (doğal afet, nükleer saldırı vb.) ardından dahi, işlevselliğini koruyabilecek bir iletişim sistemi yaratmak amacı ile ARPANET adı altında başlatılan askeri bir projedir (Aydoğan ve Akyüz, 2010, s.194). İnternet için tüm dünyayı birbirine bağlayan devasa büyüklükteki bir bilgisayar ağı denilebilir. Yayla’ ya (2010) göre bilgisayar ağı, iki ya da daha fazla bilgisayarın birbirine bağlanmasıdır. Ağlarla birbirine bağlanan bilgisayar sayısı arttıkça, tüm bilgisayarlar daha büyük kapasiteli bir bilgisayara bağlanır. Bu bilgisayara “Ana bilgisayar” denilmektedir(s.6). Bu bilgisayar için internet kullanımının zemini veya bir altyapı hizmeti denilebilir. Bu durum için Bölükbaş (2005), “İnternet tüm dünyaya yayılmış irili ufaklı milyonlarca bilgisayardan oluşan büyük bir ağdır” demiştir (s.12).

“İnternet, web siteleri, bilgisayar oyunları, çoklu ortam uygulamaları, etkileşimli yayıncılık medyanın en yaygın bileşenleridir. Bu yeni medya ortamının kuşkusuz en hızla gelişen ve değişen ögesi internettir” (Aydoğan ve Akyüz, 2010, s.18). İnternet 1990’lı yıllardan itibaren birçok iletişim teknolojisinin aksine hızla yaygınlaşmıştır. Televizyon ve radyo gibi kitle iletişim araçlarının gelişimi ve dünya çapında yaygınlaşması uzun yıllara yayılmışken internet ise en hızla büyüyen iki iletişim aracından biri olmuştur. Hızla yayılım ve gelişim olarak internet ile rekabet eden diğer teknoloji ise cep telefonudur.

Katılımcı ve etkileşime açık yapısı sayesinde, demokrasinin uygulanışını değiştirme potansiyeline sahip olan internet, bir yandan yarattığı özgürlükler ortamı açısından demokratik açılımlar sağlayabilirken, öte yandan da ortaya çıkış nedenlerine paralel olarak çok güçlü bir gözetim ve denetim olanağı aracı olarak görülmektedir (Aydoğan ve Akyüz, 2010, s.4). Araştırmacılar, sanatçılar internet sayesinde daha pratik, daha ucuz, daha hızlı bir şekilde uluslararası işbirliğine gitme imkânı bulmuş olacaktırlar. Bir başka deyişle internet sadece makinaları birbirine bağlamayacak aynı zamanda ulusların da ağ üzerinde buluşmalarına, bir araya gelmelerine yol açacaktır (Tarcan, 2005, s.4). Bu birliktelik ile internet, insanların her geçen gün gittikçe artan ‘üretilen bilgiyi saklama, paylaşma, hızlı ve kolayca ulaşma’ isteklerinin gerçekleşmesini sağlamaktadır. Bu teknoloji yardımıyla pek çok alandaki bilgilere insanlar kolay, ucuz, hızlı ve güvenli bir şekilde erişebilmektedir (Aydemir, 2005, s.148-149).

Medya terimi, “Fransızca mass-media ya da kısaca media sözcüğünün karşılığıdır; anlamca çoğuldur ve kitle iletişim araçları demektir. Medyum (medium) aynı sözcüğün tekilidir” (Guiraud, 1994, s.21). Aydeniz (2012) medya için, “kitle iletişim sürecinin en önemli organizasyon biçimidir demiştir. Gazete, dergi, radyo, televizyon, İnternet gibi kitle iletişim araçlarına medya denildiğini ve bu kitle iletişim araçlarını kuruluş veya şirketlerin işlettiğini ifade etmiştir” (s.16). “Medyanın toplum hayatında büyük yer oynaması ve etkilerinin araştırmalara konu olması, medyanın dikkatlice ele alınması gereken bir konu olduğunu göstermektedir. Çocuklar üzerine medyanın oluşturduğu çeşitli etkilerin ise özellikle eğitimciler için önemli bir araştırma konusu olduğu düşünülmektedir” (Altınkaş, 2009, s.43). Kurtulmuş’a (2014) göre medya “insanların var olduğu günden bu yana bilinçli, bilinçsiz bir şekilde insanları etkilemekte, bugün de aynı görevini yerine getirerek toplum üzerindeki etkisi arttırarak devam ettirmektedir” (s.17). Özellikle öğrencilerin hayatında önemli bir yer edinen kitle iletişim araçları, öğrenme sürecinde öğrencileri kitaplar yerine basılı olmayan kaynaklara yönlendirmektedir. İnternet başta olmak üzere, sinema ve televizyon öğrencilerin öğrenme süreçlerinde daha baskın rol oynamaktadır. Bu

sürece değinen bir başka araştırmacı Bozkurt (2012) ise medyanın toplumun çeşitli konularda eğitilmesini sağlamak gibi önemli bir görev üstlenmekte olduğunu, böylece kitle iletişim araçları yavaş yavaş eğitim kurumlarının ve öğretmenlerin yerini almaya başladığını ifade etmiştir (s.8).

2.1.2.1. İnternet ve tarihi gelişimi. Dünya düzeni zamanla değışmekte ve yenilenmektedir. Bu gelişmeler insanoğlunun ihtiyaçlarından doğmakla birlikte yine insanoğlunun etkisiyle yaşanmaktadır. Eski dönemlerde yemeğe veya suya olan istek ve arzuya zamanla yeni ihtiyaçlar eklenmiştir. Bunlar zamanın değışimi, toplumun gelişimi ile meydana gelen şeylerdir. Toplum geliştikçe ilgiler ve ihtiyaçlar değışmekte, ihtiyaçlar karşılandıkça yeni istekler doğmaktadır. Bilgide bu şekilde doğmuştur. Toplumun bilgiye ve eğitime olan ihtiyacı ortaya çıkmış bunun karşılanması için bitmek bilmeyen bir çaba içine girilmiştir. Bilgi arayışında elde edilen tüm veriler yenilikler doğurmuş, bilginin çoğalması ve bilgiden faydalanılması sağlanmıştır. Teknoloji de insanoğlunun bitmek bilmeyen arayışı ve arzusu neticesinde doğmuş, bilginin sınırsız gücü ile gelişmiştir. Teknolojinin ve gelişen çağın insanoğlu için getirdiği en büyük yeniliklerden biri muhakkak ki internet olmuştur. “İnternet, aynı ilgilere sahip insanların sanal ortamlarda bir araya geldiği, bilgi paylaştığı, yeni grup ve topluluklar oluşturduğu ortamdır”(Ergün, 1998, s.4). “Eniac adındaki ilk bilgisayarın askeri amaçlarla 1946 yılında geliştirilmesiyle dijital çağ başlarken bilgisayarların yine askeri amaçlarla kendi aralarında iletişimlerini sağlamak için 1960’larda geliştirilen iletişim protokolü Arpanet, askeri proje ağının doğmasına neden oldu”(Özata, 2013, s.6). “Arpa askeri amaçla kullanılan bir ağ sistemine sahipti ve kullanımı oldukça sınırlıydı. Arpa, Amerika’nın farklı mekânlarında yer alan askeri görevlerin kaynaklarını paylaşmak, bir merkezde toplamak amacıyla hizmet eden bir ağ sistemini tanımlamaktaydı”(Öztürk, 2013, s.11). “1986 yılında kurucuları tarafından The National Science Foundation Nsfnet isimli büyük ağ ile Arpanet birleştirilmiş, bu ağlar İnternet adıyla anılmaya başlanmıştır”(Toplu ve Gökçearslan, 2012, s.505).

İnternetin ilk çıkışı Amerika olarak gözükse de dünyanın birçok ülkesinde yapılan çalışmalar sonucu diğer ülkelerde de internet kullanılmaya başlanmıştır. “1970’lerden başlayarak birçok başka ülke, kendi yerel kültürleri tarafından şekillendirilmiş ve çoğunlukla ekonomik gelişimin ve ulusal egemenliğin araçları ve simgeleri olarak iş görmüş olan büyük veri ağları kurmuşlardır”(Güneş, 2013, s.298). Türkiye’de ilk internet bağlantısı, 1993’de ODTÜ’de gerçekleştirilmiştir. Türkiye’de, ilk olarak üniversitelerde yaygınlaşan internet, daha sonra işyerlerine ve evlere girmiş geniş bir kullanım alanına

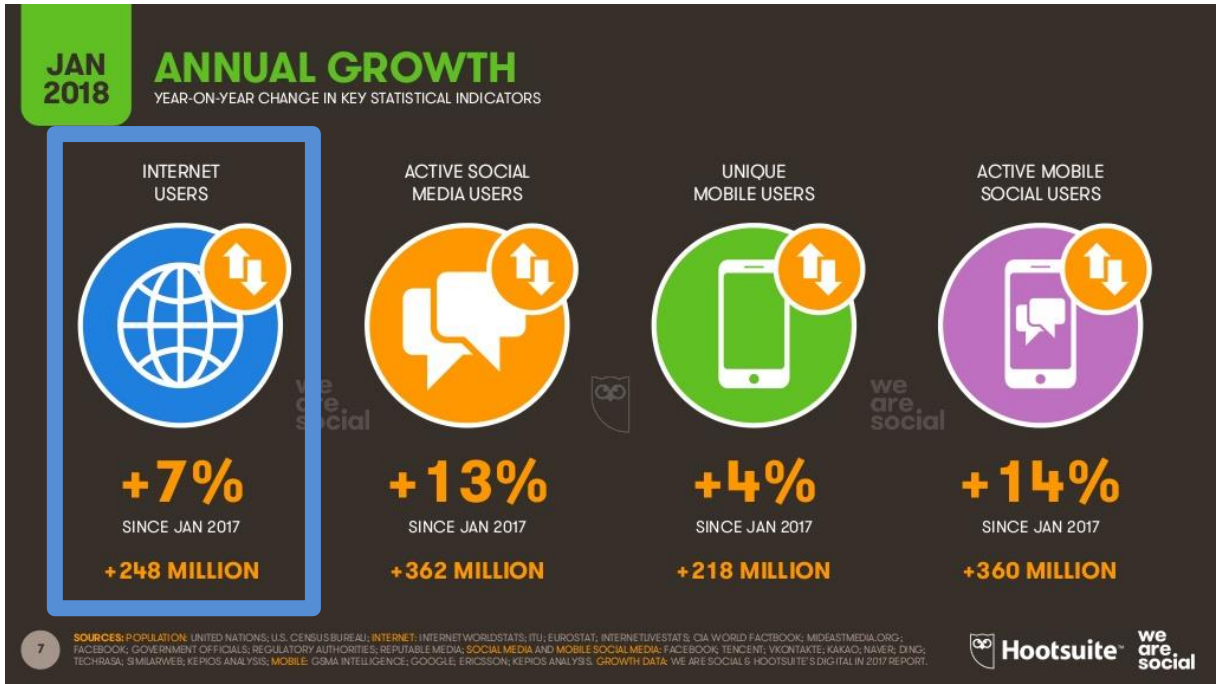
ulaşmıştır. “1994 yılı Ege Üniversitesi, 1995 yılında Bilkent ve Boğaziçi Üniversiteleri 1996 yılı başlarında da İstanbul Teknik Üniversitesi bağlantıları gerçekleşmiştir. 1993-96 yılları arasında, üniversitelerimizin çoğu Ortadoğu Teknik Üniversitesi’ne bağlanmışlardır”(Kaya, 2006, s.310) . “Tabi ki internet tüm ortamları etkilediği gibi eğitim ortamlarını da etkilemektedir. Özellikle son yıllarda internet ve eğitim bütünleşik bir hal almıştır. Öğrenciler okullara gitmeden, internet üzerinden eğitimlerini tamamlayabilmekte” (Çam, 2012, s.14) bu “internetin, istenilen zamanda istenilen yerden internete bağlanma imkânı vermesiyle” (Aydeniz, 2012, s.28) sağlanabilmektedir.

2.1.2.1.1. Dünya’ da ve Türkiye’de internet kullanımı durumu. Birer sosyal medya yönetim platformu olan, We Are Social ve Hootsuite tarafından yayınlanan “Digital in 2017 Global Overview” raporu internet, mobil ve sosyal medya kullanıcı istatistikleri konusunda önemli bilgiler sunmaktadır.

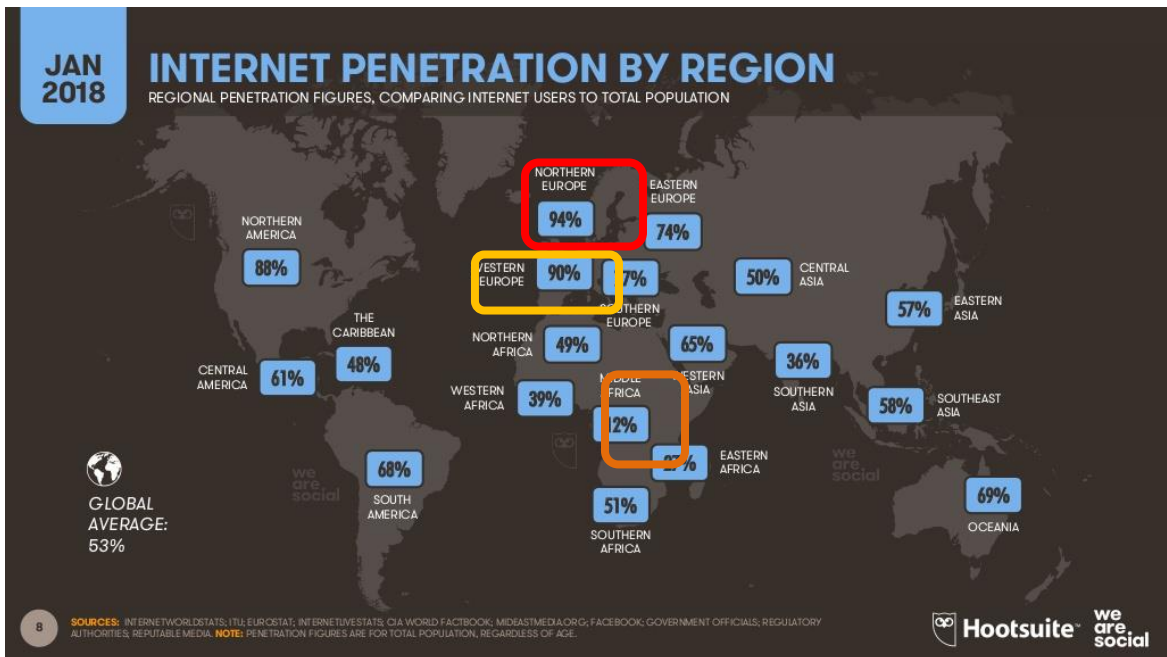
Resim 2.1. Dünya çapında dijital, 2018

Resim 2.1.’de verilen We Are Social ve Hootsuite tarafından yayınlanan “Digital in 2018 Global Overview” raporuna göre dünya nüfusu 7.593 milyardır. Bu rapora göre dünya üzerindeki toplam internet kullanıcı sayısı 4.021 milyardır.

Resim 2.2. İnternet kullanımında yıllık büyüme

Resim 2.2.'de verilmiş olan internet kullanımı yıllık büyüme oranlarında ise dikkat çekici artışlar meydana gelmiştir. 2017 Ocak ayına göre %7 büyüme ile internet kullanıcı sayısı 248 milyon artmıştır.

Resim 2.3. Bölgelere göre nüfus etme

Resim 2.3' de bölgeye göre internet nüfus oranlarına bakıldığında %94 ile Kuzey Avrupa en çok internet kullanan bölge durumundadır. %90 oranıyla Doğu Avrupa ikinci sırada yer alırken %12 gibi düşük bir oranla Orta Afrika son sırada yer almaktadır.

İnternetin Türkiye’de kullanımı çok hızlı gelişmiştir. Geçmiş dönemlerde yapılmış olan araştırmaların sonuçları ile yakın tarihlerde yapılmış araştırma sonuçları internet kullanımında oluşan bu değişimi ortaya koymaktadır. Yıldız ve Bölükbaş’ın 2005 yılında yaptığı araştırmaya göre “internetteki Türk nüfusunun 4 milyona yaklaştığı tahmin edilmektedir” (s.40), internet kullanıcı sayısının 54 milyona ulaştığı görülmektedir(Hürriyet, 2019). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) her yıl ülke içinde bazı araştırmalar yapmakta ve istatistiksel olarak bu verileri paylaşmaktadır. Bu araştırmalardan biri de ‘Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması’dır (2017).

Tablo 2.1. *Hanelerde İnternet Erişim Oranı*

Bölgeler	Yıllar						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Türkiye	42.9	47.2	49.1	60.2	69.5	76.3	80.7
İstanbul	56.9	60.5	63.3	75.5	81.3	89.1	90.8
Batı Marmara	43.4	49.7	58.8	63.6	67.4	69.9	70.8
Ege	39.4	45.5	46.7	57.4	64.5	69.4	73.3
Doğu Marmara	56.7	60.6	56.8	62.3	71.7	76.5	79.7
Batı Anadolu	48.0	57.5	52.4	58.7	73.7	79.7	84.4
Akdeniz	36.4	39.6	44.4	57.8	70.4	77.9	21.8
Orta Anadolu	49.2	41.0	46.8	55.3	63.5	72.1	77.0
Batı Karadeniz	32.9	39.5	39.9	44.4	55.5	69.1	77.2
Doğu Karadeniz	39.6	32.6	34.8	62.7	60.7	69.4	76.9
Kuzeydoğu Anadolu	21.9	41.5	44.7	48.4	51.6	72.3	72.6
Ortadoğu Anadolu	25.3	35.6	37.7	43.6	65.6	71.5	76.8
Güneydoğu Anadolu	21.2	21.5	27.5	53.0	66.1	69.5	71.5

Tablo 2.1.’e göre Türkiye genelinde hanelerde internet erişim oranı 2011 yılında %42,9 iken 2017 yılında bu oran %80,7 olmuştur. 2017 verilerine göre bölgesel bazda hanelerde internet erişimi oranı en yüksek %90,8 ile İstanbul olurken, %70,8 ile Batı Marmara en düşük orana sahiptir.

Tablo 2.2. *Cinsiyete Göre Düzenli İnternet Kullanımı*

Bölgeler	Toplam			Erkek			Kadın		
	2011	2014	2017	2011	2014	2017	2011	2014	2017
Türkiye	36.2	44.9	60.7	45.5	54.3	68.7	27.2	35.5	52.7
İstanbul	48.6	56.1	73.9	57.2	63.8	80.5	39.7	48.4	66.9
Batı Marmara	35.0	43.6	58.3	44.5	51.9	65.0	25.6	35.5	51.2
Ege	37.6	47.3	60.1	45.3	56.8	66.2	30.2	37.7	54.0
Doğu Marmara	40.8	49.5	62.5	48.3	58.2	69.9	33.3	40.9	54.9
Batı Anadolu	42.3	48.8	70.1	51.8	58.6	77.5	33.1	39.3	63.2
Akdeniz	32.9	44.3	61.0	42.3	54.6	68.0	23.9	33.9	53.8
Orta Anadolu	32.5	40.0	59.7	44.4	51.7	68.8	20.2	27.8	50.3
Batı Karadeniz	28.8	37.1	54.7	36.6	46.9	64.8	21.3	27.9	44.7
Doğu Karadeniz	33.5	41.7	55.9	44.9	52.0	64.6	22.2	30.8	47.7
Kuzeydoğu Anadolu	26.2	29.0	41.6	39.9	36.5	54.9	12.8	21.0	30.2
Ortadoğu Anadolu	22.9	29.3	43.8	33.1	40.5	55.0	13.2	17.7	33.0
Güneydoğu Anadolu	20.5	30.3	40.3	30.0	40.2	50.7	11.8	21.4	31.0

Tablo 2.2.'ye bakıldığında Türkiye genelinde 2017 itibari ile düzenli internet kullanan erkeklerin oranı %68,7'dir. Düzenli internet kullanan kadınların oranı ise %52,7'dir. Bölgesel bazda İstanbul hem erkek hem kadın sınıfında en çok düzenli internet kullanan şehir durumundadır. Oran olarak erkekler %80,5, kadınlar ise %66,9'dur. Erkeklerde düzenli internet kullanım oranı en az olan bölge %50,7 ile Güneydoğu Anadolu'dur. Kadınlarda ise %30,2 ile Kuzeydoğu Anadolu'dur. Türkiye genelinde düzenli internet kullananların oranı 2011 yılında %36,2 durumundayken bu oran 2017 yılında %60,7 olmuştur. Bölge birimleri sınıflamasına göre ülke içerisinde düzenli internet kullanım oranı %73,9 olan İstanbul ilk bu konuda da ilk sırada yer almaktadır. %40,3' lük oranı ile Güneydoğu Anadolu son sırada yer almaktadır.

Tablo 2.3. *İnternet Kullanma Oranı ve Yürütülen Faaliyetler*

Yıllar	Kişisel Amaçla Kamu Kurum Kuruluşlarıyla İletişimde İnterneti Kullanım Durumu			Kamu kuruluşlarına ait web sitelerinden bilgi edinme			Resmi formları / dokümanları indirme		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
2007	7.2	10.0	4.2	6.3	8.8	3.7	2.1	3.0	1.2
2010	10.8	14.3	7.5	8.6	11.4	6.0	3.4	4.4	2.3
2013	19.1	25.0	13.3	17.3	22.9	11.8	6.2	8.0	4.4
2015	28.4	35.3	21.6	27.0	33.7	20.4	12.8	16.2	9.4
2017	42.4	52.2	33.5	37.6	46.6	28.6	22.5	28.6	16.3

Tablo 2.3.'e göre kamu kurum ve kuruluşlarında interneti kullanma oranı ve yürütülen faaliyetler kapsamında interneti kişisel amaçla kullananların oranı toplamda %42,4'tür. Bu oran erkeklerde %51,2, kadınlarda %33,5'tir. Kamu kuruluşlarına ait web sitelerinden bilgi edinme oranı toplamda %37,6'dır. Bu oran erkeklerde %46,6, kadınlarda ise %28,6 olarak verilmiştir. Resmi formları/dokümanları indirmek için kullananların toplam oranı %22,5 olmuştur. Yine erkeklerde %28,6 olan bu oran kadınlarda 16,3'tür.

Tablo 2.4. *Eğitim Durumuna ve Cinsiyetine Göre İnternet Kullanım Durumu*

Yıllar	Bir Okul Bitirmedir	İlkokul	İlköğretim / Ortaokul Veya Mesleki Ortaokul	Lise Veya Mesleki Lise	Üniversite / Master / Doktora
2007	0.8	6.4	31.3	59.8	82.7
2010	2.8	14.0	54.0	69.9	89.6
2013	2.6	17.9	59.4	74.5	91.7
2015	6.1	25.9	67.2	80.6	94.1
2017	12.2	43.0	82.0	89.8	97.0

Tablo 2.4.'e bakıldığında eğitim durumuna göre internet kullanım oranları; bir okul bitirmemiş olanların internet kullanım oranı %12,2, ilkokulu bitirenlerde bu oran %43,0'dır. İlköğretim / Ortaokul veya mesleki ortaokul bitirenlerin toplam oranı %82,0'dır. Lise veya mesleki liseyi bitirenlerde bu oran %89,8'dir. Üniversiteyi bitirmiş, master ve doktora yapmış kişilerde toplam internet kullanım oranı ise %97,0'dır.

2.1.2.2. İnternetten sosyal medyaya. İnternet ortamının yaygınlaşması Web 2.0 teknolojisinin gelişmesi ile başlamış kullanıcı sayılarında artış meydana gelmiştir. Kullanıcılar katılım sağladıkları bu internet ortamında içerik üretmeye başlamış ve bu içerikleri paylaşımları zamanla artmıştır. İnsana sunulan bu farklı ve ilgi çekici ortam gittikçe güçlenen bir mekanizmaya dönüşmüştür. “Bu gücü fark eden kurumlar önce arama motorlarını, Google’ı keşfetmişler daha sonra ise blogları ve sosyal ağ sitelerini keşfetmişlerdir” (Tufan Yeniçiftçi, 2016, s.93). Bu durum kurumların hedef kitleye ulaşabilmeleri için zaman ve mekân sınırı olmadan milyonlarca kişiyi bünyesinde barındıran sosyal medya mecralarını kullanmaya başlamalarına sebep olmuştur. İnternetin bu kadar çekici hale gelmesi chat ve blogların, müzik indirme, müzik dinleme gibi bir nevi eğlence paketine dönüşmesinden ayrıca ikili görüşmelere olanak sağlıyor olmasından kaynaklanmaktadır. Sosyal medyanın gelişmesi ise tabii ki teknolojinin artık masa üstünde değil ceplerde taşınıyor olmasındandır (Gürçay, 2014, s.61).

2.1.2.3. Sosyal Medya. İlk olarak San Francisco merkezli Guidewire Group'un kurucu ortaklarından olan Chris Shipley tarafından kullanılan sosyal medya kavramı; çevrimiçi iletişim, bilgi, destek, katılım ve işbirliği sağlayan tüm araçlar için kullanılmaktadır. Sosyal medya günümüzde birçok alanda karşımıza çıkan özellikle toplumsal, siyasal ve kültürel alanlarda sıkça etkisini gördüğümüz bir kavramdır. İnternetin gelişmesi sonucu ortaya çıkan ve Web 2.0 teknolojileri ile hayatımıza giren sosyal medya toplum açısından günümüz iletişiminin önemli bir parçası haline gelmiştir. Terim olarak sosyal medya, kullanıcıların ağ teknolojileri kullanarak etkileşimini sağlayan araç, hizmet ve uygulamaların bütünü temsil etmektedir (Menteşe, 2013, s.1). “Sosyal medya uygulamalarında içeriği kullanıcılar belirler. Sosyal medya kullanıcılar arasında etkileşimin, paylaşmanın ve tartışmanın gerçekleştiği bir ortamdır” (Sarıçam, 2015, s.15).

Alav (2014) ise sosyal medyayı; “internet ağı üzerinden bilgisayar, televizyon ve cep telefonu ile iletişimin gerçekleştirildiği medya türü olarak tanımlamıştır. Burada kullanıcılar mesajları eş zamanlı olarak paylaşmaktadırlar. Adına sosyal medya denen bu

iletişim ağlarının önde gelenleri; Twitter, Facebook, MSN, Blogger, Myspace ve Youtube’ dur” (s.3). Bülbül Oğuz (2012) ise sosyal medyayı; “kullanıcılarına karşılıklı paylaşım olanağı sağlayan ve internet içerisinde geniş bir alana sahip ağlara verilen genel bir kavram” olarak tanımlamıştır (s.1157-1166).

“Sosyal medyayı oluşturan ağlar, kullanıcıların, mesaj, fotoğraf, müzik ve video gibi içerikleri anlık mesajlaşma, e-posta, duyuru gibi enstrümanlar vasıtasıyla birbirleriyle paylaştıkları platformlardır. Dolayısıyla sosyal medyayı, kullanıcıların eğilim duydukları konulara ilişkin eşzamanlı etkileşimde buldukları, internet tabanlı bir ortam olarak tanımlamak mümkündür” (Koroğlu, 2015, s.272). Genel bir tanımda bulunacak olursak sosyal medya, web tabanlı bir alt yapı kullanılarak kullanıcı kaynaklı içeriklerin ortaya çıkarılmasını sağlayan ve bu özelliği ile her an ulaşılabilen, insanların iletişimini sağlayan ve bilgi paylaşımına imkân tanıyan internet tabanlı uygulamalardır. “Bu uygulamalar vasıtasıyla herhangi bir konu ile ilgili bir tartışma platformu oluşturulabilir, kullanıcılar kendi aralarında konuyu tartışabildikleri gibi konunun tüm dünyada tartışılmasını da sağlayabilirler. Sosyal medya aracılığıyla gündem oluşturabilirler” (Yavuz, 2017, s.172). “Bu yüzden günümüzde yaşamlarımızın giderek daha büyük kısmına hükmeden medya teknolojilerinin aldıkları son şeklin içerik sağlayıcıların, medya çalışanlarının ve basın yayın şirketlerinin kararlarına bırakılmayacak kadar önemli olduğunu artık biliyoruz” (Koroğlu, 2015, s.267).

2.1.2.3.1. Sosyal medyanın özellikleri ve geleneksel medyadan farkı. Sosyal medyanın geleneksel medyadan ayrıldığı pek çok nokta vardır. Bu sosyal medyanın özellikleri incelendiğinde kolaylıkla görülebilir. Ying (2012) sosyal medyanın temel özellikleri şöyle sıralamıştır.

- Zaman ve mekân sınırlaması olmadan, paylaşımın ve tartışmanın esas olduğu bir internet uygulamaları zinciridir.
- Bireyler, kendi ürettikleri içerikleri çok kolay bir şekilde internet ortamında ve mobil ortamda yayımlamaktadır.
- Bireyler, başka kullanıcıların içeriklerini, yorumlarını takip etmektedirler.
- Birey, sosyal medya uygulamalarında hem takip eden hem de takip edilendir.
- Temeli, kuralları belirlenmiş bir iletişime değil samimi bir sohbet mantığına dayanır (s.24-25).

Sosyal Medya siteleri ve geleneksel medya siteleri arasında bazı farklar bulunmaktadır. Bu farklar farklı zaman ve imkânlarla ortaya çıkılmasından kullanım amacına kadar birçok etkenden dolayı oluşabilmektedir. Sosyal Medya siteleri ve geleneksel medya siteleri arasındaki başlıca fark için Ying (2012), “sosyal medya sitelerinde içeriğin çoğunluğunun kullanıcılar tarafından oluşturulmasından bahsetmiş, bu durum kullanıcıların kontrolü dışında hemen hemen tüm içeriği yayıncı tarafından

belirlenen geleneksel medyada tam tersi olduğunu söylemiştir. Bu nedenle sosyal medya ağlarındaki medya içerik miktarı geleneksel medyadan fazladır” (s.20-21).

“Sosyal medya; geleneksel medyaya göre hem kolay ulaşılabilirlik taşır, hem de daha fonksiyonel bir gündem ve kamuoyu oluşturma etki gücüne sahiptir. Sosyal medyada iletiler/mesajlar kullanıcılar tarafından üretilirler ve edite edilir. Sosyal medya masrafsızdır ve herkese açık fonksiyonel yapı özelliğine sahiptir” (Alay, 2014, s.4). “Geleneksel medyada ilişkiler tek taraflı gerçekleşirken sosyal medyada çift yönlü karşılıklı iletişim ve etkileşim söz konusudur. Zaman ve mekân sınırlaması olmayan sosyal medya ortamında kişiler birbirleriyle çok kolay iletişime girebilmekte fikir alışverişinde bulunabilmektedirler” (Yavuz, 2017, s.173).

2.1.2.3.2. Sosyal medya araçları. Sosyal medya aracı olarak faaliyet gösteren farklı özelliklere sahip birçok platform bulunmaktadır. Literatürde bu araçlarla ilgili yapılmış sınıflandırmaların bazıları Tablo 2.5. ve Tablo 2.6.’da verilmiştir.

Tablo 2.5. Sosyal Medya Araçlarının Sınıflandırılması

Araştırmacı	Sosyal Medya Araçları
Safko	Sosyal Ağlar (Facebook, Bebo, Friendster, LinkedIn) Yayın Siteleri (Blogger, Joomla, SlideShare, Wikipedia) Resim Paylaşım Siteleri (Flickr, Picasa, Photobucket) Ses Paylaşım Siteleri (iTunes, Podbean, Podcast.com) Video Paylaşım Siteleri (Google Video, Metacafe, YouTube) Mikrobloglar (Twitter, Plurk) Canlı Yayın Siteleri (Justin.tv, SHOUTcast, Live365) Sanal Dünyalar (Active Worlds, Second Life, Kaneva) Oyun Siteleri (EverQuest, World of Warcraft) Verimlilik Uygulamaları (Acteva, AOL, Google Docs, Gmail, SurveyMonkey) Toplayıcılar (Digg, FriendFeed, Google Reader, Reddit, Yelp) RSS (Atom, Google FeedBurner, PingShot, RSS 2.0) Arama Motorları (RAMP, Google Search, MetaTube, Redlasso) Mobil Sosyal Medya Araçları (airG, Birghtkite, Callwave, Jott) Kişilerarası İletişim Araçları (Acrobat Connect, Apple iChat, Skype, Meebo)
Kaplan ve Haenlein	İşbirlikçi Projeler (Wikipedia, Delicious) Bloglar İçerik Toplulukları (BookCrossing, Flickr, YouTube, SlideShare) Sosyal Ağlar (Facebook, MySpace) Sanal Oyun Dünyaları (World of Warcraft, EverQuest) Sanal Sosyal Dünyalar (Second Life) (Sönmez, 2016, s.9-12).

Tablo 2.6. Sosyal Medya Araçlarının Sınıflandırılması

Araştırmacı	Sosyal Medya Araçları
Mayfield,	Sosyal Ağlar (Facebook, MySpace) Bloglar Wikiler (Wikipedia) Podcastler (Apple iTunes) Forumlar İçerik Toplulukları (Youtube, Flickr, Delicious) Mikrobloglar (Twitter)
Aichner ve Jacob,	Bloglar(huffingtonpost.com, boingboing.net) İş Ağları(linkedin.com, xing.com) İşbirlikçi Projeler (wikipedia.org, mozilla.org) Şirket Sosyal Ağları(yammer.com, socialcast.com) Forumlar (gaiaonline.com, ign.com/boards) Mikrobloglar(twitter.com, tumblr.com) Fotoğraf Paylaşım Siteleri (flickr.com, photobucket.com) Ürün/Hizmet Değerlendirme Siteleri (amazon.com, elance.com) Sosyal İmlleme(delicious.com, pinterest.com) Sosyal Oyun Siteleri(warcraft.com, mafiawars.com) Sosyal Ağlar (facebook.com, plus.google.com) Video Paylaşım Siteleri (youtube.com, vimeo.com) Sanal Dünyalar (secondlife.com, twinity.com)
Zarrella	Bloglar Mikrobloglar Sosyal Ağ Siteleri Medya Paylaşım Siteleri Sosyal Haber ve İmlleme Siteleri Derecelendirme ve Değerlendirme Siteleri Forumlar Sanal Dünyalar (Sönmez, 2016, s.9-12).

Sosyal medyanın gelişim sürecinde Tablo 2.5. ve Tablo 2.6.'da ki sınıflandırmalarda görüldüğü gibi birçok araç ortaya çıkmıştır. İlk örneklerden olan blog ve blog odaklı diğer araçlara içerikler eklenerek büyüme sağlanmıştır. Oldukça popüler olan video yükleme, paylaşma ve izlenme olanakları sağlayan Youtube, fotoğraf paylaşma imkânı veren Flickr ve Twitter ile popüler hale gelen mikro bloglar birçok özelliği ile sosyal medya kullanıcılarına sunulmuştur. Yine başka bir sosyal medya türü olan sosyal etiketlemeler ise kullanıcılarına kendi aralarında paylaşım yapma imkânı sağlar. Bu tür siteler kullanıcılarına yaptıkları paylaşımlarda etiket uygulama yetkisi vermektedir. Sosyal medya içerikli haberlerde, kullanıcı taramalarında sıkça rastlanan sosyal medya araçları arasında bloglar, mikrobloglar, wikiler, RSS, podcast, forumlar, sosyal ağlar, görsel paylaşım platformları, lokasyon paylaşım uygulamaları, video paylaşım siteleri, sosyal imlemeler ve sanal dünyalar yer almaktadır. Başka bir araştırmada Yeniçıkçı (2016) sosyal medya platformlarını sosyal ağ siteleri, bloglar, mikrobloglar, içerik paylaşım siteleri, sosyal işaretleme siteleri, wiki, podcast, RSS ve forumlar olarak sınıflandırmıştır (s.95). Onat'a (2010) göre, sosyal medya ortamları, "bloglar, online sohbet, RSS, sosyal ağ

siteleri, sosyal imleme, forum, podcast, online sohbet ortamları, e-posta zincirleri, sanal dünyalar, wikiler gibi interaktif, kullanımı kolay, katılıma açık olan internet üzerindeki iletişim ortamlarıdır” (s.105).

Sosyal medya denildiğinde, yaygın olarak ilk akla gelen Facebook, Instagram, Twitter vb. ortamlardır. Ancak sosyal medya ortamları bunlarla sınırlı değildir. Forumlar, sözlükler, bloglar, mikro-bloglar, yani fikirlerin, bilgilerin paylaşılıp tartışılabildiği, fikir alışverişinin olduğu her alan sosyal medyaya dâhildir. Özata, (2013) sosyal medya platformlarını temelde sekiz ana başlık altında toplamıştır (s.15-16).

- Bloglar,
- Mikrobloglar (Twitter gibi),
- İnternet forumları (Google Grupları gibi),
- İnceleme ve değerlendirme siteleri (Yelp gibi),
- Sosyal haber ve sosyal işaretleme siteleri (Digg, StumpleUpon, Pinterest gibi),
- Sosyal ağ kurma siteleri (Facebook, LinkedIn, Google+ gibi),
- Medya paylaşım siteleri (YouTube, Flickr, Slideshare gibi),
- Sanal dünyalar (Second Life gibi).

Ancak, bunlar dışında da platformlar da (Wikiler, Podcasting araçları vb.) bulunmakta ve gün geçtikçe yeni sosyal medya araçları hayatımıza girmektedir. Girmeye de devam edeceği görülmektedir.

Blog: “Bloglar, insanların kayda değer bulduğu olayları, hatıraları ve bilgileri zengin web teknolojileri ile destekleyerek yazabildikleri kronoloji sıralı ağ günlükleridir” (Feyzioğlu, 2016, s.44). Bloglar, şirketlerin, markaların vazgeçilmez bir parçası haline gelmişlerdir. Şirketler ürün pazarını genişletmek ve marka reklamını artırmak için blog yazarlarına başvurmakta bloglar aracılığı ile kitlelere ulaşmaktadır. Akar’a (2006) göre blogları diğer medya araçlarından ayıran önemli özellikler şu şekildedir:

- Yayınlanabilirlik
- Bulunabilirlik
- Sosyallik/topluluk olma
- Sözel olma
- Bir araya getirebilme/birleştirme
- Birbirine bağlanabilme

“En genel tanımı ile yazarın adı ve yazdığı tarihi belirten, kronolojik sıraya göre yayınlanan ve yorum ekleme özelliğiyle belirli ölçüde etkileşime izin veren bir yayın mekanizmasıdır. Web sitesinden farkı ise içeriğin güncel ve yoruma izin vermesi, belirli ölçüde interaktif olmasıdır” (Gürçay, 2014, s.84-85).

Microblog: “İlk mikroblog sitesi olan TXTmob, bir grup aktivist tarafından 2004 yılı Amerikan politik seçimlerinde kendi aralarında mesajlaşmak için kurulmuştur” (Başer, 2014, s.18). Microblog ile geleneksel blog uygulamaları arasında bazı farklar vardır. Bedir’e (2016) göre, “içerik kullanım biçimi ve dosya büyüklüğü bakımından farklılık arz eder. Microbloglar, kullanıcıların kendi aralarında anlık olarak paylaşımları için kısa cümleler, anlık fotoğraflar veya video linkleri gibi küçük içerik parçalarını paylaşmak için ortam sağlar” (s.19).

“Mikroblog mesajları kısa olduğundan kullanımı kolaydır, bloglara göre daha sık güncellenebilmektedir. Bloglarla karşılaştırıldığında hızla yaygınlaşmaktadır” (Bulut, 2012, s.52). Mikroblog şirketler tarafından kurumsal site trafiğini artırmak amacıyla kullanılabilen, verilen bağlantılar sayesinde istenilen başlıkların daha geniş kitlelere ulaşması sağlanabilmektedir.

Wikiler: Wikiler bire bir anlamıyla herkese açık, yazı eklenebilen, düzeltme, ekleme çıkarma yapılabilen, tartışılabilen, yorum yapılabilen ve genel anlamıyla katkıda bulunabilen internet sayfalarından oluşan çevrimiçi koleksiyonlardır (Ryan’ dan aktaran Yaylak, 2017, s.56).

Wikiler için kısaca bilgi sayfaları topluluğu denilebilir. Kullanıcıların üzerinde düzenleme yapabildiği sayfalara erişebilen ortamlardır. Bu uygulama üzerinde kullanıcılar bilgiler oluşturabilir, bunları düzenleyebilir ve yayımlayabilir. Burada dikkatle belirtilmesi gereken ayrı bir bölüm ise kullanıcıların sisteme kayıtlı olmaları halinde, sayfalarda bulunan diğer bilgilere de müdahale hakkı bulunmasıdır. Bu durum tüm kullanıcıların katkılarıyla işbirlikçi çalışmaların ortaya çıkmasına olanak sağlamaktadır. Ayrıca “gruplar, wiki sayesinde kolayca geniş dokümantasyonlar oluşturabilir, bu belgeler arasındaki sürüm farklılıklarını takip edebilir. Yani wiki uygulamaları birer açık kaynak ortamlarıdır. Açık kaynak ortamı, açık geliştirici gruplar tarafından geliştirilen ve isteyen herkesin kullanabileceği bir bilgi türüdür” (Özmen, Aküzüm, Sünkür ve Baysal, 2011, s.43).

“Wikilere kayıtlı olan her kullanıcı, oluşturulmuş olan bu bilgilere müdahale edebilir, eksikleri tamamlayabilir, eksik ya da yanlış olduğunu düşündüğü bilgileri düzeltebilir. Ayrıca Wikilerin en önemli getirisi, öğrenciler ve öğretmenlerin işbirlikçi çalışmalarının sonucu olan, nitelikli bilgiler sunmasıdır” (Deperlioğlu ve Köse, 2010, s.339).

RSS (Really Simple Syndication): “RSS İngilizcesi Really Simple Syndication; blog girişleri, haber başlıkları gibi webde sıklıkla güncellenmesi gereken içeriği standart bir formatta girmeye yarayan web besleme formatıdır” (Başer, 2014, s.10). RSS yayınları,

çeşitli internet siteleri tarafından yapılan güncellemeleri daha kolay takip etme, içerikleri tek bir ortamdan topluca izlenebilme olanağı sunan yeni bir içerik oluşturma yöntemidir. Genellikle haber sağlayıcısı olarak çalışan bloglar ve podcastlar tarafından kullanılır. Bununla birlikte müşterilerle doğrudan iletişimi sağlaması bakımından şirketlerin dikkatini çekmiş kullanılabilirliğini artırmıştır. RSS kullanabilmek ve yapılan güncellemeleri takip edebilmek için RSS yayınlarına üye olmak gerekmektedir. “Bunun için pek çok insan, bazı RSS istemcileri kullanarak RSS verilerini takip eder. RSS veri “toplayıcıları”, RSS verilerini toplamanız ve takip etmeniz için uygun arabirim sunarlar” (Nacar, Eroğlu, Üstebay, 2010, s.196).

“RSS yayınları, eğitim faaliyetleri esnasında, yeni ders içeriklerinin ve duyuruların öğrencilere ulaştırılabilmesi amacıyla kullanılabilen, basit ancak yeterince etkili teknolojiler olarak kabul edilmektedir” (Deperlioğlu ve Köse, 2010, s.340). Fakat “RSS’in tek yönlü iletişim ortamı sunuyor olması, onu tam olarak Web 2.0 kategorisinde incelememize engel olmaktadır” (Genç, 2010, s.612)

Podcast: Podcast servisleri, mobil öğrenmede sesin ya da videonun internet üzerinden geniş kitlelere ulaşmasını sağlayan bir yayın türüdür. “Podlinez, LiquidTalk gibi podcast araçlar ile cep telefonları üzerinden podcast yaratabilir veya başka bir podcast sistemine yine cep telefonları üzerinden bağlanabilir” (Keskin, 2010, s.492).

Tablo 2.7. *Podcast’ in Avantajları ve Dezavantajları*

Avantajları	Podcast, dinleyicinin, kayıtları isteğine bağlı şekilde, istediği yerde istediği zaman, dinlemesine izin verir. Podcast ürünleri oldukça az masraflıdır, abonelikler genelde ücretsizdir. Podcastlerin dijital olması, bunu çevrimiçi erişimle kullanışlı kılar. Podcastler basit kullanımlı ve kullanıcı dostudur.
Dezavantajları	Mevcut teknoloji altyapısıyla bütünleşme sıkıntıları, Kullanılan akademik içerik eksikliği ve ticari kaynaklardan lisans anlaşmaları zorlukları, Teknik sınırlamalar ve eğitim kaynaklarının eksikliği, Podcasting işlevselliğinin, fakülteler ve öğrenciler tarafından tam olarak bilinmemesi, bu konudaki bilinç ve bilgi eksikliği olarak sıralanabilir

Gülseçen, Gürsul, Bayrakdar, Çilengir, Canım, 2010, s.797

Podcasting, Gcast ve Youtube gibi araçlar yardımıyla bir e-öğrenme ortamı oluşturulabilir. Bu ortamlarda yaratılan podcastlara, öğretmenlerin ve öğrencilerin oluşturduğu eğitim materyallerine mobil cihazlar aracılığı ile erişebilmek oldukça kolaydır. Kullanıcılar diğer kullanıcılara ulaşımı ve kendi aralarında oluşacak etkileşimi Podcast sitelerini takip ederek yapabilir. Bu sistemin eğitime katkısı da mesafe tanımayan samimi iletişime olanak sağlamasıdır.

Forum: “Internet forumları (Online forumlar), ilk Internet tabanlı ağ kurma ve çevrimiçi iletişim araçlarından birisidir. Internet forumları, bilgi paylaşma, birlikte çalışabilme ve kullanıcı merkezli olması dolayısıyla sosyal medya platformlarından biri olarak kabul görmektedir” (Özata, 2013, s.15-16).

Elektronik ortamda oluşturulmuş bu platformlarda kullanıcılar tartışır, tartıştığı konu ile ilgili görüş paylaşırlar. Bu durum kullanıcıların hem kendi görüşlerini paylaşmasını hem de diğer kullanıcıların görüşlerini öğrenmelerini sağlamaktadır. Foruma eğitim ve öğrenci açısından bakıldığında, “Öğrencilerin sadece mesaj gönderebildiği görülmektedir. İzin verilmesi durumuna bağlı olarak konu başlıkları açabilir ve anket oluşturabilirler” (Ozan ve Özarslan, 2010, s.424).

Multimedya: Sosyal medyanın en popüler unsurlarından biri multimedya'dır. Multimedya öğeleri sosyal medya kullanıcıları arasında fotoğraf, video, müzik-ses paylaşımı olarak kullanılmaktadır. En çok bilinen multimedya öğeleri ise Instagram, Flickr ve Pinterest'tir (Aydın, 2015, s.14). Flickr uygulaması kullanıcılarına arkadaş listesi oluşturabilme imkânı sunmaktadır. Diğer sosyal paylaşım sitelerinde de gördüğünüz bu arkadaş listelerine fotoğraflarını gönderme hatta bu fotoğrafları tüm web sitelerinde paylaşabilme imkânı sunmaktadır. Bu fotoğrafları konu başlıklarına göre etiketleme yapma olanağı da yine flickr uygulaması tarafından kullanıcılarına sunulmuş ayrı bir hizmettir. “Flickr etkili bir şekilde görsel sunuların, koleksiyonların ve videoların hazırlanmasında, tüm konu alanlarında tartışma, beyin fırtınası amaçlı olan tüm etkinliklerde, öğrenme için görsellerin oluşturulmasında, öğrenme ve değerlendirme amaçlı e-portfolio oluşturulmasında etkili bir biçimde kullanılabilir” (Gülbahar, Kalelioğlu, Madran, 2010, s.30-37).

İlginç ve yaratıcı fikir denildiğinde akla ilk gelen sitelerin başında pinterest gelmektedir. Pintereste fotoğraf yüklenebilir, yüklenen fotoğraflara işaretleme yapılabilir, konulara göre panolar düzenlenebilir. Sanat tasarım, tasarım ya da sanat gibi kelimeleri arattığımızda fotoğraf, grafik tasarım veya moda tasarım gibi başlıklara da ulaşabilir, ayrıntılı örnekleri bulabilir, yapılış aşamalarına kadar ayrıntılı örneklerle karşılaşabiliriz. “Etkin bir kullanıcı olmayan bireylerde uygulama ile olmasa bile sadece arama motorlarını kullanarak çok sayıda bilgi, video ve görsele ulaşabilmektedir. Ücretli reklamlar ile sayfasının ön plana çıkması bu alanı iş olarak kullanan firma ya da kişiler tarafından sağlanabilmektedir” (Özsavaş Uluçay, 2017, s.376).

2010 yılının ekim ayında kurulan Instagram Kevin Systrom ve Mike Krieger adlı iki girişimciye aittir. İlk ortaya çıkışı fotoğraf alanında olmuş fotoğraf paylaşım sitesi

olarak bilinmeye başlamıştır. “Instagram’ı, Flickr ve Pinterest’ten ayıran en önemli özellik IOS ve Androidde kullanılabilir olmasıdır. Filtreleme özelliği, pratik oluşu ve 2012 yılında Facebook tarafından 1 milyar dolar gibi bir rakamla satın alınması kullanıcı sayısını artırmış popüler bir uygulamaya dönüştürmüştür” (Uzundumlu, 2015, s.81). Zamanla popülerliği artan Instagram’a kullanıcı ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda video ekleme ve paylaşma özelliği de yüklenmiştir. Bu özellikleri gününbirlik durum paylaşımları takip etmiş anlık çekilen fotoğraf ya da videolar bir gün sonra kendiliğinden kalkma özelliği ile kullanıcıları memnun etmiştir. Bir profil ziyareti yapmadan takip ettiğin kişilerin durumlarının ana sayfada gözükmesi anlık haber ihtiyacını karşılamış kısa sürede çok şeyden haberdar olmanın yolunu açmıştır. Paylaşılan durumların üzerlerine de etiketleme yapılabilmesi, hatta sayfa uzantıları eklenerek web sitelerine bağlantı yolunun kurulması Instagram’ın birçok alanda kullanım avantajlarını artırmıştır.

Sosyal Ağlar: “İnternet ortamında bireylerin profilleriyle var olmaları ve farklı profillerle iletişim kurmalarını sağlayan servis olarak adlandırılmaktadır. Sosyal ağlar kullanıcıların kendi oluşturdukları profil üzerinden birbirlerinin tanınması ve buna göre herkesin kendi istediği kişiyle irtibat kurması mantığına dayanmaktadır” (Uzundumlu, 2015, s.26). İnternetin aracılık yaptığı bu iletişim ortamı, insanların birbirleri ile olan ilişkilerine yeni bir pencere açmaktadır. Farklı düşüncelerin ve farklı yaşantıların karşılıklı etkileşime girdiği bu mecralara sosyal ağlar denilmektedir. İnsanlara sunulan bu cazip ortam, birbirinden farklı özellikleri ve avantajları ile toplumların, özellikle gençlerin iletişiminde değişikliklere yol açmıştır. Sosyallik ortam değiştirmiş sosyalleşme kavramı gerçek hayattan sanal dünyalara evrilmiştir. İnsanlar için sokak internete, evler sosyal ağlara dönüşmüştür. Gerçek dünyanın yerini ise çevrimiçi sanal dünyalar almıştır. İnternetin kullanıcıların içerikleriyle oluşturulan bir hal alması kullanıcı sayılarını doğrudan etkilemiş, kullanıcılara ait mesajlar, içerikler ve paylaşımlardan oluşan büyük bir güç haline dönüşmüştür. Sosyal ağların yaygınlaşması Web 2 teknolojilerinin devreye girmesiyle gerçekleşmiştir.

Sosyal ağ siteleri kullanım şekli itibari ile oldukça basit sistemler içermektedir. Kafa karıştırıcı işlem seçeneklerinin olmayışı kullanıcıların sosyal ağ sitelerine olumlu bakışını artırmış öğrencilerden akademisyenlere kadar kullanıcı profilini genişletmiştir. Sosyal ağ siteleri öğrencilerin hatta akademisyenlerin zor olmayacak şekilde topluluklar oluşturabilmesi, birbirleriyle kolay şekilde iletişim sağlamaları, hızlı paylaşımlar yapabilme ve anında dönütler alabilmeleri açısından kullanıcılarına oldukça kolaylık sağlamıştır. “Sosyal ağ siteleri bahsedilen bu özelliklerin yanı sıra, harmanlanmış öğretim

deneyimlerini zenginleştirmesi, öğrencilerin öğrenme sürecini desteklemesi, öğretmenin öğretim ve değerlendirme sürecine destek olması gibi özelliklerden dolayı kurumlara da yarar sağlamaktadır” (Gülbahar ve diğerleri, 2010, s.30-37). Sosyal ağ kurma siteleri, çevrimiçi ya da sanal toplulukların bir türü olsa da sosyal ağ sitelerinde önemi vurgulanan şeyleri şu şekilde sıralamak mümkündür. Bunlar:

- Sosyal ağ kurma siteleri, kişiselliğe ve kullanıcının profil bilgilerine vurgu yapar.
- Sosyal ağ kurma siteleri, insanlara önem verir ki bu insanlar birbirine bağlanmaktadır.
- Sosyal ağ kurma siteleri, gruplara önem verir ki kullanıcılar bu grubun bir parçasıdır.
- Sosyal ağ kurma siteleri, ilişkilerin açık bir şekilde gösterilmesine önem vermektedir (Özata, 2013, s.64).

“Kişisel verilerin paylaşılabilir olduğu bir ortam içerisinde, sosyalleşmenin önemi büyüktür. Sosyal ağlar da büyük kişisel verilerin saklanması, ilişkilendirilmesinde ve kategorileştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır”(Bursa ve Ünalır, 2010, s.681-686). Örneğin Facebook basın odası resmi istatistiklerine göre; 31 Aralık 2017 için günlük aktif kullanıcı sayısı: 1,4 Milyar, aylık aktif kullanıcı sayısı ise 2.13 milyardır. “Bir sosyal ağ olarak bilinen ve çok sayıda kullanıcı tarafından kullanılan Facebook ile ilgili yapılan açıklamalarda söz konu ağın insanların birbirine erişimini kolaylaştıran ve ilişkileri güçlendiren özelliğine vurgu yapılmaktadır” (Çalışır, 2015, s.343).

Sanal Dünyalar: “Sanal dünyalar, Steve Colley’in 1974’teki “Maze War” oyunuyla başlamaktadır. Orijinal program, oyuncunun yön bulmaya çabaladığı bir labirentin üç boyutlu tasviridir. Oyunun tasarımı, çok sayıda oyuncunun oyunda yer almasını sağlayacak şekilde geliştirilmiştir. Bu diğer oyuncular, bir şeyleri izleyenler olarak tasvir edilmiştir” (Özata, 2013, s.71). “Sanal dünyalar çok çeşitli ilişki ağlarının kurulmasına olanak vermektedir. Oldukça basit oyunlar bile arkadaş gruplarının ya da takımların kurulmasına izin vermektedir. Oyun sistemlerinde oyuncuların takımlara, kabilelere, birliklere ya da kulüplere dâhil olması, oyuncuların bir takım üyelik ağları geliştirmesine olanak sağlamaktadır” (Öztürk, 2013, s.88).

Sanal dünyaların genel anlamıyla kabul gören üç özelliği vardır. Bunlar; interaktivite, fiziksellik ve sürekliliktir. Bir sanal dünyanın interaktiviteye sahip olabilmesi için çevre ve diğer kullanıcılarla oluşan deneyimler konusunda etkileşim sağlanmasına imkân sağlaması gerekir. Örneğin; sanal bir müze turu gerçekleştirdiniz. Bu gezi sırasında size bir avatar kullanarak tur atma imkânı verildi. Bu tur esnasında diğer kullanıcılarla ve müze çevresiyle etkileşim sağlanıyorsa interaktivite oluşmuş demektir. Eğer diğer avatarlarla konuşmıyor çevreyle iletişim sağlayamıyorsanız bu çevre interaktifinin oluşmadığı anlamına gelir. Sanal dünyalar bazında fiziksellik ölçütünün oluşabilmesi için sanal dünyanın genellikle birinci şahıs perspektifinden algılanabilmesi, üç boyutlu taklit ve

çevrenin sağlanması gerekmektedir. Örneğin gerçekçi bir çevrenin oluşturulması esnasında yerçekiminin varlığının da hissedilmesi fizikselliği üst düzeye çıkaracaktır. Avatarınız bir köprüden geçerken birinci şahıs özelliğini ve gücünü yitirmemeli, bu aşamayı geçerken avatarın yeteneksizliği söz konusu olacaksa, bunlarda doğal yollarla aşılmalıdır. Avatarınızın ilerlerken duvar içinden geçmeyi değil, ilerleyen sabit yolları kullanmayı bilmesi ve bu durumun sağlanması gerekmektedir.

Süreklilik özelliğinin geçerli olabilmesi için sanal dünya içinde bir kullanıcı olsun ya da olmasın, başka kullanıcıların da olduğu düşünülerek ve bu durumdan etkilenilerek sanal dünyanın çevrimiçi olarak varlığına devam etmesi ve sahip olduğu özelliklerini sürdürmesi gerekmektedir. Örneğin bir müze gezisinde, müze içindeki kampanyalar dâhilinde etkinliklere katılım şartıyla sanal puanlar verilmektedir. Siz de avatarınız ile bu etkinliklere katıldınız ve puanlarınızı topladınız. Bu geziniz bittiğinde kazandığınız bu puanlar sizin sahip olduklarınız içinde tutulmuyorsa sürekli değildir. Sürekliliğin tam anlamıyla oluşması için sizin oyun veya gezi sonunda oturum kapatıp açtığınızda kazandığınız puanların sizin sahip olduklarınız arasında duruyor olması gerekmektedir. İnteraktivite, fiziksellik ve süreklilik özelliklerinin olması sanal dünyaları diğer uygulamalardan ayırmaktadır.

Eğitim ve sanat eğitimi uygulamalarında çağı yakalamak için büyük uğraş verildiği aşikardır. Ancak ne kadar yeterli olduğu konusunda sorgulamalar devam etmektedir. Kullanılan bazı sanal öğrenme ortamları ise şu şekildedir;

- WebQuest
- Second Life
- Sanal Müze
- Sanat Yapma Tabanlı İOS, Android ve Tablet Uygulamaları
- Sanal Sergileme Platformları
- Dijital Hikâyeler
- Artırılmış Gerçeklik Sistemleri(Mamur, 2015, s.372).

Bu uygulamalardan iki tanesini açıklayacak olursak:

Second Life: “Second Life 1 milyona yakın kullanıcısı ile bu tür dünyalar arasında en çok rağbet gören oyundur. Second Life, İnternet tabanlı bir sanal dünyadır. Kullanıcılarına ikinci bir hayatı vaat etmektedir. Oluşturulan bu yapay dünyada oyuncuların yapacakları yalnızca hayal güçleri ile sınırlıdır” (Öztürk, 2013, s.91). Mamur’ a (2015) göre “Second Life, İnternet tabanlı sanal bir oyun/yaşam dünyasıdır. Oyun kişinin

kendisi için bir avatar yaratması ile başlamaktadır. Bu sanal oyun portalı tasarım ve eğitim gibi pek çok kurguya imkân yaratmaktadır. Hem gerçek hem de sanal dünya hakkında zengin bir kaynak ve öğrenme fırsatı oluşturmaktadır. Sanat sergileri, seminerler, sanat dersleri, sanat toplulukları ve farklı kültürel yapıların bir araya gelebileceği fırsatlar sunmaktadır” (s.372).

Second Life, 3D oyun türü olarak ortaya çıkmış bir sanal dünya ortamı olmakla birlikte sosyal ağ ortamı yüksek bir çevre haline gelmiştir. Kapsamının geniş olması ve gerçekçi olması onu farklı kılmıştır. Aktif kullanım alanı oyun gözüke de özellik bakımından oldukça genişlemiştir. Bu da kullanım potansiyelinin fazla olmasına fayda sağlamaktadır. Sosyal ağ kurma, kullanma, yeni iş imkânları yaratma ve eğitim alanında çok sık olarak kullanılmaktadır.

Sanal Müze: “Sanal müzecilik, günümüz modern müzeciliğinin profilini en iyi şekilde yansıtan bir müzecilik türü olarak gelişmektedir. Örneğin dünyanın önde gelen müzelerinden Londra British Museum ve New York Metropolitan Museum gibi müzeler, günümüzün modern teknolojilerini kullanarak dünyanın çeşitli milletlerinden ziyaretçileri kendilerine çekmektedirler” (Keleş, 2003, s.6-7). Bu durum müzelerin geniş kitlelere hızlı ve aktif şekilde ulaşmasını sağlamaktadır. Bu sayede insanlar belki de hiç gidemeyecekleri mesafelerdeki sergilere ulaşabilmekte, canlı şekilde göremeyecekleri koleksiyonları görebilmektedir.

Teknoloji ve internet dünyasının hızlı gelişimine bağlı olarak son yıllarda müzelerin web tabanlı uygulamaları artmıştır. Bu uygulamalar sanat sınıfları için görsel veri kaynağı durumundadırlar. Sabit bir noktada panoramik sanal gezi olanağı sundukları gibi, müze pedagojisi bağlamında çeşitli eğitsel oyunlara da erişimi olanaklı kılmaktadırlar. Örneğin; Contemporary İOS ve Android uygulaması ile müzenin katlarını gezebilme olanağı ve çocuklara çağdaş sanat eserleri ile ilgili hafıza oyunları sunmaktadır (Mamur, 2015, s.372).

Teknolojinin gelişmesi, toplumların benzer teknolojik yeniliklerle birleşmesi, ortak bir kültür ortamı yaratmaya başlamıştır. “Bu gelişimlerin etkisi ile dünya kültür varlıklarından olan müzelerdeki “kültürel miras ürünleri”, yeni teknolojilerin de yardımıyla zenginleştirilmiş görsel yapıda, insanlığın ortak kullanım ve paylaşımına sunulmaktadır. Böylece müzeler sanal bir ortamda evrensel sergi salonlarına dönüşmektedir” (Alav, Altıngövde ve Kaplan, 2006, s.124).

2.1.2.3.3. Dünyada ve Türkiye’de sosyal medya kullanımı.

Dünyada Sosyal Medya Kullanımı: 2017 verileri, 2015 yılına göre dünya genelinde sosyal medya kullanıcılarında yüksek oranda bir artışın yaşandığını göstermektedir. Günümüz şartlarının da etkisiyle sosyal medya sitelerinin kullanıcı sayısı ve profilleri her

geçen gün artmaktadır. Gelişen teknoloji sayesinde akıllı telefonların yaygınlaşması ve internet erişiminin üst düzeyde olması kolay ulaşılabilirliği sağlamaktadır. eBizMBA com'un dünyanın en popüler sosyal medya sitelerinin hangileri olduğuna yönelik araştırmasında 2015 verilerine göre ilk 8 ve 2017 verilerine göre ilk 10 site isimleri ayrıca yaklaşık kullanıcı sayıları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2.8. *En Popüler Sosyal Medya Siteleri, Ekim, 2015*

Sıra	İsim	Kullanıcı sayısı
1	Facebook	900.000.000
2	Twitter	310.000.000
3	Linkedin	225.000.000
4	Pinterest	250.000.000
5	Google Plus	120.000.000
6	Tumblr	110.000.000
7	Instagram	100.000.000
8	VK	80.000.000

Tablo 2.9. *En Popüler Sosyal Medya Siteleri, Ekim, 2017*

Sıra	İsim	Kullanıcı sayısı
1	Facebook	1.500.000.000
2	Twitter	400.000.000
3	Instagram	275.000.000
4	Linkedin	250.000.000
5	Reddit	125.000.000
6	VK	120.000.000
7	Tumblr	110.000.000
8	Pinterest	105.000.000
9	Google Plus	100.000.000
10	Flickr	80.000.000

EbizMBA, <http://www.ebizmba.com/articles/social-networking-websites>

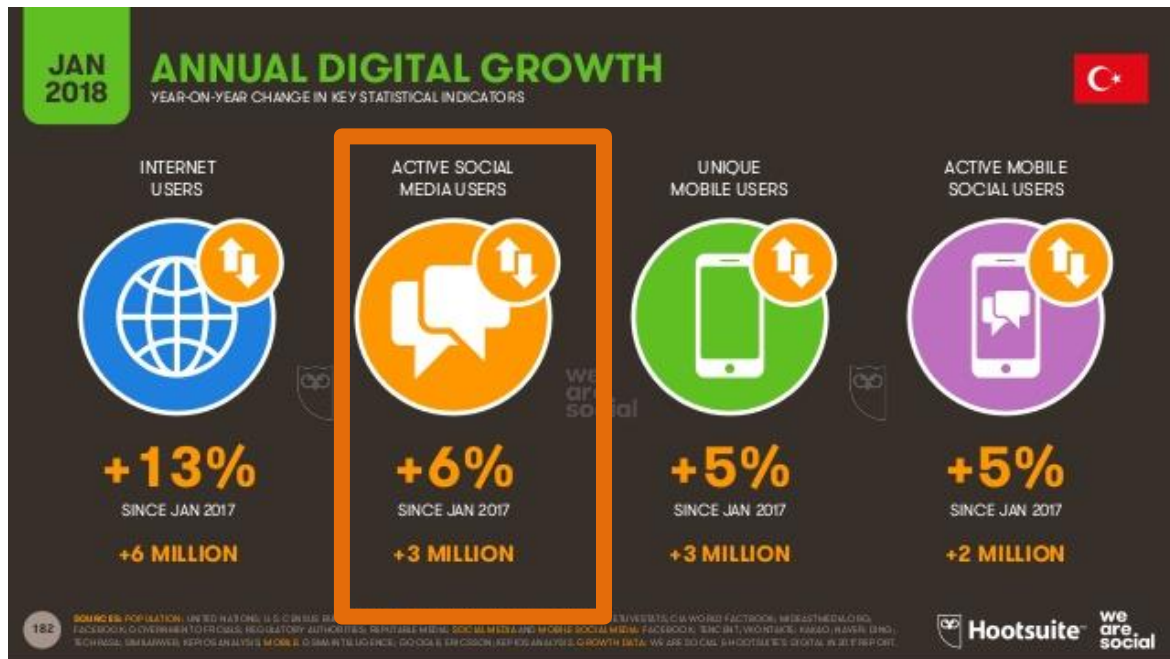
Tablo 2.8. ve Tablo 2.9. incelendiğinde 2017 Temmuz ayı verilerine göre dünyanın en büyük sosyal paylaşım sitesinin 1.500.000.000 kullanıcı sayısı ile Facebook olduğu görülmektedir. 2015 verileriyle kıyasladığımızda 2017 yılına kadar 600.000.000 kullanıcı daha Facebook'a katılmıştır. Facebook'u sırasıyla Twitter, Instagram, LinkedIn, Reddit, VK, Tumblr, Pinterest, Google Plus ve Flickr takip etmektedir. 2015 verileriyle kıyaslayacak olduğumuz da hem genel kullanıcı sayılarında artış olmuş hem de sıralamada değişiklikler yaşanmıştır. Örneğin Instagram 2015 yılı verilerinde 100.000.000 kullanıcı sayısı ile 7.sıradayken 2017 verilerinde kullanıcı sayısı yüksek bir artışla 275.000.000 olmuş, sıralaması ise 3'e yükselmiştir. Pinterest kullanıcı sayısında ciddi bir düşüş olması sebebiyle sıralaması gerilerken ilk 10 sıradan düşen Vine uygulaması yerini Reddit adlı uygulamaya bırakmıştır.

Türkiye’de Sosyal Medya Kullanım: We Are Social ve Hootsuite tarafından yayınlanan “Digital in 2017 Global Overview” raporunda Türkiye, ’Türkiye’de Dijital’ başlığı altında yer almaktadır. Bu araştırmada sosyal medyadan internet kullanımına birçok alanda önemli bilgi ve araştırmalar yer almaktadır.

Resim 2.4. Türkiye’de sosyal medya kullanımı

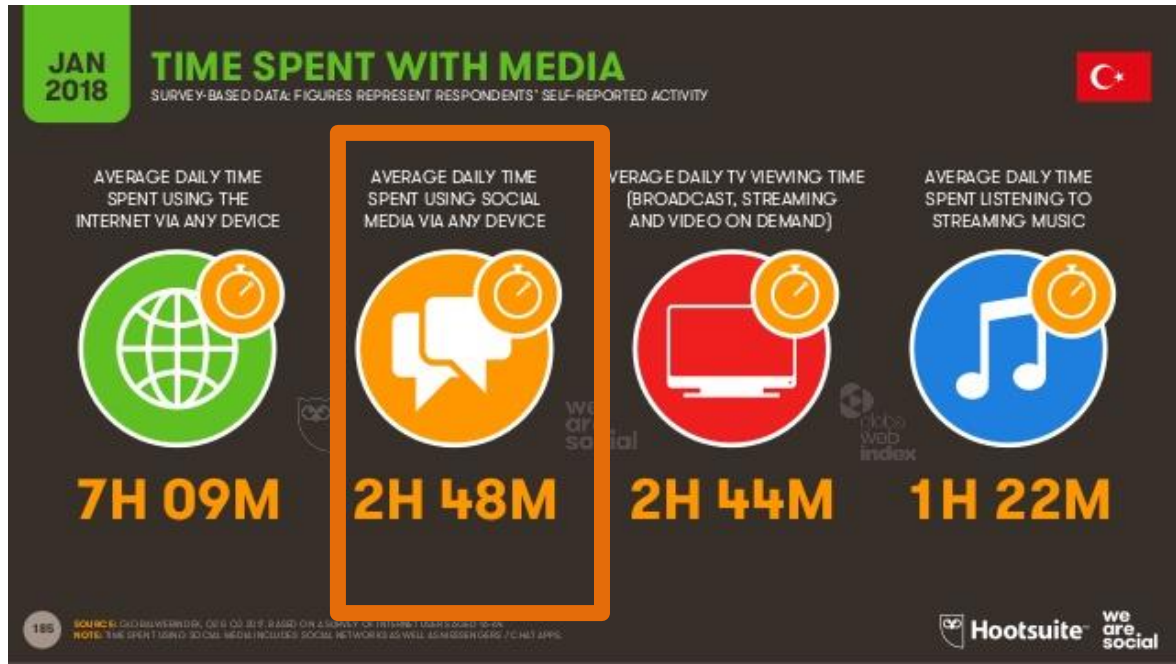
Resim 2.4.’de yer alan ve We Are Social ve Hootsuite tarafından yayınlanan “Digital in 2018 Global Overview” raporuna göre Türkiye nüfusu 81.33 milyon olarak verilmiştir. Türkiye’de aktif sosyal medya kullanıcı sayısı ise 51.00 milyondur.

Resim 2.5. Türkiye’de sosyal medya kullanımındaki artış

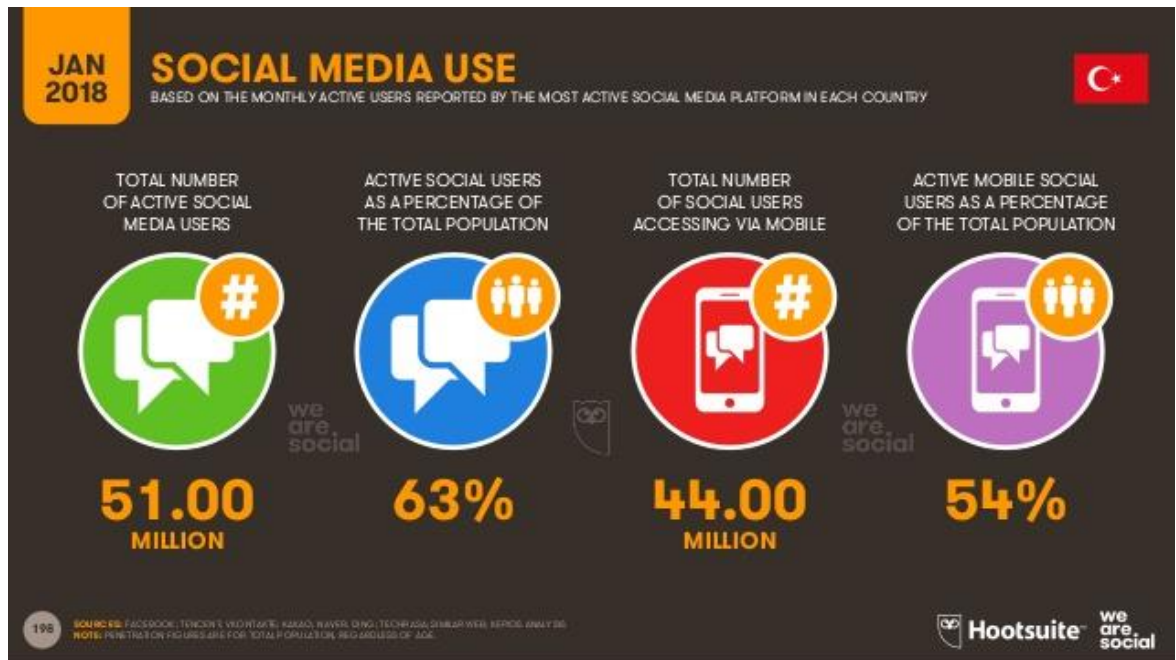

Yine bu araştırmaya bakıldığında sosyal medya kullanıcı sayıları (Resim 2.5.) Ocak 2017'den bu yana %6 oranında büyürken rakamsal olarak 3 milyon kişiye tekâmül etmektedir. Yani aktif sosyal medya kullanıcı sayısı bir yıl içinde 3 milyon kişi artmıştır.

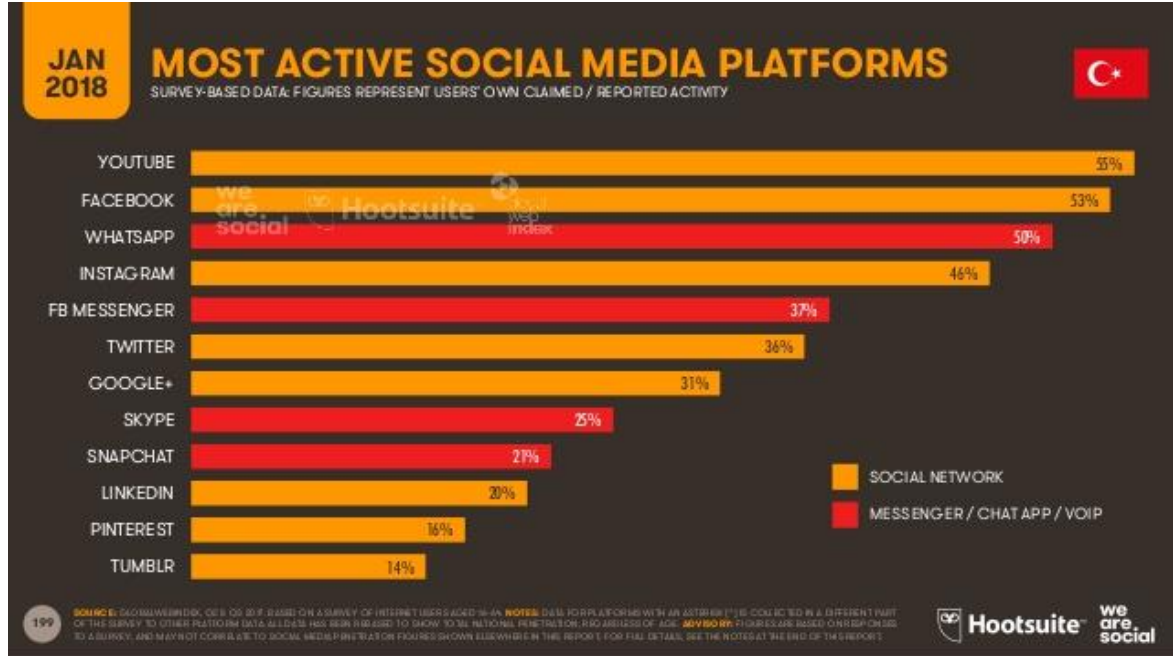
Resim 2.6. Sosyal medyada harcanan günlük süre

Sosyal medya kullanıcılarına yapılan anketlerde ortaya çıkarılan bir diğer sonuç (Resim 2.6.) ise herhangi bir cihaz üzerinden sosyal medyada harcanan zaman olmuştur. Bu araştırmaya göre herhangi bir cihazdan sosyal medyada harcanan günlük süre 2 saat 48 dakikadır.

Resim 2.7. Türkiye'de sosyal medya kullanımı

Resim 2.7' ye göre Türkiye'de sosyal medya kullanımı başlığı altında verilen aktif sosyal medya kullanıcı sayısı 51.00 milyondur. Sosyal medya kullananların toplam nüfusa göre oranı ise %63'tür. Mobil cihazlardan sosyal medyayı kullananların sayısı 44 milyonken bu sayı ise mobil cihaz kullananların %54'ünü oluşturmaktadır.

Resim 2.8. Türkiye'de en çok kullanılan sosyal medya araçları

Resim 2.8.'e bakıldığında We Are Social ve Hootsuite tarafından yayınlanan bu rapora göre Türkiye'de en çok kullanılan sosyal medya aracı %55 ile Youtube olmuştur. Youtube'u sırasıyla %53 ile Facebook, %50 ile Whatsapp, %46 ile Instagram, %37 ile Fb Messenger, %36 ile Twitter, %31 ile Google takip etmektedir. Bu rapor doğrultusunda verilen medya araçları içinde en az kullanım %14 ile Tumblr uygulamasıdır.

2.1.3. Eğitim ve Sosyal Medya

Teknolojik gelişmelerin sınır tanımadığı, iletişim olanaklarının sınırsız olduğu günümüzde bilgi üretmek ve bu bilgiyi yaymak oldukça kolay hale gelmiştir. “Küreselleşme ile birlikte bilginin dolaşımı ve bu bilgiden daha fazla yararlanma gereksinimi, bilgiye ulaşma teknolojilerinin gelişimini de beraberinde getirmiştir. Bu teknolojilerden biri de internettir” (Demirel, 2011, s. 248). İnternet bilgi üretiminde çığır açmış yaşadığımız yüzyılın bilgi ve teknoloji çağı olarak adlandırılmasını sağlamıştır. Bu hızlı değişim, bilgi üzerine yoğunlaşan gelişim ekonomiden sosyal hayata, kültürden eğitim öğretim sürecine kadar birçok alana etki etmiştir. Sonuçta bilgi de teknoloji de insan için oluşmakta, güzergâhını insan odaklı sürdürmektedir. Bu durum teknolojinin kişiler arası iletişimini ve etkileşimini değiştirmiş insanlığa farklı bir pencere açmıştır. “Özellikle,

insanların iletişimi farklı boyutlara taşıyan sosyal ağlarda, milyonlarca kullanıcı gerçek kimlikleri ile yer almakta ve her türlü bilgiyi özgürce paylaşabilmektedir. Bu kadar yaygınlaşan sosyal ağların, eğitim süreçlerinde de çok farklı amaçlarla etkin bir şekilde kullanımı büyük önem taşımaktadır” (Özmen ve diğerleri, 2011, s.42).

Yapılan tartışmalar ve araştırmalar incelendiğinde sosyal medyanın eğitim alanında da kullanılması konusunda tartışmalar başladığı görülmektedir. Sosyal medyaya yüklenen günlük yaşamın eğlence aracı olma durumu tartışılmaya başlandığı görülmekte, bu durum sosyal medyadan nasıl fayda sağlanabilir gibi sorulara dönüşmektedir. Çağın çocuklarındaki teknolojiye yatkınlık onları sosyal medyayı her alanda kullanmaya, en farklı veya zor durumlarda bile sosyal medyadan faydalanmaya yöneltmiştir. Çocuklarda ki sosyal medyadan yararlanma isteği, sosyal medyanın da kullanım kolaylığının olması eğitimde sosyal medyanın kullanılması sonucunu doğurmuştur. Bu durum sosyal medyanın sadece kolay olması ile ilgili değil, eğitim alanında fayda sağlayacak büyük bir altyapıya sahip olmasına bağlıdır.

Sosyal medyanın okul içinde ya da okul dışında eğitim öğretim ortamını oluşturabilmesi, anlık iletişimi sağlayıp konular üzerinde tartışma imkânını yaratması, her nerede olursa olsun ödev ya da kaynak paylaşımının yapılabilmesi, öğrencilerin, velilerin ya da öğretmenlerin tüm bu süreci anlık olarak takip edebilmeleri, sosyal medyayı eğitimin temel bir aracı haline getirmektedir. Öğretmenlerden velilere kadar uzanan bu anlık ulaşım ağının öğrencilere sunduğu aktif katılım imkânı, öğrencinin her zaman ve her yerde, istenilen kaynağa da ulaşarak birlikte eğitim almalarına olarak sağlamaktadır. “Facebook örneğinde Türkiye Sosyal Bilgiler Zümresi kapalı grup olmasına rağmen 9.286 sosyal bilgiler öğretmeni üyesi vardır. Üyeleri derste kullanılan yöntem ve tekniklerin paylaşımı yanında materyal, yönetmelik, hizmet içi eğitim, derslerde kullanılacak kitaplara kadar meslekle ilgili farklı alanlarda paylaşımlarda bulunmaktadır” (Utku, 2015, s.40). McLoughlin ve Lee (2007, s.666-667), sosyal medya araçlarının eğitimde sağlayabileceği yararlarını;

- Bağlantı ve sosyal uyum
- İşbirliğine dayalı bilgi keşfi ve paylaşım
- İçerik yaratma
- Bilgi, bilgi toplama ve içerik değişikliği olarak sıralamaktadır (Akt. Özsvağ Uluçay, 2017, s.375).

Sosyal ağlar öğretmenler, akademisyenler, öğrenciler ya da kurumlar tarafından kullanılmakta ve fayda sağladığı da yapılan araştırmalarda görülmektedir. Sosyal ağların bireyler arası uyumu sağladığı, anlık olarak iş birliği içinde olmayı ve hedeflerin daha hızlı ve güvenilir şekilde sonuçlandığı görülmektedir. Öğrenciler arasında akran iş birliğini ve desteğini, sosyal bağlılığı ve kuvvetli iletişimi sağlamaktadır. Sosyal ağlar herhangi bir kurum ya da kuruluş desteği olmadan herkes tarafından yüksek bir bütçeye gerek duyulmadan kullanılabilen, herkes rahatça sosyal medyaya ulaşabilmektedir. Bu da sistemin daha çok takip edilebilmesine, sosyal medya aracılığı ile yapılan bütün işlerin daha çok rağbet görmesine sebep olmaktadır eğitim açısından bakıldığında ise öğrenciler eğitim süreçlerine daha çabuk ve daha rahat erişebilmekte, teknolojik bir yenilik üzerinden olması sebebiyle de daha çok ilgi çekmektedir. Sosyal ağların eğitim çevreleri için faydaları Tablo 2.10.'da verilmiştir.

Tablo 2.10. *Sosyal Ağların Eğitim Çevreleri İçin Faydaları*

Öğrenci açısından	<ul style="list-style-type: none"> Öğretim ve öğrenme deneyimlerini zenginleştirmek İletişim becerilerini geliştirmek Katılımı ve sosyal bağlılığı genişletmek Akran desteğini güçlendirmek İşbirliğine dayalı öğrenmeyi mümkün kılmak Mezuniyet sonrası öğrenme sürecine devam edebilmek
Akademisyen açısından	<ul style="list-style-type: none"> Kullanım kolaylığı Basit işlem adımları Hızlı bilgi paylaşımı Harmanlanmış öğretime uygunluk
Kurum açısından	<ul style="list-style-type: none"> Öğretim kurumlarına düşük maliyetli bir altyapı Mevcut sistemlere kolay bir şekilde entegre edilebilme

Çelik, 2012, s.22

2.1.4. Görsel Kültür ve Sosyal Medya

Görsellik kişisel bir bakış açısından ortaya çıkmış bir kavramdır. Görsellik için görüntünün öznel olma durumu denilebilir. Görüntü ham işlenmemiş bir malzeme olarak görülürken, görsellik için görüntünün içselleştirilmiş, biçimlendirilmiş hali diyebiliriz. Görüntü ham bir haldeyken biz; görme, bakma ve baktığımız görüntüyü algılama süreçlerine katılırız. Görüntü bu süreç içinde algılarla değişir, yorumlar yeni hal alır, düşünce gücü ile değişip hayal gücü ile gelişir. Tüm bu durumlar görüntünün nasıl görsel olduğu sürecini açıklar. Görüntü-görsellik süreci bir kelime oyunu ya da sadece soyut kavramlar olarak görülmemelidir. Bu süreci yaşayan ya da var eden şey bireylerdir. Var olan görüntüyü görselliğe dönüştüren şey bireyin yaşadığı süreçtir. Yani tüm bu süreç bir olgu halini almıştır. Bu da birey sayesinde. Yani görüntü ya da görsel birey sayesinde işlev kazanmakta, birey sayesinde dış dünyaya açılmaktadır. Birey ise toplumun bir

parçasıdır. Bireylerin hem kişisel hem toplumsal yaşam alanları ya da anıları mevcuttur. Bu yaşantı süreci topluma ve tek tek bireylere bir kültür kazanımı sağlamaktadır. Her yaşantı kültürü oluştururken; kültürden etkilenen bireylerde de yeni yaşantılar oluşmaktadır.

Bu noktada görüntülerin; bireyin toplum içindeki davranış ve yaşantıları, bu davranışları algılama ve anlamlandırması sonucunda görsele dönüştüğü görülmektedir. Ancak görseller için sadece bireyin davranışdır diyemeyiz. Birey bir toplumun yani bir kültürün parçası konumundadır. Buradan görsel ile kültür ilişkisini anlamak hiçte zor olmayacaktır. Bu anlamlı ilişki ise ‘Görsel Kültür’ terimini oluşturmaktadır. Freedman’a göre “Görsel Kültür terimi gerçekte görsel kültürler, bunların çok-kültürlü, çok modelli, kültürler-arası ve disiplinler- arası özelliğine işaret eder” (akt. Sengir, 2014, s.65).

Görsel Kültür toplum ve bireyle doğrudan ilişkilidir. Bu ilişki işlevsel bir oluşumu meydana getirmektedir. Toplumun sürekli üretimi sağlaması, üretilene anlam yüklemesi ve bunun kullanılması üretim, tüketim süreçlerine yol açar. Bahsettiğimiz bu sürecin ise önemli bir yaşam alanı ya da yaşam kaynağı vardır. Bu teknolojidir. Teknoloji, görsel kültür için her zaman önemli olmuştur. Zamanın şartları, değişim ve gelişim toplumlarda olduğu kadar toplumların kullanımında olan teknolojiye de meydana gelmektedir. Bu değişimler görsel kültüre olumlu katkı sağlamaktadır. Teknoloji sadece kendi içinde yenilenmek ya da gelişmek değildir. Teknolojinin gelişimi bireyi de doğrudan etkiler. Bireyin düşüncesini, yaşamını şekillendirir. Bireyde meydana gelen bu değişiklikler yaratıcı üretimi sağlarken, görsele ve kültüre yani Görsel Kültüre yeni boyut kazandırır. Bireyi, toplumu, görseli yani Görsel Kültürü etkilemesi bakımından düşünüldüğünde teknolojinin önemli olduğunu görebiliriz.

Teknolojik gelişmeler göze önüne alındığında görsel kültüre önemli bir katkı yapan gelişme ise medyadır. “Görsel kültür ile sanat eğitiminin arasındaki bağı en kolay medya belirleyebilir. Saydığımız özellikleri sayesinde medya, öğrenciyi istediği kalıba sokabilir hatta bir okul görevi gördüğü de söylenilebilir. Çünkü teknolojiye fazlasıyla maruz kalan öğrenciler, ilgili medya içerikleri aracılığıyla birçok şeyi öğrenmiş olacaktırlar” (Sengir, 2014, s.107).

Teknoloji o kadar çok geniş alana yayılmış durumda ki; bu durum sosyal medya araçlarının popülerliği ile iyice artmıştır. Görsel kültür, tüm bu teknoloji bombardmanı içinde, hayatı direk etkileyen bir unsur durumuna gelmiştir. Etkileyici şekilde hayatımıza dahil olan ve etkileri gittikçe artan görsel kültürün medya sayesinde gelecekte etkisini daha da hissettireceği söylenebilir.. Bu durum bize görsel kültürün özellikle medya sayesinde

hayatımıza yapacağı etkinin sınırsızlığına işaret ederken, dünyayı yönlendiren bir güç unsuru olabileceğinin de göstergesidir. Tabi ki burada ortaya çıkabilecek etkilerin nelere gebe olduğu tam olarak kestirilemez. Teknolojinin, çığır açan yeniliklerinin, insan hayatına olan etkileri de göz önüne alınırsa, görsel kültürün hayata kattığı olumlu şeyler kadar, olumsuz şeylerde olabileceği hesaplanmalıdır. Görsel kültür ve medyanın insana olacak etkilerinin, daima pozitif olabilmesi için, bu sürecin doğru yürütülmesi, teknolojinin de doğru tüketilmesi gerekmektedir.

2.1.4.1. Sanat eğitiminde görsel kültür kuramı. Teknolojik gelişmeler görselliğin önemini artırmış ve görseli ön plana çıkarmıştır. Görseller ve oluşan imgeler birer uyaran haline gelerek insanları, insanların sosyal yaşamını da doğrudan etkilemektedir. Bilgiyi, görseli, sanat eserini üreten olarak insan; bu görsel uyarıcıların da etkisiyle sanatta, sanat anlayışında ve sosyal yaşamında değişikliklere gitmektedir. Bu durum bir zaruretten değil, zaman içinde kendiliğinden oluşan bir durum ya da olgu haline gelmektedir. Bu olgu değişim, gelişim ve yeniyi yaratma sürecidir. Bu süreç ise teknolojinin etkisi ile sadece belirli bir bölgede ya da belirli bir kesimde değil, evrensel hale dönüşmektedir. İletişimin kolay ve hızlı olması, yeninin merak ve ilgi uyandırması toplumlara cazip gelmektedir. Sürece dâhil olan her birey aslında bir kültür birliğinin parçası olmaktadır. Bu durum toplumların ortak değerler kazanması, ortak yaşam alanlarının oluşması ve karma kültürel öğelerin ortaya çıkmasına etki yapmaktadır. Genele yayılan ortak kullanım alanları popüler kültüre neden olmakta bu da ayrı ayrı var olan bütün sistemlere etki etmektedir. Eğitim de bu etkilenen sistemlerden bir tanesidir. Her şey bu kadar evrensele ve ortak paydalara doğru ilerlerken eğitimin bu sürecin dışında kalması doğru olmayacaktır. Benzer bir durum sanat için de geçerlidir. Tüm dünyada gerçekleşen bu sosyal değişim ve farklılaşma sanat dünyasını da etkilemiştir. Bilinen sanat yapıları değişmeye, hayatının her alanına etki edecek şekilde yayılmaya başlamaktadır. Aslında görsellik üzerine yoğunlaşan teknolojik ilerlemeler sanatın da önemini artırmaktadır. Görsel kültür alanı da bu doğrultuda önem kazanmaktadır.

Görselliğin hayata etkisinin her geçen gün daha da artması, birçok değişikliğe neden olmaktadır. Hayata bakışı, zevkleri, bilgileri ve bu bilgilere yüklenen anlamlara etki etmektedir. Bu denli önemli durumlara sebep olması görsel kültürü bir çalışma alanı olarak karşımıza çıkarmaktadır. Ancak görseli konuşuyor olmanın çıkış noktası medyadır. “Medya sosyal hayatın önemli bir bölümünü kapsamakta, kültür aktarımını sağlayıp, onu yeniden üretilip görsel kültürü oluşturmaktadır. Tasarım ve kurgu gibi estetik değerleri

kapsaması medyaların ‘görsel kültür’ ve ‘sanat eğitimi’ ile organik bağını sorgulamamız gerektiğini gösteren önemli bir nedendir” (Karaaslan Klose, 2014, s.1).

Toplumda meydana gelen kültür birleşmesi ya da aslında ortaya çıkmakta olan tek kültürlülük eğitimi de etkilemektedir. Bu durum toplumları geleneksel anlayışın dışına çıkarmakta yeni ve farklı yöntemlerin arayışına sokmaktadır. Değişimin teknoloji ile başlayıp hayatın birçok alanına yayılması, ekonomik ve sosyal hayatın büyük değişikliklere gitmesi de bu arayışı tetiklemektedir. Geleneksel eğitim anlayışlarının son bulması, medya araçlarının kullanılması ve popüler kültürün konu alanına girmesine sebep olmaktadır. Birçok disiplinin bir arada etkileşimi söz konusu hale gelmektedir. Medyanın etkisi, toplumların etkileşimi, yeni gelişimlerin ortaya çıkışı, tarihsel sürece karşı ilişkiyi sorgulama ve eleştirme fırsatını sunmaktadır. “Bu değişimler eğitim alanında disiplinlerarası bir eğitim anlayışıyla birlikte eleştirel pedagoji ve kültürel çalışmaların kullanımını zorunlu kılmıştır” (Karaaslan Klose, 2014, s.1). Bu durum sanat eğitimi alanında görsel kültür eğitimiyle oluşturulabilmektedir. Ayrıca görsel kültür çalışmaları bireye görme edimini kazandırmaktadır. Bu bakmak ile görmek arasındaki farkı içermektedir. Görsel kültürün sanat eğitimi içinde yarattığı estetik anlayışı, sanatı anlamaya yönelik yeni çabaları doğurmaktadır. “Bu bağlamda görsel kültür eğitimi toplumlar tarafından üretilen ve oluşturulan görsel politikaların çözümlenmesinde ve anlaşılmasında bir öğrenme yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır” (Çığır, 2016, s.31-32). Bu çözümlenelerde ve anlamlandırmalarda sosyal bakış açıları oldukça önemlidir. “Görsel kültür sosyal, politik, ekonomik, teknolojik, kültürel dinamiklerle beslenir ve bu içeriklerle şekillenmiş olan görselliğin kültürüdür. Artık görselliğin kültürel oluşumları betimler nitelikte olması, sanatı görsel kültürün kapsamına almıştır” (Sengir, 2014, s.63). Görsel kültür tüm bu sayılan özelliklerin birey üzerindeki etkisi ve bu etkinin yeni üretimler sağlaması olarak ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkan bu yeni oluşumlar, üretimler ise toplumu ve bireyi etkisi altına almaktadır. “Bu sayede oluşan karşılıklı etkileşim, bilgi birikimi ve hızla yayılan görüntü algılarının iş birliği ile yeni kültür oluşmaktadır. Bu yeni kültür, görmeye ve gösterilenlere dayandırılan bir sentezdir. Bu açıdan bakıldığında görsel kültür, görme, algılama ve bütün bunları geliştirip daha üst sınırlara taşımaya yarayan bir anlayışı içerir” (Karadağ, 2004, s.13).

“Sanat eğitimi ya da görsel kültür başlı başına bir bilim dalıdır. Bilimsel pencereden bakıldığında bilimin diğer kollarından daha alt düzeyde ya da üst seviyede gibi ya da benzer şekilde bir önem sırasına koymak bilimsel dünyanın gerçeklerine ters bir davranış olacaktır” (San’dan aktaran Başbuğ ve Başbuğ, 2016, s.78). Burada iş sanat

eğitimcilerine düşmektedir. Öğrencilerin hayatına doğrudan etki eden bu süreç içerisinde; bilgi ve estetik yargıların geliştirebilmesi için, öğrencilerin düşünceleri sağlanarak, eleştirel yorum yapma ve özgün kararlar verebilmeleri sağlanabilir. Öğrenciler bu sayede sorgulama yapmayı, eleştirebilmeyi, özgün bakış açısıyla yeni şeyler ortaya koyabilmeyi başaracaklardır. “Sonuç olarak postmodern bakış açısıyla, çok kültürlü, teknolojik ilerlemelere adapte olmuş, sosyal medya ve dijital portföyleri etkin kullanan, imgelerin anlamlarını yorumlamayı ön gören, teorik uygulamadan daha çok araştırma ve proje grupları kurmayı hedefleyen bir sanat eğitimi ihtiyaç doğmuştur” (Başer, 2015, s.10).

2.1.4.2. Görsel sanatlar eğitiminde sosyal medya. “Sosyal medya, insanların başkalarıyla iletişim kurma ve paylaşım yapmak amacıyla kullandığı internet uygulamalarının başında gelmektedir” (Barış ve Tosun, 2013, s.122). İnternetin ortaya çıktığı ilk andan itibaren, teknolojiye yaşanan diğer gelişmelerle birlikte insanların hayatında büyük değişiklikler meydana gelmeye başlamıştır. Yüz yüze yapılan insan ilişkilerinin yerini internet ortamı kullanılarak, çeşitli medya araçlarıyla kurulan iletişim seçenekleri almıştır. Bu iletişim seçeneklerinin en başında ise sosyal medya bulunmaktadır. Ağ teknolojileri kullanılarak iletişim sağlanan bu ortamların tümü, sosyal medya olarak görülmüştür. Ağ sistemi üzerinden bireylerin birbirleriyle kurduğu bu iletişim sistemi sosyal medyayı oluşturur. Bireylerin katılım sağladığı bu sistem, bireylerin iletişiminden, iş birliği içinde bulunmalarına kadar birçok konuda değişimi getirmiştir. Eğitim sisteminde ki öğrenme süreçleri içinde değişiklikleri sağlamıştır. Bu sitelerin kolay ve ulaşılabilir olması, esnek ve kullanıcı dostu olması kullanımı artırmış, diğer öğretim yöntemlerinden daha cazip hale gelmiştir. Sosyal ağ siteminin kolay kullanılabilir olması öğrencilerin katılımını da artırmıştır. Çok basit adımlarla gruplar oluşturulabilmesi, gruplar içinde hızlı paylaşımların yapılabilmesi ve hızlı dönütü sağlaması katılımın daha da artmasını sağlamıştır. “Bu özelliklerin yanı sıra, harmanlanmış öğrenim deneyimlerini zenginleştirilmesi, öğrencilerin öğrenme sürecini desteklemesi, öğretmenin öğretim ve değerlendirme sürecine destek olması gibi özelliklerden dolayı kurumlara da yarar sağlamaktadır” (Öztürk ve Talas, 2015, s.101).

Aslında teknolojinin hayata etkilerinden habersiz olan kimse yoktur. Hatta teknolojinin hayatın her alanına etki ettiği söylenebilir. Böyle bir durum mevcutken, eğitim sisteminin teknolojiden etkilenmediğini söylemek doğru olmaz. Çağ bilgi çağıdır ve teknolojiden bağımsız yaşamak mümkün değildir. Bu durum bizlere eğitim üzerine yapılan bütün işlemleri tekrar gözden geçirmemiz gerektiğini göstermektedir. Eğitim öğretim

sitemleri içinde teknolojiyi nasıl katabileceğimizi düşünmemiz gerekmektedir. Dünya genelinde bu durum fark edilmiş durumda. Özellikle internet ve ağ tabanlı iletişim sistemleri aktif şekilde kullanılmaktadır. Bu gelişmeler eğitim sistemi üzerine de yansımış, eğitim üzerine teknolojik birçok yenilik sağlanmıştır. “Aynı zamanda bu teknolojiler eğitime farklı bir bakış açısı sunarak eğitim sisteminin yapısını ve öğretme-öğrenme faaliyetlerini de değiştirmiş, eğitimin geleneksel okul ve sınıf tabanlı formal yapısından kurtularak sosyal ve informal öğrenmeye odaklanmasına neden olmuştur” (Ekici ve Kıyıcı, 2012, s.157).

“Türkiye’deki genç nüfusun %75’i internet kullanmakta bunların hemen tamamına yakını ise bir veya birden çok sosyal paylaşım sitesinde hesapları olmak suretiyle aktif sosyal medya kullanıcıları olarak zamanlarının belirli dilimlerini bu sitelerde geçirmektedirler” (Küçükali, 2016, s.533). Teknolojinin bu kadar çok kullanılması, internet üzerinden pek çok şeye an ve an ulaşılabilmesi, medyanın aktif şekilde herkes tarafından kullanılması, içinde yaşadığımız çağa göre normal karşılanmaktadır. Bireyler medya üzerinden görseller paylaşmakta, sanatsal duyurular yapabilmekte, sanal müzeleri ziyaret edebilmekteler. Eğitim alanında da karşılıklı iletişimleri sağlayabilmekte, en güncel bilgilere hızlı şekilde ulaşabilmekteler. Örnek olarak küçük yaştaki öğrencilerin modern ya da çağdaş sanat eserlerine ulaşabilmeleri artık daha kolay olmaktadır. Ayrıca ulaşmakla kalınmamakta, ulaşılan her eser hakkında derinlemesine bilgi sahibi olabilmekteler. Bu anlamlarda internet sayesinde bütün ihtiyaçların sağlanabildiği söylenebilir. Özellikle eğitim ele alındığında interneti ve sosyal medyayı iyi değerlendirmek gerekir. Bunu bir avantaja çevirmek yine bireylerin elindedir. Evrensel bir etkileşim sağlayan bu denli önemli bir sistemi eğitime dahil etmek, eğitimi zenginleştirmek anlamına gelir. Burada daha da önemli yere sahip olan sanat eğitimi ise teknolojinin ya da sosyal medyanın görsellikle olan ilişkisi, görsel kültür gibi bir alanın ortaya çıkmasıyla daha da geniş kapsamlı bir hal alacaktır. Görsel, sanatta ve sanat eğitimde nasıl çok değerli ve önemliyse sosyal medya ortamlarında da çok değerlidir. Görsel donanıma sahip olan birçok uygulama vardır. “Sosyal medya uygulamalarından görsel sanatlarla en çok etkileşimde olanlar; Instagram, Pinterest ve Deviantart olarak sıralanabilir. Uygulamalar portfolyo için kullanılabilir gibi bireylerin ve öğrencilerin alanlarında yapılmış işlere, disiplinlerarası sanat ve tasarım alanlarından atölyelere, sanat ve tasarım eğitimi alan öğrencilere erişimini sağlayabilmektedir” (Özsavaş Uluçay, 2017, s.376).

Yine görsel sanatlar alanında önem arz eden uygulama olan “Facebook şu anda sosyal ağ siteleri arasında hızlı büyüyen ve üniversite öğrencileri arasında çok tercih edilen

sosyal ağ sitesidir” (Genç, 2010, s.239). “Sosyal medyanın öğrenciler tarafından yaygın olarak kullanımı, sosyal medya platformlarının ve özellikle bunların en yaygını olan Facebook’un eğitim-öğretimde ne şekilde kullanılabileceğine ilişkin yoğun araştırmalara yol açmıştır” (Sidekli ve Avaroğulları, 2013, s. 145). Bu araştırmalar birçok uygulama üzerinde yapılmış, eğitimciler de sosyal medyayı eğitim teknolojiler bakımından nasıl faydalı kullanabileceği hakkında çeşitli uğraşlara girmiştir. Eğitsel amaçlı kullanabilme durumu zor bir süreç olsa da öğrenciler sosyal medya ortamlarında daha da arttan şekilde var olmaya devam etmektedirler. Onlar her geçen dakika da yeni sosyal ağ sitesine üye olmakta, binlerce mesaj atıp gönderi paylaşmakta, üç boyutlu dünyalara katılıp oyunlar oynamaktadırlar. Tüm bu durumlar hiçbir öğrenme kaygısı gütmeyen, keyfi bir sürece tabidir. Hiçbir zorunluluk hissetmeden farklı bir aidiyet duygusu ile hareket etmektedirler. “Bu yüzden, eğitimcilerin etkili araç ve ortam arayışlarında zaten birçok fonksiyonu ile uygun olan ve öğrencilerin ilgisini çekmiş olan sosyal medya ortamlarının eğitimciler tarafından da kullanılması önemlidir” (Öztürk ve Talas, 2015, s.115).

Sosyal medyanın eğitim ve öğretim sistemine olan etkisi, öğrencilere olan bağı düşünüldüğünde, eğitim ve öğretim sistemini düzenleyenlerin bu bağa ve etkiye dikkatle yönelmeleri beklentileri tabi ki karşılayacaktır. Eğitim dünyası ve eğitim sistemini planlayanların eğitimin temel araçlarından biri haline gelen sosyal medyaya olan ilgiye aynı ilgiyle yaklaşımda bulunması içinde bulunulan sistemi daha kullanışlı ve yararlı hale getirecektir. “Hem eğitimcilerin hem de planlayıcıların sosyal medya olanaklarını tanımaları ve öğretimi desteklemek ve zenginleştirmek amacıyla kullanmaları bu nedenle önemli görülmektedir. Bununla birlikte sosyal medyanın kullanıldığı öğretim ortamlarına ilişkin verilerin toplanarak analiz edilmesi ve paylaşılması da uygulamaları geliştirmek açısından önemli görülmektedir” (Sarsar, Başbay, ve Başbay, 2015, s.419).

2.2. İlgili Araştırmalar

2.2.1. Eğitimde Sosyal Medyanın Kullanımı Üzerine Yapılan Araştırmalar

Özmen, Aküzüm, Sünkür ve Baysal (2011), “Sosyal Ağ Sitelerinin Eğitsel Ortamlardaki İşlevselliği” isimli araştırmalarında eğitimciler ve okul yöneticilerinin mesleki gelişimlerini tetikleyen eğitim ortamındaki sosyal ağların işlevselliğini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın sonuçlarına göre sosyal ağlar bazı davranışlarımızı ve alışkanlıklarımızı değiştirmektedir. Sosyal ağların birçok kullanım özelliği ve olanaklarının olması, öğretmenlerin eğitim öğretim süreçlerini aktif, yaratıcı, işbirlikli öğrenme ile desteklemelerine, öğrenci-öğrenci, öğrenci-içerik ve öğretmen-öğrenci etkileşimi

arttırmada, öğrencilerin araştırma, sorgulama ve problem çözme becerilerini kullanmaları ve geliştirmeleri konusunda destek olmaktadır. Araştırmacıların literatür taramaya dayandırdıkları bu çalışmanın genel amacı alan bilgisine dayalı olarak, sosyal ağ sitelerinin birey ve toplum gelişimindeki önemini ortaya koymak; eğitimde sosyal ağların işlevini irdelemek ve mesleki gelişim açısından sosyal ağların etkili kullanımını için öneriler geliştirebilmektir.

Çelik (2012), “Öğretmen Adaylarının Sosyal Ağ (Facebook) Kullanımlarının İncelenmesi” konulu yüksek lisans tez çalışmasında öğretmen adaylarının Facebook kullanım amaçları, Facebook eğitsel kullanım algıları, Facebook kullanım yoğunluğu, Facebook’un akademik sürece etkisi, Facebook’un eğitsel kullanım amaçları ve sosyal ağları kullanımına yönelik görüşleri incelenmiştir. Ayrıca, geliştirilen modellerle 1) Facebook kullanım yoğunluğu ile Facebook genel kullanım amacı, Facebook kullanım süresi, Facebook kullanım sıklığı ve Facebook arkadaş sayısı 2) Facebook eğitsel kullanım amacı ile Facebook genel kullanım amacı, Facebook kullanım süresi, Facebook kullanım sıklığı, Facebook arkadaş sayısı ve genel not ortalaması arasındaki ilişkiler ortaya konmuştur. Araştırmaya katılanlar, bir eğitim fakültesinde farklı branşlarda öğrenim gören, Facebook üyeliği olan 1066 öğretmen adayından oluşmaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmada, öğretmen adaylarının, Facebook kullanım amaçları ve eğitsel kullanım algıları, kullanım yoğunluğu, Facebook’un akademik sürece etkisi, kullanıcı profillerine göre incelenmiş ve gruplar arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Öğretmen adaylarının sosyal ağları kullanımına yönelik sorulara verilen yanıtlardan ise kullanım amaçlarının, iletişim, gündem takibi, vakit geçirmek, eğlence, bilgi paylaşımı ve sosyalleşmek olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarına göre, sosyal ağları eğitsel kullanımları onlara iletişim, alanla ilgili bilgi paylaşımı, alanla ilgili yenilik takibi ve öğrencileri tanıma konularında fayda sağlamaktadır.

Ekici ve Kıyıcı (2012), “Sosyal Ağların Eğitim Bağlamında Kullanımı” isimli araştırmada ülkemizde de özellikle 18-24 yaş arası öğrencilerin en çok kullandığı sosyal yazılım olan Facebook üzerinde çalışan bir uygulama geliştirilerek sosyal ağların öğrenme üzerindeki etkisini incelemiştir. Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümü 2. Sınıf öğrencilerinden oluşan 102 katılımcı ile gerçekleştirilen çalışma, öntest-sontest kontrol gruplu desende modellenmiştir. Katılımcılardan deney ve kontrol grubu olmak üzere iki grup oluşturulmuş, deney grubu Öğretim İlke ve Yöntemleri dersi için geliştirilen Facebook uygulamasını kullanırken, kontrol grubu ise geleneksel

yöntemle ders işlemiştir. Ölçümler araştırmacılar tarafından geliştirilen başarı testi aracılığıyla yapılmıştır. Araştırmacılar 4 haftalık uygulama sonucunda sosyal ağ tabanlı uygulamayı kullanan deney grubu öğrencilerinin akademik olarak geleneksel yöntemli öğrenim gören kontrol grubu öğrencilerine göre başarılı olduklarını gözlemlemiştir.

Toğay, Akdur, Yetişken ve Bilici (2013), yapmış oldukları “Eğitim Süreçlerinde Sosyal Ağların Kullanımı: Bir MYO Deneyimi” adlı çalışmada, sosyal medya uygulamaları içerisinde öne çıkan örneklerin değerlendirilmesi amacıyla sosyal ağ araçları üzerinden hareketle üniversite düzeyindeki eğitim süreçlerinde sosyal medyanın kullanımının etkililiği ve faydalanabilirliğini tespit etmeye çalışmışlardır. Bunların tespiti için Gazi Üniversitesi, Ankara Meslek Yüksek Okulunda öğrenim gören 60 öğrenciye bir dönem boyunca ders öğrenim süreçlerinde aktif olarak sosyal medya ortamı öğrenim desteği sağlanarak bu desteğin etkilerine ilişkin öğrenci görüşlerine dayalı olarak değerlendirme yapmışlar, çalışmayı anketle destekleyerek istatistiksel analizler sonucunda ortaya çıkan bulguları yorumlamışlardır. Yaptıkları bu çalışma neticesinde sosyal medya ile eğitim süreçlerinin desteklenmesinin öğrenci öğrenmelerinde etkili olduğunu, öğrenme süreçlerini kolaylaştırdığını ve eğitim süreçlerini geliştirdiğini tespit etmişlerdir.

Kilis, Rapp ve Gülbahar (2014), “Eğitimde Sosyal Medya Kullanımına Yönelik Yükseköğretim Düzeyindeki Eğitimcilerin Algısı: Türkiye-Almanya Örnekleme” adlı çalışmada, Türkiye ve Almanya’da yükseköğretim düzeyindeki eğitimcilerin sosyal medyaya karşı algısını belirleyerek iki ülke arasındaki kültürel farklılıkları ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır. Bu çalışmayı nitel araştırma, durum çalışması olarak tasarlamışlardır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemine göre seçilmiştir. Türkiye’den Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) ve Ankara Üniversitesi (AÜ), Almanya’dan Konstanz Gölü Üniversitesi (KGÜ) ve Berlin Teknik Üniversitesinden (BTÜ) toplam 22 gönüllü eğitimci (Türkiye 12, Almanya 10) görüşme yapmışlardır. Görüşmelerin yüz yüze ya da Skype/Hangout kullanılarak çevrimiçi yapılmasını sağlamışlardır. Görüşme formunda araştırmacılar tarafından geliştirilen 11 açık uçlu soruya yer vermişler, görüşme süresini 20-60 dakika arasında olacak şekilde ayarlamışlardır. Toplanan verilerin, katılımcıların demografik bilgileri, göç, güncel teknolojiler, günlük hayatta ve eğitsel ortamlarda sosyal medya kullanımı ve algıların yanı sıra kültürel farklılıklar açısından analiz edilmesi sağlanmıştır. Araştırma verilerine göre, eğitimcilerin sosyal medyanın eğitim odaklı potansiyelinin farkında oldukları ancak yeterli seviyede bilinçli olmadıkları görülmüştür. İki ülkeye göre eğitimcilerin kullandığı ortak araçlar olmasına rağmen, farklılık gösteren araçlar da bulunmuştur. Bazı eğitimcilerin eğitimle sosyal medya

araçlarının bütünleştirilmesinde sorun yaşamakta olduğu görülmüştür. Türkler, bu sorunların genel olarak mevcut altyapının yetersizliği ve eğitsel rehberlik edici kılavuzların eksikliğinden kaynaklandığını belirtirken Almanların çoğu pozitif görüşe sahip olmuşlardır. Genel olarak iki ülkede de eğitim kurumlarının bir plan ve stratejiye sahip olmamasının büyük bir sorun olduğu sonucuna varılmış, eğitimde sosyal medya araçlarının kullanımına yönelik kurumların öğretmenleri teşvik edici herhangi bir politikası ya da stratejisi olmadığı anlaşılmıştır.

Sarsar, Başbay ve Başbay (2015), “Öğrenme-Öğretme Sürecinde Sosyal Medya Kullanımı” isimli çalışmalarında öğrenenlerin öğretme-öğrenme sürecinde sosyal medya kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Tek desenli durum çalışması niteliğinde olan bu araştırmayı 2012-2013 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesinde yürütülmekte olan Doktora Programı kapsamındaki Gelişim ve Öğrenme dersinde 14 haftalık bir süreç içinde uygulamışlardır. Araştırmaya o dönemde dersi alan ve farklı enstitülerde doktora programlarına kayıtlı 10 erkek ve 8 kadın olmak üzere toplam 18 öğrenci katılmıştır. Araştırmada veriler anket yoluyla çevrimiçi olarak işlemde önce ve sonra olmak üzere iki aşamada toplanmıştır. Dersler sınıf ortamındaki paylaşımların yanı sıra sosyal medya ortamlarındaki etkinliklerle de yürütülmüştür. Verilerin analizinde nitel veriler için; temalar ve kodlar çalışmanın tasarlanmasından itibaren hem alanyazın, hem çalışmanın amaçları hem de elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulmuştur. Elde edilen bulgulara göre beklentiler, sosyal ağlar, öğrenme ortamı, duyuşsal özellikler, öğrenen katkısı ve öğretim elemanı özellikleri ana temaları ortaya çıkmıştır. Bulgulara göre öğrenenlerin tamamının dersle ilgili beklentilerinin karşılandığı; ders etkinlikleri için Facebook kullanımının öğrenenlerin tamamı tarafından olumlu olarak değerlendirildiği; Blogger kullanımının ise öğrenenlerin yarısı tarafından olumlu bulunduğu görülmüştür. Bulgular alanyazınla tutarlı olmakla birlikte, öğretim programlarının tasarlanması aşamasından başlayarak sosyal medyanın öğretim sürecine nasıl dâhil edilebileceği, öğretim işini yürütenler tarafından nasıl işe koşulabileceği üzerinde daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulduğu sonucuna varılmıştır.

Öztürk ve Talas 2015 yılında yaptıkları çalışmada “Sosyal Medya ve Eğitim Etkileşimi” konusunu araştırmışlardır. Eğitimde sosyal medyanın önemini ortaya koymayı amaçladıkları bu çalışmada; eğitim, sosyal medya ve eğitim-sosyal medya ilişkisini ele almışlardır. Sosyal ağların bazı davranışlarımızı ve alışkanlıklarımızı değiştirmekte olduğunu ve birçok alanda olduğu gibi, sosyal ağ teknolojilerinin eğitim için de birçok olanağı içerisinde barındırmakta olduğu sonucuna erişmişlerdir. Sosyal ağların birçok kullanım

özelliği ve olanaklarının olması, eğitim öğretim süreçlerini aktif, yaratıcı, işbirlikli öğrenme ile desteklemelerine, öğrenci-öğrenci, öğrenci-içerik ve öğretmen-öğrenci etkileşimi arttırmada, öğrencilerin araştırma, sorgulama ve problem çözme becerilerini kullanmaları ve geliştirmeleri konusunda destek olunması gerektiğine vurgu yapmışlardır.

Krutka ve Carpenter (2016), “Why Social Media Must Have a Place in Schools” isimli çalışmayı yapmışlardır. Araştırmacıların amacı sosyal medyanın eğitim süreçlerinde potansiyel kullanımların nasıl artırılabilirliğini bulmak, sosyal medyanın eğitim süreçlerinde kullanımını ‘kim, ne zaman, nerede, neden, nasıl ve ne şekilde’ geliştirebileceğini keşfederek sosyal medyadan yararlanma yollarını paylaşmaktadır. Araştırmacılara göre eğitimciler, sosyal medyanın eğitim deneyimlerini nasıl iyileştirebileceğini, değiştirebileceğini veya geliştirebileceğini düşünmelidir. Eğitimciler sanal ortamlara katılmakla yetinmemeli geliştirilen her türlü yeniliği denemelidirler. Sosyal medya sınıf içi etkileşimi ve iletişimi canlandırmak için büyük bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyel ortaya çıkarılmalıdır. Araştırmacılara göre gençlerin çoğu medya içeriğini zaten tüketmekte ve üretmektedir. Eğitimciler onları eleştirel, akıllıca ve yaratıcı bir şekilde kullanmalarını teşvik etmelidir. Sosyal medya platformları, yalnızca dersleri çekici kılmakla kalmayacak, aynı zamanda başka türlü mümkün olmayan eğitimsel deneyimleri karşılayacak bilge pedagojik amaçlar için kullanılabilir.

Feyzioğlu (2016), “Eğitimde Sosyal Medyanın Kullanılmasına İlişkin Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Görüşleri” konulu yüksek lisans tez çalışmasında okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin eğitimde sosyal medyanın kullanılmasına ilişkin görüşlerini; “cinsiyet, branş, yaş, kıdem, görev” değişkenleri bağlamında incelemiştir. Araştırmacı bu çalışmayı öğretmenlerin hangi donanıma sahip olduklarını, sosyal medya ortamlarını ne amaçla hangi imkân ve sıklıkla kullandıklarını incelemek, sosyal medya ortamlarının eğitimde kullanılmasına ilişkin görüşlerini tespit etmek amacı ile gerçekleştirmiştir. Araştırmanın modeli, nicel araştırma türlerinden olan betimsel taramadır. Araştırma, Ankara ili evreni Gölbaşı ilçesi örnekleminde bulunan Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı özel ilköğretim kurumlarının ortaokul kısımlarında ve özel ortaöğretim kurumlarında 2014-2015 güz döneminde çalışan öğretmenler ve okul müdürlerini kapsamaktadır. Araştırma sonucunda okul yöneticileri ve öğretmenler sosyal medyanın eğitimde kullanılması ile alakalı genelde olumlu düşünmekle beraber, en çok olumlu karşıladıkları maddeler: “Sınıf içi ve dışı ders materyallerine kolayca ulaşım sağlar”; “Ders ortamını zenginleştirmiş olur”; “Öğrencilere verilen eğitim düzeyini yükseltir” ve “Öğrencilerin motivasyonunu artırır” şeklinde sıralanmıştır. Genellikle taşınabilir araçlar

ile sosyal medya ortamlarına erişen eğitimcilerin, eğitsel amaçlı tasarlanan sosyal medya araçlarını oldukça az kullandıkları görülmüştür.

Küçükali (2016), “Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımı: Atatürk Üniversitesi Örneği” adlı araştırmasında yaş ve eğitim düzeyi bakımından internet kullanımının en yaygın olduğu üniversite öğrencilerinin sosyal medyayı kullanma nedenlerini ve sosyal medyanın etkilerini belirlemeye çalışmıştır. Araştırmada kapsamında Atatürk Üniversitesi İİBF Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin sosyal medya hakkındaki düşüncelerine yönelik anket uygulamıştır. Öğrencilerin sosyal medya hakkındaki düşüncelerini uygulanan anketlerle değerlendirerek öğrencilerin sosyal medyayı takip etme sıklıklarını ve sosyal medyanın öğrenciler üzerindeki etkilerini belirlemeye çalışmıştır. Yaptığı bu araştırma sonucuna göre öğrencilerin yoğun sosyal medya kullanımlarının arka planında, kültürel yapı, akrabalık ve dostluk ilişkilerinin yoğunluğunun olduğu gözlemlenmiştir.

2.2.2. Görsel Sanatlar Eğitiminde Sosyal Medyanın Kullanımı Üzerine Yapılan Araştırmalar

Sweeny (2009), “There’s no ‘I’ in YouTube: social media, networked identity and art education” adlı çalışmasında sosyal medyanın, dijital teknolojilerin kullanımında paradigmatik bir değişimi temsil ettiğini ve sanat eğitiminin uygulaması ve sorgulaması için yeni olanaklar sunduğunu ifade etmiştir. Sosyal medyayı medya olarak kullanan bireyler, sanat nesnesinin özgünlüğüne, sanatçının yazarlığına ve müze/galeri sisteminin otoritesine meydan okumaktadır. Araştırmacının bu makalesi ilk olarak sosyal medya etkileşiminin üç biçimine genel bir bakış sunmaktadır: etiketleme, karmaşa ve benzetilmiş ortamlar. Bu formlar daha sonra, sanat eğitimi alanındaki sosyal medya için potansiyel kullanımların tartışılması ve bu tür teknolojilerin sınırlarına işaret etmek için bir bağlam sunmaktadır. Bunlar; 1) Flickr ve köprülü görüntü, 2) Youtube ve hareketli görüntü, 3) Second Life ve sürükleyici görüntüdür. Sosyal medyanın bu tür bir incelemesi, sanat eğitimcilerine, ağ bağlantılı dijital teknolojilerin dünyadaki bireylerin ve grupların hayatındaki önemini anlamalarında yardımcı olabilir. Araştırmacı bu makalede, dijital içerik kültüründe ağ kimliklerini oluşturma, yayma ve eleştirme yollarını ele almış, çeşitli bağlamlarda sanat eğitimi uygulamaları için çıkarımları belirlemeye özel bir ilgi göstermiştir. Araştırmacıya göre yeni medya kullanıcılarına sınırlarının ötesine geçen eleştiri olanakları sunabilir ve bunlar sanat eğitimi alanlarında kolayca uygulanabilir. İzleyiciler öğrenci çalışmaları hakkında yorum yapabilir ve geleneksel sanat eğitiminin duvarlarının

ötesinde tartışmayı genişleten görsel tepkiler oluşturulabilir. Özellikle, Second Life’da geliştirilen benzetilmiş kimlik biçimleri, geleneksel kimlik kavramlarıyla da karşılaştırılabilir ve böylece öğrencilere ve öğretmenlere eleştirel yansıma ve yaratıcı cevap verme fırsatı verilebilir. Araştırmacıya göre yeni yaratma ve eleştirme biçimleriyle uğraşmak isteyen sanat eğitimcileri, sosyal medyanın demokratik, katılımcı olanaklarını benimsemeli, aynı zamanda dışlayıcı, önyargılı olan yönlerden memnuniyetsizliği dile getirmelidir. Daha fazla bağlantı, daha fazla anlayış, daha fazla eşitlik veya daha fazla adalet ile aynı değildir. Bunlar, tüm kamusal alanlarda sürekli olarak müzakere edilmesi gereken hedeflerdir. Bununla birlikte, sosyal medyanın görsel yönleri bu konuşmaların sanat eğitim alanlarında gerçekleşmesi için imkânlar yaratmaktadır.

Lu (2010), “Teaching 21st-Century Art Education in a VirtualAge: Art Cafe @ Second Life” isimli çalışmasında, ortaya çıkan üç boyutlu sanal dünya teknolojisinin, 21. yüzyıl sanat eğitiminde çağdaş dijital sanatın öğretilmesi ve dijital görsel kültürün yetiştirilmesi için büyük potansiyel sunduğundan bahsetmiştir. Bu sebeple makalede, bir eğitim ortamında 3D sanal ortam uygulamasının olası yararlarını ele almış ve sanat eğitimi için öğretme ve öğrenmeyi nasıl zenginleştirebileceğini açıklamıştır. Bir sanal ortam oluşturmak ve sanal bir eğitim geliştirmek için bazı faydalı tasarım ilkelerini belirlemiştir. Araştırmacı sanal bir ortamın neye benzediğini ve öğretim uygulamalarında nasıl uygulandığını göstermek için tasarlamış olduğu projesi “Art Cafe @ Second Life”ı kullanmıştır. Çalışma sonucunda sanal dünyaların gerçek dünyaya benzediği, öğrenmek istenilenin öğrenilebildiği, ulaşılmak istenilenin ulaşılabildiği yer olduğunu ancak istedik kişiler kadar istenmedik kişilerle de karşılaşabileceğini görmüştür. Sanal dünyaların profesyonelce öğrenilmesinden, güvenlik nedeniyle artılarını ve eksilerini bilmeden hemen uzaklaşmanın doğru olmayacağından bahsetmiştir. Bu konuda hem kendimizin hem öğrencilerin bilgi edinmesinin ve doğru şekilde analiz edebilmenin kolaylaştırılmasından bahsetmiştir. Araştırmacı sanal ortamlarda sunulan durumların yanı sıra, avantajlardan nasıl yararlanılacağı ve dezavantajların yenilikçi teknolojiyle nasıl önleneceği konusunda adım atılmasının doğru olacağını düşünmektedir. Araştırmacıya göre son teknolojiyi öğrenmenin en iyi yolu onu okumak ve duymak değil, onu kullanmak ve deneyimlemektir. Araştırmacı, sanat eğitimcilerinin ücretsiz bir hesap açarak ve bir avatar oluşturarak sanal ortamı keşfetmek için Second Life ile oynayarak başlayabileceğinden bahsetmiştir. Ardından sanat ve sanat eğitimi ile ilgili sanal dünyaları ziyaret edebileceklerini ve etkinliklere katılabileceklerini söylemiştir. Araştırmacıya göre ancak bu şekilde

teknolojinin büyük getirileri ve olası sınırlamalarının tamamen farkında olabilir, yenilikçi deneyimlerle öğrenim deneyimlerini başarılı bir şekilde tasarlayabilir ve öğrencileri sanal çağda anlamlı bir şekilde öğrenmeye dâhil edebiliriz.

Wilks, Cutcher ve Wilks (2012), “Digital Technology in the Visual Arts Classroom: An [Un]Easy Partnership” adlı çalışmasında dijital teknoloji ve görsel sanatlar eğitimi arasında var olan ikili ilişkiyi incelemektedir. Birçok sanat eğitimcisinin geçmişte sınıflarında sanatsal uygulama için teknolojiler ve araçlar benimsemiş olma kolaylığına rağmen, görsel sanatlar sınıfında internet ve bilgi iletişim teknolojisi kullanımının en üst düzeye çıkarılması biraz sorunlu olmuştur. Araştırmacılar bu konu ve ürünün büyük ölçüde eksik olan “eğitimsel parçası”, yani internet için yapılan sanat ve galeri olarak interneti amaç edinmişlerdir. Araştırmacılara göre, eğitimci yeterlilik seviyelerindeki büyük değişikliklere cevap veren teknolojinin pratik bir kullanımına ihtiyaç duyulmaktadır. Bunlar; 1) öğretim programının talepleri, 2) malzeme uygulaması, 3) kavramsal gelişim ve 3) öğrenci ihtiyaçları ve ilgileridir. Öğretim programında bu tür bir katılımdan önce, sırasında ve sonrasında gereken karmaşık tartışmalar için yer, mekân ve zaman olmalıdır. Uzun süredir devam eden sanat eğitimi geleneğine devam eden sanat öğretmenlerinin, dijital teknoloji ve görselin doğasına, gücüne aracılık eden etkilerini anlamaları gerekir. Araştırmacılara göre teknoloji eğitiminin nasıl yapıldığını öğrenme ile teknoloji eğitiminin eğitim hedeflerini yerine getirme arasında bir fark olduğunu fark etmek de önemlidir. Sanat eğitimcileri, öğretim programlarında dijital teknolojinin planlanması ve yorumlanması için bir vizyon geliştirmek için yardıma ihtiyaç duyacaklardır.

Aydın (2015), “Sosyal Paylaşım Sitelerinin Öğrencilerin Görsel Sanatlar Eğitimine Katkıları” isimli yüksek lisans tez çalışmasında Güzel Sanatlar Eğitimi’nde sosyal paylaşım sitelerinin kullanılmasının öğrencilerin bu alandaki başarıları üzerine etkisini araştırmıştır. Bu kapsamda Ankara-Çankaya Güzel Sanatlar Lisesi 2014-2015 eğitim öğretim döneminde eğitim gören 12. sınıf öğrencileri ile sosyal paylaşım siteleri üzerinden öğretim yapılmış ve bu sitelerin öğrencilerin görsel sanatlar eğitimine katkısı incelenmiştir. Araştırma, öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla öğretimin yapıldığı grup deney grubu, hiçbir uygulama ve etkinliğin yapılmadığı grup ise kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Deney grubu öğrencilerine sosyal paylaşım siteleri aracılığı ile belirlenen program çerçevesinde bilgi, görsel ve videoların yer aldığı sitelere yönlendirilerek interaktif ortamda öğretim yapılmıştır. Kontrol grubu öğrencilerine ise herhangi bir müdahale de bulunulmamıştır. Deneysel işlemin sonunda ise deney ve kontrol gruplarına sontest uygulanmıştır. Ölçme

aracından elde edilen verilerin analizinde, parametrik olmayan testlerden olan “Mann Whitney U Testi ve Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ise sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla öğretimin yapıldığı deney grubu ile hiçbir uygulamanın yapılmadığı kontrol grubunun deneysel işlem sonrası başarıları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Başka bir deyişle sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla yapılan eğitimin deney grubu öğrencileri lehine etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çığır (2016), “Görsel Sanatlar Öğretimine Yönelik Sosyal Ağ Odaklı Görsel Kültür Uygulamalarının İncelenmesi” konulu doktora tezinde güzel sanatlar liselerinin öğretim programlarında yer alan atölye derslerinde sosyal ağ odaklı görsel kültür uygulamalarının nasıl geliştirilebileceğini ve yürütülebileceğini incelemeyi amaç edinmiştir. Araştırma katılımcı eylem araştırması olarak planlanmıştır. Araştırma, güzel sanatlar lisesinde desen dersi ve İki Boyutlu Sanat Atölye dersi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri 14 haftalık bir sürede toplanmıştır. Araştırmanın katılımcılarını sosyal ağ odaklı görsel kültür çalışmalarına katılan 9 (dokuz) 11. sınıf öğrencisi ve bu çalışmalarının yürütücüsü olarak araştırmacının kendisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı günlüğü, ders video kayıtları, öğrenci günlükleri, yarı-yapılandırılmış görüşmeler, dokümanlar ve sosyal ağlardan Whatsapp’ı kullanılmıştır. Araştırmanın verileri içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırmanın bulguları kapsamında görsel sanatlar eğitiminde geleneksel bir sanat eğitimi anlayışı yerine günümüz görsel çağını inceleyen, görsel kültür eğitimi anlayışını benimsenmesi gerektiğini destekleyen doyurucu ve tatmin edici sonuçlara ulaşılmıştır.

DeWilde, (2016) “Social Media As A Tool To Share Art Curriculum” isimli tez çalışmasında, sosyal medyanın sanat eğitimcileri için nasıl bir araç olabileceğini keşfetmeye çalışmıştır. İlköğretimde sanat eğitimcisi olan araştırmacı, öğretim programını paylaşmak ve öğretim deneyimini belgelemek için bir Facebook sayfası oluşturmuştur. İki aylık bir süre boyunca yaptığı işlemleri kaydetmiştir. Sosyal medya ile etkileşimin öğretimini nasıl etkileyeceğini belirlemek için süreci yansıtıcı bir dergide belgelemiştir. Aynı zamanda, eğitimcilerin sosyal medyayı nasıl kullandıklarını sormak için çevrimiçi bir anket yapmıştır. Anket sayesinde, diğer sanat eğitimcilerinin sosyal medyayı sınıfları için bir araç olarak nasıl kullandıklarını belirlemiştir. Araştırma sonuçlarına göre sanat eğitimcilerinin çoğunluğu, fikir ve ilham bulmak için sosyal medya uygulamalarını kullanmaktadır. Ancak çok az kişinin sosyal medyayı kendi öğretim programlarını paylaşma aracı olarak kullanmakta olduğu görülmüştür. Araştırmacı eğitimcilerin sosyal

medyayı kullanmakta özgür olduğunu ancak zamanla, öğretim programının yayınlanmasına aktif olarak katılmak zorunda kalacaklarını düşünmektedir. Araştırmacı ilk sürecin göz korkutucu görünebildiğini, ancak bir kez rutin oluşturduklarında, bunun son derece kullanışlı ve yararlı olduğunu keşfedeceklerine inanmaktadır. Araştırmacıya göre seyirci oradadır. Sanat eğitimcilerinin yapacağı tek şey içeriği sağlamaları olacaktır.

Özsavaş Uluçay (2017), “Görsel Tasarım Eğitiminde Sosyal Medyanın Kullanımı” isimli çalışmasında özellikle son dönemde kopyalama, esinlenme söylemlerine maruz kalan görsel tasarım alanlarındaki sosyal medya etkisini araştırmıştır. Araştırmada sosyal medyayı oluşturan uygulamalar, görsel paylaşımların incelenmesi yöntemi ile görsel tasarım eğitimini ele alınmıştır. Üretilen ve görsel olarak paylaşımı sağlanan tasarımların sosyal medyada yer aldığı biçimiyle yarattığı etkilerin tasarım, eğitim ve meslek kültürü bakımından doğurabileceği olumsuz sonuçlara değinen araştırmacı, sosyal medyanın etkileşimi olumlu olduğu gibi olumsuz etkileşimler de meydana getirerek tasarımda benzerlik ve hatta aynılaşıma sorununu ortaya çıkardığını ifade etmiştir. Sosyal medya etkisi ile tasarım süreci olumsuz bir yapılanma ile karşı karşıya kalmaktadır. Araştırmacı bu durumun yaratıcılığı etkileyerek yönlendirdiğini, hatta sınırlandırdığını düşünmektedir.

Genel olarak bakıldığında Web 2.0 teknolojisinin görsel-sanatlar eğitimine uyarlanması ile ilgili birçok çalışma yapılmış ve farklı yaklaşımlarla Web 2.0’ın görsel sanatlar eğitiminde en verimli nasıl kullanılacağı yönünden farklı yöntemler denenmiştir. Özellikle internet tabanlı ortamların artmasına bağlı olarak eğitim-öğretim içerikleri bu gelişmelerden etkilenmeye başlamıştır. Bu bağlamda gelişmiş ağ teknolojilerinin verimliliğinin görsel sanatlar eğitiminde kullanılacak ders materyali olup olmadığı, öğrenciler ve öğretmenler üzerinde etkilerinin olup olmadığı ile ilgili olarak farklı teknikler ve uygulamalarla araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Tüm bu araştırmalar sonucunda sosyal medya ortam ve araçlarının eğitimi ve bu konu dâhilinde görsel sanatlar eğitimini olumlu etkilediği, kalıcı ve etkili öğrenmeyi sağladığı, öğrenci üzerinde olumlu etkiler bıraktığı tespit edilmiştir. Ancak görsel sanatla eğitiminde sosyal medyanın kullanımı ile ilgili akademik çalışmaların sınırlı olduğu ve bu konunun üzerine yeteri kadar düşünülmediği görülmektedir. Bu sınırlı sayıda çalışma ise görsel sanatlar eğitiminde öğrenci ve öğretmenlerin sosyal medyaya yönelik tutumları ve sosyal medya kullanımının görsel sanatlar eğitimi ile etkileşimi ve öğrenci başarılarına etkisi üzerine gerçekleşmiştir. Gelişen ağ teknolojileri ile güncellenen sosyal medyanın öğrencilerin kullanımındaki yeterlilikleri, sosyal medyanın sanat içerikli yazılımlarla etkileşiminin nasıl sağlanabileceği, sosyal medyanın mevcut program ve yazılımlarla görsel sanatlar eğitimine ne tür olanaklar

sunabileceği bazında bir değerlendirme çalışmasının geniş bir rneklemele yapılmadığı görülmektedir. Bu kapsamda bu araştırmada sosyal medya kullanımının ğrenci görüşleri çerçevesinde de tartışılması gerekliliğine ihtiyaç duyulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araç ve teknikleri, verilerin toplanması, verilerin analizi ve geçerlilik güvenirlik ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırma, tarama modeline uygun olarak tasarlanıp, gerçekleştirilmiştir. “Tarama modeli var olan durumun var olduğu şekliyle betimlenmesini amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu model, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup üzerinde yapılan tarama düzenlemelerini temsil etmektedir” (Karasar, 2000, s.79). “Bu modele dayanan araştırmalarla, durum nedir, neredeyiz, ne yapmak istiyoruz, nereye, hangi yöne gitmeliyiz, oraya nasıl gideriz gibi sorulara, mevcut zaman kesiti içinde olduğu düşünülen verilere dayanılarak cevaplar bulunması amaçlanmaktadır” (Kaptan, 1991, s. 59).

Bu model çerçevesinde görsel sanatlar öğretmen adaylarının sosyal medyayı hangi amaçlarla kullandıkları, kendi sanatsal öğrenme süreçlerinde nasıl kullandıkları ve sanat öğrenme ve öğretim süreçlerinde sosyal medyanın kullanımı ile ilgili öneri ve beklentileri deneysel bir müdahalede bulunmadan, olduğu gibi betimlenmeye çalışılmıştır. Bu betimlemeyi yapabilmek için yarı yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu 2017-2018 öğretim yılında uygulanmış ve elde edilen veriler, frekans ve yüzdelik dağılımları ile birlikte alanyazın bağlamında yorumlanmıştır.

3.2. Örneklem

Araştırmanın örneklemi 2017-2018 öğretim yılında Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-iş Öğretmenliği’nde okuyan toplam 98 öğretmen adaydır. Çalışma grubunun belirlenmesinde maliyet ve ulaşılabilirlik açısından amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örneklemesine başvurulmuştur. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme, “mevcut olan, ulaşması hızlı ve kolay olan öğelere dayanan” (Baltacı, 2018, s.259) bir stratejidir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının demografik özellikleri ve sosyal medya kullanım durumlarını içeren bilgiler Tablo 3.1. - 3.2. - 3.3. - 3.4. ve 3.5.’de sunulmuştur.

Tablo 3.1. *Katılımcıların Demografik Özellikleri*

Tema	Kod	f	%
Cinsiyet	Kadın	68	69,38
	Erkek	30	30,61
Yaş	18-20	26	26,53
	21-22	45	45,91
	23-24	13	13,26
	25+	12	12,24
Sınıf	1	11	11,22
	2	24	24,48
	3	24	24,48
	4	39	39,79

Tablo 3.1’ de görüldüğü gibi 98 katılımcının 68’i (%69,38) kadın, 30’u (%30,61) erkektir. Katılımcılardan 18-20 yaş aralığında 26 (%26,53), 21-22 yaş aralığında 45 (%45,91), 23-24 yaş aralığında 13 (%13,26) öğretmen adayı vardır. Ayrıca 25 yaş ve üstünde 12 (%12,24) öğretmen adayı bulunmaktadır. Tablo 3.1’de görüldüğü üzere 1. sınıftan 11 (%11,22) katılımcı vardır. 24 (%24,48) katılımcı 2. sınıfta, 24 (%24,48) katılımcı da 3. sınıfta eğitim görmektedir. Katılımcılardan 39’u (%39,79) ise 4. sınıftayken bu çalışmaya katılmışlardır.

Tablo 3.2. *Katılımcıların Sosyal Medya Kullanım Durumu*

Tema	Kod	f	%
İnternet kullanım sıklığı	1 saatten az	3	3
	1-3 saat	31	31,63
	4-7 saat	48	48,97
	8-11 saat	12	12,24
	12+	5	5,1
İnternet kullanım amacı	Sosyal medya kullanmak	45	45,91
	Araştırma yapmak	28	28,57
	Eğitim (ders, ödev, bilgi vb.)	28	28,57
	Video (dizi, film vb.) izlemek	16	16,32
	İletişim kurmak	13	13,26
	Haber ve gündem takibi	12	12,24
	Zaman geçirme, eğlenme	11	11,22
	Oyun oynama	11	11,22
	Müzik dinleme	5	5,1
	Etkinlikleri takip etme	5	5,1
	Mail – veri aktarımı	2	2
	İş	2	2
	Alışveriş	1	1

Katılımcılara internet kullanım sıklığını belirlemek amacıyla yönelttiğimiz soruya, Tablo 3.2. ‘de görüldüğü gibi 3 (%3) kişi 1 saatten az olarak yanıt vermiştir.

Katılımcılardan 31 (%31,63) kişi 1-3 saat, 48 (%48,97) kişi 4-7 saat, 12 (%12,24) kişi de 8-11 saat aralığında internet kullandığını belirtmişlerdir. 5 (%5,1) öğretmen adayının da 12 saatten fazla internet kullandığı görülmüştür.

Ayrıca kullanıcılara yönelttiğimiz “internet kullanım amacınızı belirtiniz” sorusuna Tablo3.2’de görüldüğü gibi 45 (%45,91) öğretmen adayı, sosyal medya kullanmak için internet kullanıyorum, diye cevap vermiştir. 28’er (%28,57) kişi araştırma yapmak ve eğitim (ders, ödev, bilgi vb.) almak için kullandığını belirtmiştir. 16 (%16,32) öğretmen adayı video (dizi, film vb.) izlemek, 13 (%13,26) öğretmen adayı iletişim kurmak, 12 (%12,24) öğretmen adayı haber ve gündem takibi yapmak, 11’er (%11,22) öğretmen adayı zaman geçirmek, eğlenmek ve oyun oynamak, demiştir. 5’er (%5,1) öğretmen adayımız müzik dinleyip etkinlikleri takip ediyorum derken, 2’şer (%2) öğretmen adayımız da mail – veri aktarımı yaptığını ayrıca iş için kullandığını açıklamıştır. Sadece 1 (%1) öğretmen adayımız ise interneti alışveriş için kullandığını söylemiştir.

Tablo 3.3. *Katılımcıların Sosyal Medyada Geçirdiği Süre*

Tema	Kod	f	%
Sosyal medyada geçirilen süre	Hiç	1	1
	1 saatten az	11	11,22
	1-3 saat	49	50
	4-7 saat	30	30,61
	8+	6	6,12

Katılımcılara, “Günlük kaç saatinizi sosyal medyada geçiriyorsunuz?”, diye sorduğumuzda Tablo 3.3’ de ki yanıtlar ortaya çıkmıştır. 98 öğretmen adayımızdan 1 (%1) tanesi sosyal medyada hiç vakit geçirmediğini ifade etmiştir. Sosyal medyayı 1 saatten az kullanan 11 (%11,22), 1-3 saat aralığında kullanan 49 (%50), 4-7 saat aralığında kullanan 30 (%30,61), 8 saatten fazla kullanan 6 (%6,1) öğretmen adayımız olduğu görülmektedir. Burada 49 öğretmen adayımızın yani katılımcıların %50’sinin vermiş olduğu 1-3 saat cevabı en fazla katılımcının seçmiş olduğu saat dilimi olmuştur. Burada öğretmen adaylarının çoğunluğunun, gününün ortalama 1-3 saatini sosyal medyada geçirdiği görülmektedir.

Tablo 3.4. *Katılımcıların Kullandığı Sosyal Medya Araçları*

Tema	Kod	f	%
En çok kullanılan sosyal medya araçları	Instagram	88	89,79
	Whatsapp	86	87,75
	Youtube	83	84,69
	Pinterest	57	58,18
	Google+	33	33,67
	Facebook	25	25,51
	Twitter	24	24,48
	Tumblr	5	5,1
	Messenger	4	4
	Snapchat	4	4
	Skype	3	3
Linkedin	1	1	
Diğer	10	10,20	

Tablo 3.4' de görüldüğü gibi öğretmen adaylarından en çok kullandığı sosyal medya araçlarını işaretlemeleri istenmiş, 98 kişiden 88 (%89,79) öğretmen adayı en çok tercih edilen sosyal medya aracı olarak Instagram' ı seçmiştir. Instagram' ı sırasıyla, 86 (%87,75) öğretmen adayının tercihi ile Whapsapp, 83 (%84,69) öğretmen adayının tercihi ile Youtube takip etmiştir. 57 öğretmen adayımız bir görsel paylaşım sitesi olan Pinteres'i en çok kullandığı sosyal medya aracı olarak belirtmişlerdir. 33 (%33,67) kişi Google+’ yı, 25 (%25,51) kişi Facebook’ u, 24 (%24,48) kişi de Twitter’i tercih etmiştir. Seçenekler arasından en az tercihi alan sosyal medya aracı ise 1 (%1) kişi ile LinkedIn olmuştur. Ayrıca diğer seçeneğini işaretleyen 10 (%10,20) öğretmen adayı ise tercihlerinin Gurushots, Behance, Ok.Ru ve Onedio gibi sosyal medya araçlarından yana olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 3.5. *Katılımcıların Sosyal Medyada Aktif Olma Durumu*

Tema	Kod	f	%
Sosyal medyada aktif olma durumu	Evet	39	39,79
	Hayır	11	11,22
	Kısmen	48	48,97

Anketimize katılan 98 öğretmen adayına yönlendirdiğimiz bir diğer soru da sosyal medya da aktif katılımcı olup olmadıklarını belirlemeye yönelik bir soruydu. Tablo 3.5.'e bakıldığında bu soruya katılımcıların 39' u (%39,79) evet olarak yanıt verdi. 11 (%11,22) katılımcı hayır yanıtını verirken 48 katılımcı en çok tercih edilen yanıt olan kısmen cevabını verdi. %48,97 oranla katılımcıların büyük çoğunluğu kendisini sosyal medyada kısmen aktif katılımcı olarak gördüğünü ifade etmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Tarama araştırmaları genellikle insanlara soru sorma üzerine yapılandırılmaktadır. Bu kapsamda özellikle geniş örnekleme sahip olan çalışmalarda sıklıkla anket ya da görüşme formu yaklaşımı benimsenmektedir. Bu araştırmada ise veriler yarı yapılandırılmış görüşme soruları yoluyla toplanmıştır. Görüşme sorularının hazırlanabilmesi için öncelikle ilgili alan yazın taranmış, soru seti oluşturulmuş ve bu sorular araştırmanın alt amaçları bağlamında kendi içinde kategorize edilmiştir. Daha sonra görüşme soruları geçerlik açısından 2 (iki) alan uzmanının görüşlerine sunulmuştur. Önerilen görüşler doğrultusunda yeniden düzenlenen sorular 2017-2018 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-iş Öğretmenliğinde okuyan ve araştırmaya katılmaya gönüllü 20 son sınıf öğretmen adayına uygulanmış ve alınan cevaplar doğrultusunda görüşme soruları yeniden düzenlemiştir. Pilot uygulamada görüşme formunun açık uçlu soru cevap kaynaklı yapısından dolayı bazı cevapların tekrarına istinaden soru sayısında azaltmaya gidilmiştir. Bu kapsamda yeniden düzenlenen sorular 2018-2019 eğitim öğretim yılında Pamukkale Üniversitesi'nden alınan araştırma izninden sonra güz döneminde gönüllülük esasına göre öğretmen adaylarına uygulanmıştır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri **yarı yapılandırılmış görüşme formu (Bkz. Ek 1)** yoluyla toplanmıştır. Görüşme formu kişisel bilgiler, sosyal medyayı kullanım amacı, sosyal medya ve sanatsal öğrenme süreci, sanat öğrenme ve öğretim süreçlerinde sosyal medyanın kullanımı ile ilgili öneri ve beklentiler olma üzere 4 bölümden meydana gelmiştir. İlk bölümde katılımcılara ait adı ve soyadı verilmeden kişisel bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölüm, 5(beş), üçüncü bölüm 6 (altı), son bölüm ise 4(dört) sorudan oluşmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizi “betimsel analiz” tekniğı ile yapılmıştır. “Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin, görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.256). Bu araştırmada betimsel analiz için öncelikle araştırmacı ve tez danışmanı tarafından tematik bir çerçeve oluşturulmuş ve veriler bu tematik çerçeve doğrultusunda araştırmacı tarafından işlenmiştir. Tematik çerçeve doğrultusunda sınıflanan bulgular frekans (tekrar sıklığı) ve yüzde dağılımları ile tanımlanmış ve yorumlanmıştır. Bu

aşamada araştırmanın sonucunu destekleyecek olan veri parçaları da belirlenmiş ve doğrudan alıntılarla bulgulara yansıtılmıştır. Araştırma verileri araştırmanın alt amaçları doğrultusunda Tablo 3.6.'da belirlenen temalar dâhilinde kodlanmıştır.

Tablo 3.6. Betimsel Analiz İçin Çerçeve Planın Oluşturulması

No	Temalar	Alt Problemler
1	Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) öğretmen adaylarının sosyal medyayı kullanım amaçları	Araştırmanın 1. Altproblemi
2	Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) öğretmen adayları sosyal medyayı kendi sanat öğrenme süreçlerinde kullanım durumu	Araştırmanın 2. Altproblemi
3	Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) öğretmen adaylarının sanat öğrenme ve öğretim süreçlerinde sosyal medyanın kullanımı ile ilgili öneri ve beklentileri	Araştırmanın 3. Altproblemi

Elde edilen kod ve temalar araştırmanın geçerliği ve güvenilirliği için bir alan uzmanı tarafından kontrol edilmiştir. Gelen öneriler doğrultusunda son şekli verilerek kod ve temalara göre araştırmanın bulgular bölümünde raporlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde; Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) öğretmen adaylarının sosyal medyayı kullanım amaçları, sosyal medyayı kendi sanat öğrenme süreçlerinde nasıl kullandıkları, sanat öğrenme ve öğretim süreçlerinde sosyal medyanın kullanımı ile ilgili öneri ve beklentilerinin neler olduğunun belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen anketin incelenmesi sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlara yer verilmiştir. Ana temalar araştırmanın alt problemleri ile bağlantılı olarak şu şekilde sıralanmıştır.

1. Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) öğretmen adaylarının sosyal medyayı kullanım amaçları
2. Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) öğretmen adaylarının sosyal medyayı kendi sanat öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanım durumu
3. Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) öğretmen adaylarının sanat öğrenme ve öğretim süreçlerinde sosyal medyanın kullanımı ile ilgili öneri ve beklentileri

4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemine yönelik bulgular; 1) Size göre sosyal medya, 2) Sosyal medyanın gündelik hayata etkisi, 3) Sosyal medya kullanım amaçları, 4) Okul faaliyetlerine etkilerine ilişkin görüşler ve 5) Eğitim amaçlı kullanılan sosyal medya araçları olarak 5 alt temada çözümlenmiştir.

Katılımcılara, sosyal medyanın onlar için ne ifade ettiğini sorduğumuzda birçoğu kısa cevaplardan oluşan yanıtlar vermiş, bu cevaplardan on bir farklı kod ortaya çıkmıştır. Tablo 4.1.' de görüldüğü üzere iki kullanıcı ise bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Yine Tablo 4.1 incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğu (%47,95) sosyal medyanın iletişim, gündem ve haberleşmeyi ifade ettiğini söylemiştir. Size göre sosyal medya sorusuna 19 (%19,38) öğretmen adayı paylaşma, paylaşılanı görme, bilgi ve fikir edinme ayrıca eğitim ve öğrenme yanıtlarını vermişlerdir. 13 (%13,26) katılımcı zaman geçirmek, 11 (%11,22) katılımcı sosyalleşme ve sosyal çevre diyerek olumlu yönlerinden bahsederken, 9 (%9,18) katılımcıya göre sosyal medya, onlar için hiç bir şey ifade etmemektedir. Sosyal medyayı vakit kaybı ve gereksiz olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının görüşlerinden bazıları şöyledir.

Dünya çapında iletişim aracı (Öğr. Ad. 63).

Etkili bir iletişim aracı ve keyifli zaman geçirmemizi sağlayan sosyal bir ağ (Öğr. Ad. 15).

Dünya'dan haberler alabildiğim sosyal ve sanal bir ortam (Öğr. Ad. 79).

İnsanların günlük hayatlarında yaptıkları şeyleri, gezip gördükleri yerleri paylaşımları, hayran oldukları insanları takip etmeleri, güncel haberlere bakmaları (Öğr. Ad. 27)

Tablo 4.1. *Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarına Göre Sosyal Medya*

Tema	Kod	f	%
Görsel Sanatlar öğretmen adaylarına göre sosyal medya	İletişim, gündem, haberleşme	47	47,95
	Paylaşım, paylaşılanı görme	19	19,38
	Bilgi ve fikir edinme, eğitim ve öğrenme	19	19,38
	Zaman geçirmek	13	13,26
	Sosyalleşme ve sosyal çevre	11	11,22
	Hiçbir şey, vakit kaybı ve gereksiz	9	9,18
	Yararlı	7	7,14
	Popüler kültür	6	6,12
	Eğlence	6	6,12
	Araştırma, kolay erişim	5	5,1
	Sanal-yapay hayat	3	3
	Cevap yok	2	2

Yukarıdaki ifadelerde görüldüğü gibi sosyal medya katılımcılar için olumlu ve olumsuz birçok şeyi ifade etmektedir. Ancak olumlu tarafının ağır bastığı da bir gerçektir. Olumsuz yönünden bahseden kişi sayısı Tablo 4.1.' de görüldüğü gibi 9 kişidir. Bu sayı 98 kişinin %9,18'ini kapsamaktadır. Bu görüşlerin tümü incelendiğinde, sosyal medyanın öğretmen adaylarının hayatına olumlu etkilerinin fazla olduğu söylenebilir. Bu kapsamda öğretmen adaylarına sosyal medyanın gündelik hayatlarına etkisinin nasıl olduğunu, olumlu ve olumsuz yönlerinin neler olduğu sorulmuştur. Öğretmen adaylarının, sosyal medyanın gündelik hayata etkisi adlı ana temaya verdikleri yanıtlar olumlu, olumsuz ve tarafsız olmak üzere üç farklı alt temaya ayrılmıştır. Öğretmen adaylarının düşünceleri ve frekans dağılımı Tablo 4.2.' de gösterilmiştir.

Tablo 4.2. *Sosyal Medyanın Gündelik Hayata Etkisi*

Tema	Kod	f	%
Sosyal medyanın gündelik hayata etkisi	Olumlu	9	9,18
	Kolay erişim-araştırma-keşfetme	15	15,3
	Gündem ve haber	13	13,26
	İletişim ve haberleşme	12	12,24
	Bilgi edinme	10	10,2
	Sosyalleşme, zaman geçirme ve rahatlama	10	10,2
	Kişisel gelişim	7	7,14
	Paylaşma ve görme	5	5,1
	İşleri kolaylaştırma	4	4
	Çağı yakalama	2	2
	Olumsuz	3	3
	Zaman kaybı	48	48,97
	Sosyal olamama (Asosyallik)	6	6,12
	Hayattan soyutlanma	3	3
	Bilgi kirliliği	3	3
	Tembellik	3	3
	Sağlık	2	2
Tarafsız	Olumlu ve olumsuzdur	2	2
Olumlu ya da olumsuz değildir	5	5,1	
Cevap yok	1	1	

Tablo 4.2.' ye bakıldığında sosyal medyanın gündelik hayata etkisiyle ilgili soruya olumlu, olumsuz ve tarafsız olacak şekilde yanıtlar alınmıştır. 9 (%9,18) öğretmen adayı bu soru ile ilgili kendini olumlu sözcüğü ile ifade ederken 3 (%3) öğretmen adayı ise olumsuz sözcüğünü kullanmıştır. Katılımcılar olumlu yönlerini ifade ederken sosyal medyanın iletişimi kolaylaştırdığını, araştırma ve keşfetmeye fayda sağladığını, gündemi ve haberleri takip edebildiğini ve kolayca bilgi edinebildiğini dile getirmişlerdir. Ayrıca sosyal medyanın sosyalleşmelerine katkı sağladığını, sosyal medyada geçirdikleri sürenin onları rahatlattığını, kişisel gelişimlerini artırdığını, modern çağı takip etmelerini ve bu durumun işlerini kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. Sosyal medyanın gündelik hayata etkisiyle ilgili olumsuzluğundan bahseden kullanıcılardan 48' i (%48,97) sosyal medyanın zaman kaybına neden olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuyla ilgili bir katılımcı “*sosyal medya gereksiz yere zamanımı çalıyor*” (Öğr. Ad. 39) ifadesini kullanmıştır. Bir başka katılımcı “*sosyal medya bazen büyük zaman kaybı demek, kitap okuyacağım vakti sosyal medyada geçirdiğimi fark ediyorum* (Öğr. Ad. 59)” diyerek bu durumdan rahatsızlığını dile getirmiştir. Bazı katılımcılar ise sosyal medyanın olumsuz yönleriyle ilgili, sosyal medyanın asosyalliğe neden olduğunu ve kendilerini hayattan uzaklaştırıp gerçeklerden soyutladığını, ifade etmişlerdir.

Tablo 4.2.' ye göre sosyal medyanın olumlu taraflarını ifade ederken kullanılan kodlardan kolay erişim, araştırma ve keşfetmeyi 15 (%15,3), gündem ve haberi 13 (%13,26), iletişim ve haberleşmeyi 12 (%12,24), bilgi edinme, sosyalleşme, zaman geçirme ve rahatlamayı 10 (%10,2), kişisel gelişimi 7(%7,14), paylaşma ve görmeyi 5(%5,1), işleri kolaylaştırmasını 4 (%4) ve çağı yakalamayı 2 (%2) katılımcı ifade etmiştir. Sosyal medyanın olumsuz tarafları için kullanılan kodlardan zaman kaybını 48 (%48,97), asosyalliği 6 (%6,12), hayattan soyutlanma, bilgi kirliliği ve tembelliği 3 (%3) ayrıca sağlık açısından olumsuz olduğunu 2 (%2) katılımcı belirtmiştir. Sosyal medyanın gündelik hayata etkisiyle ilgili olumlu ve olumsuz durumlardan bahsedilirken bunu “hem olumlu hem olumsuz görüyorum” diye ifade eden 2 (%2) katılımcı, “olumlu ya da olumsuz değildir” diyen 5 (%5,1) katılımcı öğretmen adayı mevcuttur. 1 (%1) katılımcı ise sosyal medyanın gündelik hayata etkisi ile ilgili yönelttiğimiz soruyu cevapsız bırakmıştır. Bazı katılımcıların sosyal medyanın gündelik hayata etkisiyle ilgili görüşleri şu şekildedir.

Bazen olumlu çünkü aramak istediğime ulaşabiliyorum. Bazen de olumsuz çünkü derslerimi, ödevlerimi ihmal ediyorum (Öğr. Ad. 12).

Olumlu yönü yattığım yerden her türlü haberi alabiliyorum. Olumsuz tek yönü ise zaman kaybı, imkânınız varsa dışarıya çıkıp gezin, oturmayın (Öğr. Ad. 5).

Sağlık açısından olumsuz yönleri vardır. Bunlardan bazıları yanlış oturmadan kaynaklanan bel ve boyun ağrısı, uzun kullanıldığı içim de göz ve baş ağrısı çekilmektedir. Boş vaktimizi değerlendirdiğimizi sanırken aslında vaktimizi öldürmemiz de işin cabasıdır. Ama bunların yanında olumlu yönü de bulunmaktadır. Günlük hayatta birçok alanda işimizi kolaylaştırır. Örneğin tıp, eğitim vs. (Öğr. Ad. 16).

İletişim kurmama yardımcı oluyor (Öğr. Ad. 17).

Güncel olayları takip edebiliyorum ve birçok yararlı bilgiye sahip olabiliyorum. Ancak bazen kendimi çok kaptırıyorum (Öğr. Ad. 18).

Sosyal medya etkinlik paylaşımı açısından oldukça faydalı ancak amaçsız paylaşımlar çok vaktimizi alıyor (Öğr. Ad. 83).

Katılımcı öğretmen adaylarının görüşlerine bakıldığında sosyal medyanın gündelik hayata olan etkileri çeşitlilik göstermektedir. Bu durum olumlu ve olumsuz durumları içinde barındırmaktadır. Katılımcıların görüşleri doğrultusunda sosyal medyanın olumlu ya da olumsuz olmasını etkileyen durum aslında sosyal medyayı hangi amaçla ve nasıl kullandığımızla ilgilidir. Örneğin öğretmen adayı 12 ve öğretmen adayı 5' in sosyal medyadan istediklerini gerçekleştirebildikleri görülmekte ancak öğretmen adayları zaman kayıplarının da olduğunu söylemektedirler. Bu durumda sosyal medya kullanıcılarının işlerini gerçekleştirdikleri andan itibaren sosyal medyada zaman geçirmeye devam ettikleri ve bu durumun onları rahatsız ettiği anlaşılmaktadır. Boş zamanlarını sosyal medyada geçirmeleri de sosyal medya kullanıcılarının bir tercihi olduğu söylenecek olursa, sosyal medya kullanım amacını iyi belirlemek daha doğru olacaktır. Bu doğrultuda katılımcıların sosyal medyayı hangi amaçla kullandıklarını belirlemek için katılımcılara sosyal medya kullanım amaçlarını içeren bazı ifadeler sunulmuştur. Bulgular Tablo 4.3.'de verilmiştir.

Tablo 4.3. Sosyal Medya Kullanım Amaçları

Tema	Kod	f	%
Sosyal medya kullanım amaçları	İletişim	86	87,77
	Fikir alışverişi yapmak	85	86,73
	Eğlenmek	79	80,61
	Fotoğraf paylaşmak	68	69,38
	Öğrenme amaçlı kullanmak	60	61,22
	Takip etme	53	54
	Kişilere ve organizasyonlara ulaşmak	50	51
	Gündelik problemlere çözüm bulmak	45	45,91
	Fikir paylaşmak	45	45,91
	Anlık durum paylaşmak	44	44,89
	Sunum ve bilgi paylaşmak	44	44,89
	Video paylaşmak	27	27,55
	Boş zamanları değerlendirmek	24	24,48
	Müzik paylaşmak	22	22,44
	Diğer	1	1

Tablo 4.3. sosyal medya kullanım amaçlarını içeren on beş koddan oluşmaktadır. Tablo 4.3.' e bakıldığında en fazla öğretmen adayının tercih ettiği kod 86 (%87,77) kişi ile

iletişim olmuştur. Öğretmen adaylarının %87,77'sinin tercihine göre sosyal medya iletişim amacıyla kullanılmaktadır. İletişimin en yakın takipçisi 85 (%86,73) kişinin tercih ettiği fikir alışverişi yapmak kodudur. Sosyal medya kullanım amaçlarından eğlenmek kodunu 79 (%80,61), fotoğraf paylaşmak kodunu 68 (%68,38), öğrenme amaçlı kullanmak kodunu 60 (%61,22), takip etme kodunu 53 (%54), kişilere ve organizasyonlara ulaşmak kodunu ise 50 (%51) katılımcı tercih etmiştir. Ayrıca gündelik problemlere çözüm bulmak ve fikir paylaşmak kodunu 45 (%45,91), anlık durum paylaşmak, sunum ve bilgi paylaşmak kodunu 44 (%44,89) video paylaşmak kodunu 27 (%27,55), boş zamanları değerlendirmek kodunu 24 (%24,48) ve müzik paylaşmak kodunu 22 (%22,44) öğretmen adayı belirtmiştir.

Tablo 4.4. *Sosyal Medyanın Okul Faaliyetlerine Etkileri*

Tema	Kod	f	%
Sosyal medyanın okul faaliyetlerine etkileri	Evet	52	53
	Hayır	5	5,1
	Kısmen	40	40,81
	Cevap yok	1	1

Tablo 4.4.' de sosyal medyanın okul faaliyetlerine etkilerine ilişkin görüşlerden oluşan kodlar verilmiştir. Katılımcılara yönelttiğimiz sosyal medyayı okul faaliyetlerine destekleyici ve faydalı olarak buluyor musunuz sorusuna 52 (%53) katılımcı evet yanıtını vermiştir. 40 (%40,81) katılımcı ise kısmen cevabını vermiştir. 5 (%5,1) katılımcının hayır yanıtını verdiği soruyu 1 (%1) katılımcı yanıtsız bırakmıştır. Bu bağlamda katılımcılara eğitim amaçlı kullandığı sosyal medya araçlarının neler olduğu sorulmuş, on dört farklı sosyal medya aracının ismi yanıt olarak alınmıştır.

Tablo 4.5. *Eğitim Amaçlı Kullanılan Sosyal Medya Araçları*

Tema	Kod	f	%
Eğitim amaçlı kullanılan sosyal medya araçları	Pinterest	50	51
	Youtube	45	45,91
	Instagram	32	32,65
	Google	22	22,44
	Whatsapp	16	16,32
	Twitter	5	5,1
	Gmail	4	4
	Scholar	3	3
	Onedio	2	2
	Gurushots	2	2
	Arts-culture	1	1
	Deviantart	1	1
	Khan Academy	1	1
	Behance	1	1
Cevap yok	4	4	

Tablo 4.5.' de verilen bilgilere göre eğitim amaçlı kullanılan sosyal medya araçlarından ilk sırayı 50 (%50,51) katılımcının tercihi ile Pinterest uygulaması almıştır. Youtube ise 45 (%45,91) katılımcı ile en fazla kullanılan ikinci uygulama olmuştur. Bunları 32 (%32,65) katılımcı ile Instagram, 22 (%22,44) katılımcı ile Google, 16 (%16,32) katılımcı ile Whatsapp takip etmiştir. Kullanım sırasına göre tek haneli sayılara geldiğimizde Twitter' ı 5 (%5,1), Gmail' i 4 (%4), Scholar' ı 3 (%3), Onedio ve Gurushots' ı 2 (%2), Arts-culture, Deviantart, Khan Academy ve Behance' ı 1'er (%1) öğretmen adayı tercih etmiştir. Katılımcılara yönelttiğimiz bu soruya 4 (%4) öğretmen adayı yanıt vermemiştir.

4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemine yönelik bulgular; 1) Sanatsal bilgiyi artırma, 2) Sanatsal çalışmaların paylaşılmasının sanatsal çalışmalara etkisi, 3) Sosyal medyanın kültürlerarası sanatsal etkileşime etkisi, 4) Sosyal medyanın sanat öğrenme sürecinde üst düzey düşünme becerilerine etkisi, 5) Sosyal medya içeriklerinin mesleki ve sanatsal gelişime etkisi, 6) Sosyal medyanın sanatsal öğrenme süreçlerine etkisi olarak altı farklı temada çözümlenmiştir. İlk tema olan sanatsal bilginin artırılması konusunda katılımcılara sosyal medyadan nasıl yararlanabileceği sorusu yöneltildi. Katılımcıların vermiş olduğu yanıtlardan oluşan sekiz farklı kod ortaya çıktı. Öğretmen adaylarının yanıtlarından oluşan bu kodlar ve frekans dağılımları Tablo 4.6.' da sunulmuştur.

Tablo 4.6. *Sosyal Medya ve Sanat Üretim Süreci*

Tema	Kod	f	%
Sanatsal bilgiyi artırma	Bilgi (eğitim, sanat, sanatçı vb.) içerikli siteleri ve sayfaları takip etme, inceleme, öğrenme	64	65,3
	Video izleme	15	15,3
	Araştırma yapma	12	12,24
	Paylaşım ve sergileme	12	12,24
	Sanal müze-sergi ziyareti	6	6,12
	Karşılıklı etkileşim, dönüt ve işbirliği	5	5,1
	Önemli sayfaları ve bilgileri duyurmak ve gündemde tutmak	1	1
	Ödüllü sorular içeren uygulamalar	1	1
	Cevap yok	6	6,12

Tablo 4.6.' da görüldüğü gibi sanatsal bilgiyi artırmak için aranan yanıtlar bize sekiz ayrı kodu vermiş, bir tane de cevap vermeyenler için cevap yok kodu açılmıştır. 98 öğretmen adayından 6 (%6,12) tanesi sanatsal bilginin artırılması için “sosyal medyadan nasıl yararlanılabilir” sorusunu yanıtsız bırakmıştır. Katılımcılardan 64' ünün (%65,3) yanıtından oluşturmuş olduğumuz bilgi (eğitim, sanat, sanatçı vb.) içerikli siteleri ve

sayfaları takip etme, inceleme ve öğrenme kodu en fazla yanıt verilen kod olmuştur. Bir katılımcı bu konu ile ilgili “*sanat sayfalarının, bilgi ve düşüncelerin yayılması ve daha doğru kullanılması gerekir*” (Öğr. Ad. 66) ifadelerine yer vermiştir. Bir başka öğretmen adayı “*sanat ile ilgili sayfaları takip ederek, başkalarının yaptığı çalışmalarını incelemek*” (Öğr. Ad. 20) yanıtını vermiştir. Katılımcılardan 15 (%15,3) tanesi video izleme, 12 (%12,24) tanesi de araştırma yapma, paylaşım ve sergileme ifadelerini kullanmıştır. 6 (%6,12) öğretmen adayı da sanal müze ve sergi ziyaretlerine katılmanın faydalı olacağından bahsetmiştir. Bu kodlarla ilgili alınan bazı yanıtlar şu şekildedir.

Akımları, sanatçıları ve teknikleri araştırmak bir konu üzerinde daha fazla bilgi sahibi olabilmemizi sağlar. Böylelikle sanat üzerine daha fazla bilgi sahibi olabiliriz (Öğr. Ad. 25).

Araştırma yaparak (Öğr. Ad. 28).

Sanatsal alanda yurt içi ya da yurt dışı sergilere giden kişiler sosyal medyadan paylaşırlar. Biz de bu paylaşımlardan görüp onlardan faydalanabiliriz. Görmediğimiz, ulaşamadığımız resimlere de sosyal medya aracılığıyla ulaşabilir, sanatçılar hakkında bilgi alabiliriz (Öğr. Ad. 8).

Çeşitli araştırmalar yapılabilir, videolar izlenebilir (Öğr. Ad. 35).

Hangi sanat alanına ilgin varsa onunla ilgili bilgi alınabilir. O sanatı icra ederken kullanabileceğin videolara ulaşabilir ve fotoğraflardan yardım alınabilir (Öğr. Ad. 10).

Facebook'tan çok yararlı sanatsal bilgiler paylaşılıyor. Bu paylaşımlar yoluyla sanatçıları tanıyabiliyorum (Öğr. Ad. 45).

Yukarıda ki yorumlardan yola çıktığımızda kullanıcılar sanatsal bilgilerini artırabilmek için sosyal medya da bilgi içerikli siteleri ve sayfaları takip etmenin faydalı olacağını düşünmektedirler. Bu sayede eğitim alanında kendilerini geliştirebileceklerini, sanata ve sanatçıya dair yararlı bilgiler edinebilmenin kolay olduğunu söylemektedirler. Sosyal medya üzerinden erişebildikleri videoları izleyerek sanatsal bilginin artabileceğinden, araştırma yaparak da her türlü bilgiye ulaşabileceklerinden bahsetmektedirler. Bazı öğretmen adaylarının sosyal medyanın sadece bilgileri araştırıp bulmanın değil, onları sosyal medya özellikleri kapsamında tekrar diğer kullanıcılarında görmesini sağlayacak şekilde paylaşılmasının faydalı olacağı görüşünde oldukları görülmektedir. Edinilen bilgilerin, yapılan çalışmaların ya da üretilen sanatsal bir ürünün sosyal medya üzerinde paylaşılması veya sergilenmesinin sosyal medyadan yararlanma konusunda iyi bir bilgi edinme yolu olduğu söylenebilir. Özellikle sanatsal bilgiyi artırma konusunda bu durumun öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda ortaya çıktığı görülmektedir. Bu kapsamda öğretmen adaylarına sosyal medya hesaplarından okul içi ya da okul dışı sanatsal çalışmaların paylaşılmasının yapılan sanatsal çalışmalara her hangi bir etkisinin olup olmadığı konusunda soru yöneltilmiş, sosyal medyanın bilgi artırma durumunu yanında paylaşım yapmanın üretilen sanatsal çalışmalara etkisinin olup

olmadığı konusu araştırılmıştır. Bu araştırma neticesinde katılımcılara yöneltilen soru ve cevapları kapsamında Tablo 4.7. 'deki sanatsal çalışmaların paylaşılmasının sanatsal çalışmalara etkisi adlı tema oluşturulmuş, olumlu olumsuz ve tarafsız olarak üç farklı alt temaya ayrılmıştır. Ana tema ve alt temaya bağlı olarak verilen kodlar, bu kodlara ait frekans dağılımı ve yüzdelik oranları Tablo 4.7.'de verilmiştir.

Tablo 4.7.'de görüldüğü gibi sanatsal çalışmaların paylaşılmasının sanatsal çalışmalara etkisi kapsamında yedi farklı olumlu kod meydana gelmiştir. Bu kodlar içinden en fazla tercihi 28 (%28,57) katılımcının bahsettiği gelişim, özgünlük ve üretkenlik artar kodu almıştır. Katılımcılar sanatsal çalışmalar paylaşıldığında, paylaşan kişinin üretkenliğinin artacağını, özgün çalışmaların çoğalacağını ve bu sayede gelişimin sağlanacağını düşünmektedirler. Bir katılımcı bu konuyla ilgili olarak *“daha yaratıcı özgün çalışmalar ortaya çıkabilir”* (Öğr. Ad. 83) ifadesini kullanmıştır. Bir başka katılımcı *“bazı yeni teknikler öğreniyorum. Özellikle Youtube videolarından, Pinteres'ten fikirler alıyorum”* (Öğr. Ad. 45) diyerek kendisini bu cümlelerle ifade etmiştir. İnsanlar, gelişim ve üretim evresi tamamlandığında, üretilen çalışmaları bir başkasının görmesini sağlamak istemektedirler. Sosyal medyanın bu durum için bir araç olduğunu öğretmen adaylarının görüşlerinden çıkarmak mümkündür. Bu konuyla ilgili bir öğretmen adayı sosyal medyanın *“tanınma ve görünürlüğe katkısı olduğunu düşünüyorum”* (Öğr. Ad. 56) ifadelerini kullanmıştır. Katılımcıların kişisel gelişimlerinin yanı sıra önemsendiği daha fazla kitleye ulaşma konusu hakkında bir başka katılımcı *“yaptığım sanat eserinin daha fazla izleyici karşısına çıkması için çalışmalarımın fotoğraflarını koyuyorum”* (Öğr. Ad. 89) ifadelerini kullanmıştır.

Tablo 4.7. Sosyal Medya ve Sanat Üretim Süreci

Tema	Kod	f	%	
Sanatsal çalışmaların paylaşılmasının sanatsal çalışmalara etkisi	Olumlu etkiler	10	10,2	
	Gelişim, özgünlük ve üretkenlik artar	28	28,57	
	Daha fazla kitleye erişimi sağlar	23	23,46	
	Olumlu	Motivasyon ve özgüveni artırır	9	9,18
	Beğeni ve yorumlar beni memnun ediyor	3	3	
	Katılım ve ilgiyi artırıyor	2	2	
	Çalışmalarımı analiz etmemi sağlıyor	2	2	
	Olumsuz	Taklitler artar, çalışmalar ilk etkisini yitirir	5	5,1
	Kötü niyetli kullanılabilir	2	2	
	Çok etkili değil	1	1	
	Tarafsız	Paylaşmıyorum	4	4
	Cevap yok	8	8,16	

Tablo 4.7.'de sosyal medyada sanatsal çalışmalarını paylaşmanın motivasyon ve özgüveni artırdığını görülmektedir. Sosyal medyada paylaşılan sanatsal çalışmalara yapılan beğeni ve yorumların katılımcıları memnun ettiği, bu durumun sosyal medyaya yönelik katılımı ve ilgiyi artırdığı söylenmektedir. Bazı katılımcılar da sosyal medyada paylaştığı çalışmalara yönelik aldığı eleştiriler sayesinde çalışmalarını daha kolay analiz edebildiklerini ifade etmişlerdir. Ancak sanatsal çalışmaların sosyal medyada paylaşılmasına yönelik tepkilerden olumsuz olanlarda mevcuttur. 5 (%5,1) katılımcı yapılan çalışmaların sosyal medyada paylaşılmasının taklitleri artıracaklarını, çalışmaların ilk etkisini yitireceğini söylemişlerdir. 2 (%2) katılımcı sosyal medyada paylaşılan sanatsal çalışmalarının kötü niyetle kullanılabilirliğini düşünmekte, 1 (%1) katılımcı ise sosyal medyada sanatsal çalışmalarını paylaşmanın yapılan sanatsal çalışmalar üzerinde çok etkili olmadığını savunmaktadır. Sanatsal çalışmaların sosyal medyada paylaşılmasının sanatsal çalışmalara etkilerine yönelik sorduğumuz soruya 4 (%4) katılımcı paylaşmıyorum yanıtını vermiş, 8 (%8,16) katılımcı ise bu soruya hiçbir yanıt vermemiştir. Sanatsal çalışmaların sosyal medyada paylaşılmasının sanatsal çalışmalara etkilerine yönelik sorduğumuz soruya öğretmen adaylarının verdiği yanıtlardan bazıları şu şekildedir.

Bakış açımızı genişletmemize yardımcı olabilir. Farklı fikirler ediniriz (Öğr. Ad. 7).

Beğenilme yüksek olursa motive artar. Sanatsal anlamda üretkenlik artabilir. Kendini geliştirmesinde yardımcı olabilir (Öğr. Ad. 98).

Sanatsal çalışmaların dış dünyayla paylaşılıp beğeni kazanması, o çalışmayı yapan kişinin özgüveninin artmasını sağlayabilir (Öğr. Ad. 66).

Yeni şeyler ortaya çıkmasında etkisi olabilir (Öğr. Ad. 68).

Çok fazla alıntılanırsa eser ilk etkisini yitirebilir (Öğr. Ad. 36).

Bazen çalışmalarımı Facebook'ta paylaşıyorum. Güzel yorumlar alınca memnun oluyorum (Öğr. Ad. 61).

Daha çok yapmak için teşvik ediliyorum. Beğeniler üretmeye teşvik ediyor (Öğr. Ad. 65).

Yapacağımız çalışmalarını bir yerde paylaştığımızda, başkalarının göreceğini düşünüp daha iyisini yapmaya çabalarız (Öğr. Ad. 14).

Merak uyandıran çarpıcı paylaşımlar yapılarak, ilgiyi üzerine çekip, büyük kitlelere ulaşılabilir (Öğr. Ad. 64).

Pinteresti çok takip ediyorum. Bazen Facebook'ta eserlerimi paylaşıyorum, yorum alıyorum. İnsanların bakış açılarından etkileniyorum (Öğr. Ad. 81).

Motivasyonu artırabilir. Onu kullanarak daha iyi bir çalışma üretilebilir (Öğr. Ad. 42).

Etiklerinin olumlu olduğunu düşünüyorum. Çünkü yapılan bir çalışma başka bir konu da fikri olmayan insanlara yol gösterebilir, örnek olabilir (Öğr. Ad. 21).

Daha çok kitleye hitap eder. Tanımadığımız kişilere ulaşabilir ve daha çok etkileşim olur (Öğr. Ad. 41).

Sosyal medyanın erişimde kolaylık sağlaması, iletişimi hızlandırması en popüler özelliklerinden bazılarıdır. Sosyal medya kullanıcılarının yapmış olduğu paylaşımların sınır tanımaksızın yayılması, sosyal medyanın kullanıcılarına sunduğu avantajlardandır. Yapılan her paylaşım başka çevreler tarafından görülmekte, farklı etkiler bırakmaktadır. Tablo 4.7.'de verilen daha fazla kitleye erişimin sağlanması durumu, insanoğluna yeni kapılar açmakta, farklı kültürlerin pencerelerinden içeriye doğru yeni bir bakış açısı sağlamaktadır. Tahmin edilebilir ki daha fazla kitleye ulaşmanın bir sınırı yoktur. Bu durum, en yakın arkadaştan başlayan, komşulardan, akrabalarından ya da yeni tanışılacak insanlardan oluşan bir yoldur. Sosyal medya, bu yolu büyütmenin teknolojik alt yapısı olmuş, bu iletişim ülkelerarası bir hal almıştır. İş bu halde iletişim kurmamak, yeni insanlar tanımamak ya da onların kültürlerinden etkilenmemek kaçınılmaz olmuştur. Buradan yola çıkarak hazırlanmış olan bir diğer soru öğretmen adaylarının sosyal medyanın kültürlerarası sanatsal etkileşime etkisi hakkında neler düşündüğünü öğrenmeye yönelik olmuştur. Bu soru ile ilgili ayrıntılı analizler tablo 4.8.'de verilmiştir.

Tablo 4.8. *Sosyal Medyanın Kültürlerarası Sanatsal Etkileşime Etkisi*

Tema	Kod	f	%
Sosyal medyanın kültürlerarası sanatsal etkileşime etkisi	Olumlu ve faydalıdır	15	15,3
	Farklı kültürlerle ait bilgilere (eğitim, sanat, sanatçı, bakış açıları vb.) ulaşma imkânı	26	26,53
	Olumlu		
	Kültürlerarası etkileşime imkân sağlama	22	22,44
	Gelişimi ve özgün üretimi sağlama	8	8,16
	Kültürlerarası sanatsal çalışmaları ve farklılıklarını görebilme	7	7,14
	Farklı kültürlerle sahip insanların bir araya gelmesini sağlama	6	6,12
	Olumsuz	1	1
	Olumsuz		
	Kültürel bozulmaya sebep olma	6	6,12
Özgünlüğü yok etme	1	1	
Tarafsız			
Cevap yok	13	13,26	
Hiç fikrim yok	2	2	

Tablo 4.8.'de verilen bilgilere göre katılımcıların 26'sı (%26,53) sosyal medya sayesinde farklı kültürlerle ait bilgilere (eğitim, sanat, sanatçı, bakış açıları vb.) ulaşabildiklerini söylemişlerdir. 22 (%22,44) katılımcı sosyal medya kültürlerarası etkileşim sağlamaktadır ifadelerini kullanmışlardır. Öğretmen adaylarının bahsettiği bu etkileşim ise 8 (%8,16) katılımcının ifadesine göre gelişimi ve özgün üretimi sağlamaktadır. 7 (%7,14) öğretmen adayı, sosyal medya sayesinde kültürlerarası sanatsal çalışmaları ve bu çalışmalar arasında bulunan farklılıkları görebildiğinden bahsetmiştir.

Ayrıca 6 (%6,12) öğretmen adayı da sosyal medyanın farklı kültürlerle sahip insanları bir araya getirdiği konusuna değinmişlerdir. Bazı katılımcılar ise olumsuz etkilerden bahsetmiş, 1 (%1) katılımcı sadece olumsuzdur ifadesini kullanmıştır. 6 (%6,12) katılımcı sosyal medya kültürlerin bozulmasına sebep olur derken 1 (%1) katılımcı da sosyal medyanın özgünlüğü bitirdiğinden bahsetmiştir. Bununla birlikte sosyal medyanın kültürlerarası etkileşime etkisi hakkında hiçbir fikri olmadığını söyleyen 2 (%2), bu soruyu cevapsız bırakan 13 (%13,26) öğretmen adayı mevcuttur. Soruya yanıt veren öğretmen adaylarının yaptığı yorumlardan bazıları şunlardır.

Olumlu yönde etkiler. Dünyanın diğer ucundaki bir sanatçının eserinin, bir başka yerde ki sanatçılar ve sanatseverler tarafından anında görülebilmesini sağlar. Kültürlerarası etkileşimi sağlar (Öğr. Ad. 79).

Sosyal medya aracılığıyla, diğer kültürlerin sanatsal çalışmalarının neler olduğu, sanatsal etkinlikleri yaparken nelerden faydalandığı görülerek kendi kültürümüze uyarlaması yapılabilir. Kültürlerin karşılaştırılması için etkileşim olması gerekir (Öğr. Ad. 10).

Kültürlerin birbirlerine fikir aktarmasına ve çeşitli düşünceler ortaya koymaya yardımcı olabilir (Öğr. Ad. 35).

İnsanlar artık çok çabuk bilgiye ulaşabildiği için, başka bir toplumun, milletin kültürünü öğrenebilir. Bu sayede de sanatını daha da özgünleştirebilir (Öğr. Ad. 25).

Farklı şehirlerde ve farklı kültürlerde yapılan çalışmalara sosyal medyadan ulaşabiliyoruz. Gitme imkânımız olmadan, oturduğumuz yerden ulaşma imkânı sağlıyor (Öğr. Ad. 6).

Etkileşime katkı sağladığını düşünüyorum. Farklı kültürlerle ait değerleri görüp, kendi kültürümüzle harmanlayabiliyor, başka bir açıdan bakabiliyoruz (Öğr. Ad. 36).

Yani farklı kültürlerin sanat eserlerini görebilme imkanı sağlıyor. Sosyal medyadan öğrendiğim pek çok sanatçı var (Öğr. Ad. 61).

Başka bir ülkeden başka bir insanın çalışmalarını görebilmemiz, başka bir kültürü öğrenmemizi sağlar (Öğr. Ad. 14).

Çeşitlilik her zaman zenginliktir. Sosyal medya sayesinde birçok insan iletişime geçip işbirliği yapabilmektedir (Öğr. Ad. 64).

Bence kültürlerarasına etki olumsuzdur. Çünkü herkes gördüğü şeye özeniyor. Kültürünü unutuyor. Sosyalleşme sağlanamıyor (Öğr. Ad. 34).

Sosyal medyanın kullanıcılara sunduğu özellikler oldukça fazladır. Bunun kültürlerarası etkileşimle ilişkilendiğimizde, öğretmen adaylarından birçok olumlu yanıt alınmıştır. Sosyal medya araştırma yapma, bilgiye ulaşma açısından her ne kadar kolay olsa da kullanıcıların bunu fark etmesi ve sosyal medyayı olumlu yönde kullanması gereklidir. Burada farklı kültürlerle ait bilgilere ulaşmanın kolay olması, sosyal medyanın sunduğu önemli özellikten olsa da ulaşılan bilgiyi nasıl kullandığı kullanıcıyla ilgilidir. Sosyal medya üzerinden elde edilen bilgileri nasıl aldığımız, onu nasıl değerlendirdiğimiz oldukça önemlidir. Kazanılan bilginin sadece görülmesi çok önem taşımamakta, bilgiyi geliştirip yenilemek kullanıcılara kalmaktadır. Bu bağlamda ankete katılan öğretmen

adaylarına, sosyal medyanın üst düzey düşünme (araştırma, sorgulama, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme ve problem çözme) becerilerine etkisi olup olmadığı konusunda düşüncelerinin neler olduğunu sorulmuştur. Alınan yanıtlara dair çıkan veriler Tablo 4.9.'da verilmiştir.

Tablo 4.9. *Sosyal Medyanın Sanat Öğrenme Sürecinde Üst Düzey Düşünme Becerilerine Etkisi*

Tema	Kod	f	%		
Sosyal medyanın sanat öğrenme sürecinde üst düzey düşünme becerilerine etkisi	Olumlu	Üst düzey düşünme becerilerini olumlu etkileme	36	36,73	
		İyi kullanıldığında etkili olma	7	7,14	
		Araştırma ve sorgulama	6	6,12	
		Farklı fikirler üretme	5	5,1	
		Özgün çalışmalar üretme	5	5,1	
		Bilgi ve iletişim	4	4	
		Düşünmeye, farklı bakış açısı kazanmaya ve problem çözmeye teşvik etme	4	4	
		Paylaşımlara yapılan yorumlarla eleştirel düşünmeyi destekleme	1	1	
		Olumsuz	Olumsuz etkilenme	4	4
			Sorgulamayı ve yaratıcı düşünmeyi geriletme	1	1
	Kısıtlayıcı olma		1	1	
	İyi kullanılmama		1	1	
	Tarafsız	Olumlu ve olumsuz etkileri vardır	9	9,18	
		Etkisi yoktur	7	7,14	
	Cevap yok	9	9,18		

Tablo 4.9.'a bakıldığında, sosyal medyanın işlevlerinin üst düzey düşünme becerilerini olumlu etkilediğini söyleyen 36 (%36,73) öğretmen adayı mevcuttur. Bir katılımcı bununla ilgili olarak “*sosyal medyanın üst düzey düşünme becerilerine etkisi vardır. Paylaşılmış olan bir görseli farklı bakış açılarından rahatça izleyebiliyorum. Gördüğüm bu sanatsal çalışmayı rahatça eleştirip, düşüncelerimi rahat bir şekilde yorum olarak paylaşabiliyorum*” (Öğr. Ad. 84) ifadelerini kullanmıştır. Bir başka katılımcı “*sosyal medya araştırma yapmayı da içerdiği için üst düzey düşünme becerilerine etkisinin var olduğunu*” (Öğr. Ad. 10) ifade etmiştir. 7 (%7,14) öğretmen adayı sosyal medyanın iyi kullanılması durumunda etkili olacağından bahsetmektedir. 6 (%6,12) öğretmen adayı sosyal medyanın araştırma ve sorgulama konusunda etkili olduğunu, 5’er (5,1) katılımcı da sosyal medya sayesinde yaratıcı düşünmenin gelişeceğinden ve bu sayede özgün çalışmaların yapılabileceğinden ayrıca farklı fikirler üretmenin de mümkün olabileceğinden bahsetmişlerdir. Sosyal medyanın bilgi ve iletişim bakımından etkili olduğunu, düşünmeye, farklı bakış açısı kazanmaya ve problem çözmeye teşvik ettiğini söyleyen 4’er (%4) öğretmen adayı mevcuttur. 1 (%1) öğretmen adayı da paylaşımlara

yapılan yorumların, eleştirel düşünmeyi geliştirdiğinden bahsetmiştir. Yine Tablo 4.9.' a bakıldığında, sosyal medyanın sanat öğrenme sürecinde üst düzey düşünme becerilerine etkisi konusunda sosyal medyanın olumsuz etkilerinin olduğunu söyleyen 4 (%4) öğretmen adayı vardır. 1'er (%1) öğretmen adayı da sosyal medyanın sorgulayıcı ve yaratıcı düşünmeyi gerilettiğini, kısıtlayıcı olabildiğini ve sosyal medyanın bu konularda iyi kullanılmadığını ifade etmişlerdir. 9 (%9,18) katılımcı, sosyal medyanın olumlu ve olumsuz etkilerinin var olduğundan bahsetmişlerdir. 7 (%7,14) katılımcı, sosyal medyanın her hangi bir etkisinin olmadığını söylemiş, 9 (%9,18) katılımcıdan da bu konuyla ilgili herhangi bir cevap alınamamıştır. Cevap veren katılımcıların yorumlarından bazıları şunlardır.

Elbette etkisi vardır. Sosyal medya araştırma durumunu geliştirip ileriye taşımıştır. Merak edilen tüm konuların en hızlı şekilde önümüze sunulması, birçok insanın bu mecralarda aynı an da fikir alışverişi yapabilmesi, elde edilen somut bulguların, yine bu mecralarda paylaşılabilmesi, sosyal medyanın bu becerilere olan etkisini gözler önüne sermektedir (Öğr. Ad. 60).

Yaratıcı düşünmeyi sağladığı doğru fakat herkesin etkili olarak kullandığını düşünmüyorum (Öğr. Ad.27).

Her konuda büyük ya da küçük fikir sahibi olmamızı sağlar (Öğr. Ad. 51).

Araştırma, sorgulama vb. ifadelere etkisi vardır. Ulaşılması gereken çözüme daha hızlı ulaşılmasını sağlar (Öğr. Ad.46).

Sosyal medyayı bu konularda kütüphane gibi kullandığım için benim üzerimde olumlu etkisi var. Yeni fikirler üretmem konusunda oldukça faydalıdır (Öğr. Ad. 52).

Sosyal medyayı iyiye kullanan olduğu gibi kötüye kullandanda var. Bu yüzden genel olarak insanlar boş vakit doldurmak amacıyla saatlerce zamanını harcayabiliyor. Araştıran ve sorgulayan kesim ise sosyal medyayı yararına kullanıp beceri etkisini yaratabilir (Öğr. Ad. 25).

Her hangi bir etkisinin olmadığını düşünüyorum (Öğr. Ad. 3).

Sosyal medyanın olumlu ve olumsuz etkilerinin bulunması oldukça doğaldır. Hayatta karşılaştığımız birçok şeyin alternatifi olduğu gibi sosyal medya kullanmanın doğuracağı sonuçlarda elbette değişiklik gösterecektir. Öğretmen adaylarının çoğu üst düzey becerilerine olumlu katkılar sağlayacağı yönünde sosyal medyanın savunucusu olmuşlardır. Burada sosyal medyadan faydalanma amacının önemli olduğu kadar, sosyal medyadan faydalanmak için seçilen sosyal medya içerikleri de oldukça önemlidir. Sosyal medya kullanıcıları, kendilerini geliştirmek için sosyal medyada paylaşılan filmleri, öğretici videoları ya da mesleki çalışmalarını kendilerine kılavuz edebilirler. Bireyin üst düzey düşünme becerilerine erişebilmesi için sosyal medyayı doğru ve faydalı şekilde kullanması gerektiği gibi bu kaynakları da doğru ve kararlı şekilde kullanmaları gerekmektedir. Bu bakımdan sosyal medya üzerinden aktarılan film, öğretici video ve mesleki çalışmaların mesleki ve sanatsal gelişime etkisine ilişkin görüşlerinin neler

olduğunu tespit etmek amacıyla öğretmen adaylarına soru yöneltilmiş, verilen cevaplardan oluşan kodlar ve frekans dağılımları Tablo 4.10.'da sunulmuştur.

Tablo 4.10. Sosyal Medya İçeriklerinin Mesleki ve Sanatsal Gelişime Etkisi

Tema	Kod	f	%	
Sosyal medya içeriklerinin mesleki ve sanatsal gelişime etkisi	Olumlu ve faydalı etkiler	19	19,38	
	Özgün fikir, yeni bakış açısı kazandırma ve üretime teşvik etme	20	20,4	
	Öğrenmeyi kolaylaştırma ve öğrenmenin kalıcılığını artırma	18	18,36	
	Yeni fikirler ediniyor ve teknikler öğrenme	11	11,22	
	Kişisel gelişime katkı sağlama	10	10,2	
	Öğrenmeyi destekleme	10	10,2	
	Sanatsal anlamda genel kültür bilgisine katkı sağlama	4	4	
	Donanımlı ve bilinçli öğretmen olmayı sağlama	2	2	
	Olumsuz	Hayal gücünü kısıtlama	1	1
	Tarafsız	Cevap yok	12	12,24
	Olumlu ve olumsuz etkileri vardır	3	3	
	Öğrenme amaçlı kullanmadım	1	1	

Tablo 4.10.'da paylaşılan verilere göre, sosyal medya içeriklerinin mesleki ve sanatsal gelişime etkisi hakkında, 19 (%19,38) katılımcı olumlu ve faydalı etkilerinin olduğu yönünde ifadeler kullanmışlardır. 20 (%20,4) katılımcı, sosyal medya içeriklerinin özgün fikir ve yeni bakış açısı kazandırdığını, ayrıca üretime teşvik ettiğini ifade etmişlerdir. 18 (%18,36) katılımcı, sosyal medyanın öğrenmeyi kolaylaştırdığını, öğrenilenlerinde daha kalıcı hale geldiğini söylemişlerdir. 11 (%11,22) öğretmen adayı sosyal medya içerikleri sayesinde yeni fikirler edindiğini ve yeni teknikler öğrendiğini belirtmişlerdir. 10'ar (%10,2) öğretmen adayı sosyal medya içeriklerinin kişisel gelişimlerine katkı sağladığından ayrıca yol gösterici ve destekleyici etkilerinin olduğundan bahsetmişlerdir. Sosyal medya içeriklerinin mesleki ve sanatsal gelişime etkisi bağlamında 4 (%4) katılımcı, sanatsal anlamda genel kültür bilginizi artırıyor, 2 (%2) katılımcı da donanımlı ve bilinçli öğretmen olmamızı sağlayabilir ifadelerini kullanmışlardır. Sosyal medya içeriklerinin mesleki ve sanatsal gelişime etkisi hakkında 98 katılımcı öğretmen adayından sadece 1 (%1) tanesi olumsuz bir durumdan bahsetmiş, bununla ilgili “*tabi ki olumlu yanları vardır ancak düşünmemizi, yani hayal gücümüzü az da olsa kısıtlıyor*” (Öğr. Ad. 16) ifadelerine yer vermiştir. Sosyal medya içeriklerinin mesleki ve sanatsal gelişime etkisi hakkında yöneltilmiş olduğumuz soruya 1 (%1) katılımcı öğrenme amaçlı kullanmadım derken 3 (%3) katılımcı da olumlu ve olumsuz etkilerinin olduğunu söylemişlerdir. Bu soruyu cevapsız bırakan ise 12 (%12,24) öğretmen adayı vardır. Yanıt veren katılımcılardan bazılarının ifadeleri şunlardır.

Elimizde görüntülü ve sesli örneklerin olması bilgilerin daha kalıcı olmasını sağlıyor (Öğr. Ad. 86).

Film ve öğretici video konusunda sosyal medya çok iyidir. Öğrenemediğimiz, duymadığımız çoğu şeyi görüp deneme fırsatımız oluyor (Öğr. Ad. 92).

Öğretici unsurlardır. Konuyu görsel bir açıdan ele aldıkları için daha akılda kalıcıdır (Öğr. Ad. 31).

Mesleki açıdan daha donanımlı ve bilinçli öğretmen olmamızı sağlar (Öğr. Ad. 55).

Tabi ki etkili oluyor. Değişik teknikler öğreniyorum. Yeni fikirler ediniyorum (Öğr. Ad. 61).

Fikir üretme, farlı açıdan bakma, bilgi edinme tarafıyla katkısı vardır (Öğr. Ad. 36).

Yeni fikirler üretmeme yardımcı oluyor (Öğr. Ad. 35).

Genel kültür yönünden etkileyebilir (Öğr. Ad. 38).

Bana sadece ilham veriyor ve yol gösteriyor (Öğr. Ad. 97).

Tablo 4.10.' u incelediğimizde öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu sosyal medya içeriklerinin olumlu yönlerinden bahsetmişlerdir. Sosyal medya üzerinden aktarılan film, video ve mesleki çalışmaların onların mesleki ve sanatsal gelişimine faydalı olduğundan ve onların sanatsal süreçlerinin gelişmesine katkı sağladığından bahsetmişlerdir. Bahsi geçen sosyal medya içeriklerinin onları özgün fikirler üretmeye, sanata dair yeni bakış açısı kazanmaya ve daha çok üretim yapmaya teşvik ettiği görülmektedir. Yine sosyal medya içeriklerinin öğrenmeyi kolaylaştırdığı yeni fikirler, teknikler ve bilgiler edinmelerine yardımcı olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının öğrenmeye yönelik ifadeleri sosyal medyanın sanatsal öğrenme süreçlerine (bilgi, üretim, sergileme, eleştiri ve estetik yargılar vs.) yönelik etkilerinin araştırılması yönünde sorulan soruya bağlayıcı bir etken olmaktadır. Bununla ilgili olarak öğretmen adaylarına, sosyal medyanın sanatsal öğrenme süreçlerine etkisiyle ilgili soru yöneltilmiş, alınan yanıtlar çerçevesinde Tablo 4.11. oluşturulmuştur. Tablo 4.11.' de sosyal medyanın sanatsal öğrenme süreçlerine (bilgi, üretim, sergileme, eleştiri ve estetik yargılar vs.) olası etkileriyle ilgili olumlu, olumsuz ve tarafız olmak üzere üç farklı alt tema oluşturulmuştur. Oluşturulan alt temalara dair belirlenen kodlar ve frekans dağılımları Tablo 4.11.' de verilmiştir.

Tablo 4.11. Sosyal Medyanın Sanatsal Öğrenme Süreçlerine Etkisi

Tema	Kod	f	%	
Sosyal medyanın sanatsal öğrenme süreçlerine etkisi	Olumlu	Öğrenme süreçlerini olumlu etkileme	21	21,42
		Bilgi alışverişini ve bilgi edinme sürecini kolaylaştırma	20	20,4
		Sergilemeyi ve sergilere ulaşmayı kolaylaştırma	13	13,26
		Üretimi pozitif yönde etkileme	9	9,18
		Sergilime sürecinde yapılan eleştirilerden faydalanma	8	8,16
		İyi kullanıldığında çok etkili	7	7,14
		Sergileme olanakları sayesinde dünyaya açılabilme	6	6,12
		Paylaşımlardan faydalanma	5	5,1
		Estetik anlayışı geliştirme	4	4
	Olumsuz	Bilgi kirliliği	3	3
		Özgün düşünceyi ve üretimi kısıtlama	2	2
		Öğrenme sürecini olumsuz etkileme	1	1
	Tarafsız	Cevap yok	14	14,2
		Fikrim yok	2	2
Olumlu ve olumsuz yönleri vardır		2	2	

Tablo 4.11.' e göre sosyal medyanın sanatsal öğrenme süreçlerine etkisiyle ilgili olarak alınan yanıtlardan 21 (%21) tanesi, sosyal medyanın öğrenme süreçlerini olumlu etkilediği yönündedir. Bu yorumlardan birinde katılımcı “*sosyal medya olmasa bu işi yapmak benim için daha zor olabilirdi*” (Öğr. Ad. 51) diyerek kendisini ifade etmiştir. Bu ifadeye göre sosyal medyanın sanatsal öğrenme sürecini kolaylaştırdığı, yani olumlu yönde etkisinin olduğu görülmektedir. Başka bir katılımcı “*olumlu yönde etkilediğini düşünmüyorum*” (Öğr. Ad. 19) diyerek bu durumu daha net olarak ifade etmiştir. 20 (%20,4) öğretmen adayı sosyal medyanın bilgi alışverişini ve bilgi edinme sürecini kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. Bununla ilgili olarak bir katılımcı “*kısa ve pratik bilgilere ulaşımı sağlıyor*” (Öğr. Ad. 46) derken bir başka katılımcıda “*bilgiye ulaşmak kadar, bilgi paylaşımını da kolaylıkla sağlanmakta*” (Öğr. Ad. 80) olduğunu söylemiştir. Sergilemeyi ve sergilere ulaşmayı kolaylaştırıyor ifadelerine yer veren 13 (%13,26) öğretmen adayından bir tanesi bununla ilgili olarak “*sosyal medyaya, yapılan çalışmaların fotoğraflarının atılması, onun fotoğrafta olsa sergilenmesini sağladığı*” (Öğr. Ad. 10) yönünde görüş bildirmiştir.

Tablo 4.11.'deki verilere göre 9 (%9,18) öğretmen adayı sosyal medyanın üretimi pozitif yönde etkilediğinden bahsetmiştir. “*İnsanı üretmeye sürüklediğini düşünüyorum*” (Öğr. Ad.17) ifadelerini kullanan katılımcının bu açıklaması, sosyal medyanın üretimi pozitif yönde etkilemesi durumunu destekler niteliktedir. Yine tablo 4.11.' e göre 8 (%8,16) öğretmen adayı sergileme sürecinde yapılan eleştirilerden faydalandığını, 7 (%7,14) öğretmen adayı, sosyal medyanın iyi kullanıldığında faydalı olduğunu ifade

etmiştir. 6 (%6,12) öğretmen adayı, sergileme sayesinde dünyaya açılabilirdiğini, 5 (%5,1) öğretmen adayı, paylaşımlardan faydalandığını, 4 (%4) öğretmen adayı da sosyal medyanın estetik anlayışını geliştirdiğini söylemişlerdir. 3 (%3) öğretmen adayı sosyal medyanın olumsuz yönünden bahsederken sosyal medyada bilgi kirliliğinin fazla olduğu durumuna değinmiştir. 2 (%2) öğretmen adayı, sosyal medyanın özgün düşünceyi ve üretimi kısıtladığından bahsederken, öğretmen adaylarından bir tanesi bu konuyla ilgili *“bilgi açısından yararlı olabilir ama üretim açısından aynı şeyi düşünmüyorum. Çünkü sosyal medya özgün düşünmemizi engelliyor”* (Öğr. Ad. 24) ifadelerini kullanmıştır. Katılımcı öğretmen adaylarından 2 (%2) tanesi sosyal medyanın sanatsal öğrenme süreçlerine etkisiyle ilgili olarak olumlu ve olumsuz yönlerinin bulunduğunu belirtirken 2 (%2) öğretmen adayı da konuyla ilgili olarak herhangi bir fikirlerinin olmadığını belirtmişlerdir. 98 katılımcıdan 14 (%14,28) tanesi ise sorulan soruya hiçbir cevap vermemişlerdir. Sosyal medyanın sanatsal öğrenme süreçlerine etkisiyle ilgili olarak sorulan soruya yanıt veren katılımcılardan bazılarının ifadeleri şunlardır.

Çalışmaları sergileyip, fikir alabiliyorum (Öğr. Ad. 61).

Daha geniş ve kapsamlı bilgi edinmede olumlu sonuçları var (Öğr. Ad. 75).

Sosyal medya aracılığı ile, gidip göremeyeceğimiz sergilerin, internette panoramik şekilde bize ulaşabilmesi ve bizimde resimlere bu şekilde daha kolay ulaşabilmemiz açısından güzeldir (Öğr. Ad. 31).

Anında bilgi edinme. Birçok insanın sergilerimizi ve çalışmalarımızı görmesine olanak sağlıyor (Öğr. Ad. 86).

Bilgiye daha kolay ulaşabildiğim için yapacağım şeyler hakkında daha az zamanda üretime geçebiliyorum (Öğr. Ad. 3).

Herkes sosyal medyaya kolaylıkla erişebildiği için sanatını sergilemek, göstermek ve eleştirileri kabul etmek anlamında oldukça kolay bir mecra olduğunu düşünüyorum (Öğr. Ad. 27).

Bilgi edinmeye ve bu bilgiyi üretime dönüştürmeye olanak sağlıyor. Sergileme daha da kolaylaşıyor (Öğr. Ad. 67).

4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemine yönelik bulgular; 1) Görsel sanatlar eğitiminde sosyal medyanın kullanımına ilişkin öneriler, 2) Sanatsal öğrenme ortamında işbirliği sağlamaya yönelik öneriler, 3) Sosyal medyanın kültürlerarası gelişime etkisine yönelik öneriler olarak üç alt temada çözümlenmiştir. Görsel sanatlar eğitiminde sosyal medyanın kullanımına ilişkin öneriler bağlamında katılımcı öğretmen adaylarının görüşleri, frekans dağılımları ile birlikte Tablo 4.12. 'de sunulmuştur.

Tablo 4.12. *Öğretmen Adaylarının Görsel Sanatlar Eğitiminde Sosyal Medyanın Kullanımına İlişkin Önerileri*

Tema	Kod	f	%
Görsel sanatlar eğitiminde sosyal medyanın kullanımına ilişkin öneriler	Fikir üretimini artırıcı sayfalar açılıp paylaşımlar yapılmalı	15	15,3
	Sanatsal bilgi paylaşımı yapan sayfaların takip edilmesi sağlanmalı	11	11,22
	Sanatsal filmler, videolar izletilip görsellerden yararlanılmalı	10	10,2
	Sosyal medya bilgi almak ve fikir edinmek için kullanılmalı	8	8,16
	Sanal sergiler yapılıp sanal müzeler ziyaret edilmeli	6	6,12
	Görsel sanatlara özel uygulamalar çoğaltılmalı	5	5,1
	Sosyal medya kullanım bilinci artırılmalı	3	3
	Etkinliklerin paylaşılıp değerlendirildiği sayfalar açılmalı	3	3
	Kültürel ve tarihi değerlere ağırlık verip bu konularda etkinlikler düzenlenmeli	3	3
	Okullara ait sosyal medya hesapları açılmalı	2	2
	Yetenekli kişileri keşfetmeye yönelik farklı platformlar oluşturulmalı	1	1
	Online sitelerde daha fazla kaynak kitap açılmalı	1	1
	Oyun tabanlı öğretici programlar geliştirilmeli	1	1
	Uzman kişilerce eğitsel videolar hazırlanmalı	1	1
	Fikrim yok	5	5,1
	Cevap yok	17	17,34

Tablo 4.12.'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının %15,3' ü fikir üretimini artırıcı sayfalar açılıp paylaşımlar yapılmalı derken, %11,22' si sanatsal bilgi paylaşımı yapan sayfaların takip edilmesi gerektiğini belirtmiştir. %10, 2'si sanatsal filmler, videolar izletilip görsellerden yararlanılması gerektiğini, %8,16' sı sosyal medyanın bilgi almak ve fikir edinmek için kullanılması gerektiğini, %6,12' si sanal sergiler yapılıp sanal müzelerin ziyaret edilmesi gerektiğini, %5,1' i görsel sanatlara özel uygulamaların çoğaltılması gerektiğini ifade etmişlerdir. 3' er öğretmen adayı, sosyal medya kullanım bilinci artırılmalı, etkinliklerin paylaşılıp değerlendirildiği sayfalar açılmalı, kültürel ve tarihi değerlere ağırlık verip bu konularda etkinlikler düzenlenmeli şeklinde öneriler sunmuşlardır. 2 öğretmen adayının görüşüne göre okullara hatta sınıflara özel sosyal medya hesaplarının oluşturulması, sosyal medyanın sanat eğitimine yansıtılması konusunda faydalı olacaktır. Yine 1' er öğretmen adayının ifadelerine göre, yetenekli kişileri keşfetmeye yönelik farklı platformlar oluşturulmalı, çevrimiçi sitelerde daha fazla kaynak kitap açılmalı, oyun tabanlı öğretici programlar geliştirilmeli ve uzman kişilerce eğitsel videolar hazırlanmalıdır. Öğretmen adaylarının ifadelerinden bazıları şunlardır.

Sadece görsel sanatların kullanabildiği bir uygulama olmasını isterdim. Orada insanların yaptığı çalışmaların sergilenmesini isterdim (Öğr. Ad. 89).

Sanatçılar ve sanat eserleri tanıtılabilir. Sergiler yapılabilir (Öğr. Ad.45).

Farklı sanatsal fikirlere çok çabuk ulaşıp çok çabuk farklı fikirler edinilebilir. Bu yönde devam edilebilir. Fakat daha kapsamlı, sadece sanata yönelik platformlar oluşturulabilir (Öğr. Ad. 21).

Farklı sosyal medya hesaplarında yapılan çalışmalarımızı paylaşabiliriz. Paylaşmış çalışmalara bakıp, onlardan bir şeyler kapılabilir (Öğr. Ad. 68).

Sosyal medya özellikle görsel ve işitsel sanatlarla iç içe bir durumda. Çocuklara belli sayfa isimleri verilip aradaki paylaşımları kendilerine örnek alarak çalışmalarını istenebilir (Öğr. Ad. 51).

Özellikle görsellerden yararlanılmalıdır. En önemlisinin bu olduğunu düşünüyorum (Öğr. Ad. 24).

Resim, heykel vb. sanatlar görerek, kolaylıkla çalışılıp taklit edilebilir. Bu bağlamda bir eğitim verilebilir (Öğr. Ad. 27).

Yukarıda ki ifadelerde görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görsel sanatlar eğitiminde sosyal medyanın kullanımına ilişkin birbirinden farklı önerileri bulunmaktadır. Bazı öğretmen adayları sadece görsel sanatların kullanabileceği bir uygulamanın olmasının daha iyi sonuçlar elde etmeye yarayacağından bahsederken, bazıları görsel paylaşmanın ve çeşitli sayfaları takip ederek paylaşılan görseller üzerinden çalışmanın yararlı olacağı konusunda yorumlar yapmışlardır. Derslerde olabildiğince fazla görsel ve işitsel kaynağın kullanılmasının öğrencilere faydalı olacağını söyleyen öğretmen adayları, yapılan çalışmaların sosyal medya üzerinden sergilenmesinin de öğrencilere katkı sağlayacağını düşünmektedirler. Sosyal medya üzerinde çalışmalar paylaşmak, sergiler düzenlemek veya farklı kişilerin ya da grupların düzenlediği sergileri incelemenin okul ve sınıf ortamında topluca yapılması grup çalışmasının göstergesidir. Bu bağlamda öğretmen adaylarına, sosyal medyanın sanatsal öğrenme ortamında iş birliğinin sağlanması konusunda bir etki oluşturabilmesi için önerileri sorulmuş, sanatsal öğrenme ortamında işbirliği sağlamaya yönelik öneriler teması adı altında oluşturulan kodlar ve frekans dağılımları Tablo 4.13.'de sunulmuştur.

Tablo 4.13. Öğretmen Adaylarının Sanatsal Öğrenme Ortamında İşbirliği Sağlamaya Yönelik Önerileri

Tema	Kod	f	%
Sanatsal öğrenme ortamında işbirliği sağlamaya yönelik öneriler	Yetkin ve deneyimli insanlarla bilgi alışverişinde bulunabilecek farklı gruplar oluşturulmalı, bu gruplara katılım sağlanıp paylaşımlar yapılmalı	26	26,53
	Sanat içerikli uygulamalar yapılıp bu uygulamalar çoğaltılmalı	9	9,18
	Sosyal medyada işbirliği sağlamaya yönelik etkinlikler yapılmalı	5	5,1
	İnsanların ilgisini çekecek uygulamalar yapılıp teşvik edilmeli	4	4
	Müze etkinlikleri yapılıp sergiler açılmalı	4	4
	Okullar arası ya da sınıflar arası gruplar kurularak projeler üretilmeli	4	4
	Sosyal medya üzerinden organize olunarak toplantılar yapılmalı	3	3
	Sosyal medya da denetim sağlanmalı bilgi kirliliği bitirilmeli	2	2
	Daha fazla kitleye erişmek için reklamlar verilmeli	2	2
	Farklı kültürlerle iletişim halinde olunmalı, araştırmalar farklı sosyal medya araçları ile değişimli olarak gerçekleştirilmeli	2	2
	Faydası olmaz	2	2
	Fikrim yok	3	3
	Cevap yok	29	29,53

Tablo 4.13’de görüldüğü gibi görüş bildiren 98 öğretmen adayından 26’ sı (%26,53) yetkin ve deneyimli insanlarla bilgi alışverişinde bulunabilecek farklı gruplar oluşturulmalı, bu gruplara katılım sağlanıp paylaşımlar yapılmalı derken, 9 (%9,18) öğretmen adayı sanat içerikli uygulamalar yapıp bu uygulamaların çoğaltılması gerektiğini ifade etmiştir. 5 (%5,1) öğretmen adayı sosyal medyada işbirliği sağlamaya yönelik etkinlikler yapılmalı derken, 4’ er (%4) öğretmen adayının ifadeleri de insanların ilgisini çekecek uygulamalar yapıp teşvik edilmeli, müze etkinlikleri yapıp sergiler açılmalı ve okullar arası ya da sınıflar arası gruplar kurularak projeler üretilmeli şeklinde olmuştur. 3 (%3) öğretmen adayı sosyal medya üzerinden organize olunarak toplantılar yapılması gerektiğini belirtmiştir. 2’şer (%2) öğretmen adayı sosyal medyada denetim sağlanmalı, bilgi kirliliği bitirilmeli, daha fazla kitleye erişmek için reklamlar verilmeli, farklı kültürlerle iletişim halinde olunmalı ve araştırmalar farklı sosyal medya araçları ile değişimli olarak gerçekleştirilmeli ifadelerini kullanmıştır. Araştırmanın üçüncü alt problemine yönelik bulgular içerisinde en fazla yanıtız kalan tema Tablo 4.13.’de gösterilen 29 öğretmen adayı ile sanatsal öğrenme ortamında işbirliği sağlamaya yönelik öneriler isimli tema olmuştur. Katılımcı öğretmen adaylarının %29,53’ü bu soruyu yanıtız bırakmıştır. 3 (%3) öğretmen adayı da herhangi bir fikri olmadığını söylemiştir. Konuyla ilgili düşüncelerini paylaşan katılımcılardan bazılarının ifadeleri şunlardır.

Sanatsal gruplar kurularak birçok kişiye erişip, ortak bir yerde bir araya gelip, fikir alışverişi yapılarak işbirliği sağlanabilir (Öğr. Ad. 8).

Bu konuda daha yetkin insanlarla bilgi alışverişinde bulunabileceğimiz gruplar oluşturulabilir (Öğr. Ad. 37).

Temelinde sanatsal öğrenme yatan gruplar ile beraber, sosyal medya üzerinden paylaşım yapılabilir. Sosyal medya üzerinden organize olup ortak buluşmalar yapılabilir (Öğr. Ad. 88).

Sanal ortamda oluşturulan gruplara katılım sağlanabilir (Öğr. Ad. 79).

Sosyal medyada gruplar oluşturulup, arkadaşlar arasında sanatçıların eserleri o grupta paylaşılabilir ve bilgi toplanabilir (Öğr. Ad. 69).

Sanatsal bir platform oluşturulmalı. Bilgiler kategoriler halinde sunulmalı bu sayede istenilen sanatsal çalışma kolayca bulunmalıdır (Öğr. Ad. 77).

Ortak sayfalar açılıp, herkesin bir konu ile katkı yapması sağlanabilir (Öğr. Ad. 82).

Çeşitli gruplar oluşturulabilir. Oluşturulan bu gruplarda bir konu üzerinden ortak bir düşünce zemini oluşturularak hareket edilebilir (Öğr. Ad. 11).

Yukarıda da görüldüğü gibi öğretmen adayları sanatsal öğrenme ortamında işbirliği sağlamaya yönelik öneriler konusunda görüş bildirmişlerdir. Öğretmen adaylarının çoğunluğu yetkin ve deneyimli insanlarla bilgi alışverişinde bulunabilecek farklı gruplar oluşturulması gerektiğinden ve bu gruplara katılım sağlanıp paylaşımlar yapılmasının

doğru bir adım olacağından bahsetmişlerdir. Öğretmenlerin sık kullandığı diğer ifadeler ise sanatsal içerikle donatılmış sayfaların çoğaltılması ve bu sayfalara ortak veri girişinde bulunulması gerektiğidir. Sosyal medya üzerinde işbirliği sağlamaya yönelik etkinliklerin yapılması gerektiğini düşünen öğretmen adayları da ilgi çekici ve teşvik edici çalışmaların yapılmasının işbirliği sağlama konusunda etkili olacağını düşünmektedirler. Öğretmen adayları konuyla ilgili olarak benzer ifadelerle çokça yer vermişlerdir. Soruyu yanıtsız bırakan öğretmen adaylarının oranının yüksek olması da bu durumla eş değerdir. Öğretmen adayları sosyal medyanın sanatsal öğrenme ortamında iş birliğini sağlamaya yönelik etki oluşturabilmesine yönelik öneri sunmakta zorlanmışlardır. Yine katılımcıların cevap vermekte zorluk yaşadığı bir diğer tema ise sosyal medyanın kültürlerarası gelişime etkisine yönelik önerilerdir. Bu konuda geliştirilen kodlar ve frekans dağılımları Tablo 4.14.'de sunulmuştur.

Tablo 4.14. *Öğretmen Adaylarının Sosyal Medyanın Kültürlerarası Etkileşime Yönelik Önerileri*

Tema	Kod	f	%
Sosyal medyanın kültürlerarası gelişime etkisine yönelik öneriler	Farklı kültürlerden sanatsal çalışmalar yapıp paylaşılmalı, bu çalışmalar karşılıklı olarak eleştirip kültürlerin öğrenilmesi sağlanmalı	20	20,4
	Farklı kültürel bilgileri ve çalışmalarını içeren sayfalar takip edilmeli, yeni gruplar kurularak birbirleriyle iletişime geçilmesi sağlanmalı	13	13,26
	Farklı kültürden insanlar, okullar veya sanatçılar bir araya getirilmeli yeni projeler üretilmeli	7	7,14
	Uluslararası katılımın sağlandığı yarışmalar ve etkinlikler düzenlenmeli	6	6,12
	Kültürel etkileşim sağlanacak şekilde tanıtımlar yapılmalı	5	5,1
	Online sergiler açılmalı, video ve görseller paylaşılmalı	4	4
	İnsanların birbirleriyle iletişim kurabileceği ortak dilin gelişimi sağlanmalı	2	2
	Sosyal medyada yapılan paylaşımlar hâlihazırda kültürlerarası bağı geliştirmektedir	5	5,1
	Fikrim yok	3	3
Cevap yok	22	22,44	

Tablo 4.14.' göre katılımcıların %20,4' ü farklı kültürlerden sanatsal çalışmalar yapıp paylaşılmalı, bu çalışmalar karşılıklı olarak eleştirip kültürlerin öğrenilmesi sağlanmalı ifadelerine yer vermişlerdir. 13 (%13,26) katılımcı farklı kültürel bilgileri ve

çalışmaları içeren sayfaların takip edilmesi, yeni gruplar kurularak birbirleriyle iletişime geçilmesinin sağlanması gerektiğini ifade etmiştir. 7 (%7,14) katılımcı farklı kültürden insanlar, okullar veya sanatçılar bir araya getirilmeli yeni projeler üretilmeli derken 6 (%6,12) katılımcı da uluslararası katılımın sağlandığı yarışmaların ve etkinliklerin düzenlenmesi gerektiğinden bahsetmişlerdir. 5 (%5) öğretmen adayı kültürel etkileşim sağlanacak şekilde tanıtımların yapılması gerektiğinden bahsetmiş, 2 (%2) öğretmen adayı da insanların birbirleriyle iletişim kurabileceği ortak dilin gelişiminin sağlanması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca 5 (%5,1) katılımcı sosyal medyada yapılan paylaşımların hâlihazırda kültürlerarası bağı geliştirmekte olduğunu ifade etmişlerdir. Konuyla ilgili olarak 3 (%3) öğretmen adayı herhangi bir fikrinin olmadığını söylerken 22 (%22,44) öğretmen adayı da konuyla ilgili hiçbir yanıt vermemiştir. Konuyla ilgili yanıt veren bazı öğretmen adaylarının görüşleri şunlardır.

Global sayfalar kurulusu farklı kültürden sanatçıları bir araya toplama amaçlanabilir (Öğr. Ad. 51).

Yurt dışında öğrenim gören, resim bölümü okuyan veya resim yapmaya ilgisi olan kişilerle yaptığımız resimleri karşılaştırarak fikir alışverişi yapabiliriz (Öğr. Ad. 10).

Yurt dışındaki başka okullarla ortak çalışmalar yapılabilir (Öğr. Ad. 81).

Yabancı ülkelerden sanat ile ilgilenen insanlar takip edilebilir (Öğr. Ad. 14).

Yarışmalar düzenlenerek, etkileşim yoluyla geliştirilebilir (Öğr. Ad. 16).

Farklı ülkelerden insanların katıldığı canlı bağlantılar yoluyla fikir üretme toplantısı düzenlenebilir. Kültürlerarası ortak sanal sergiler yapılabilir (Öğr. Ad. 98).

Farklı kültürden insanlarla karşılıklı olarak kültürlerimizi birbirimize tanıtabiliriz. Farklı ülkelerden farklı kültürlere sahip insanların sanatsal çalışmalarının olduğu sergiler düzenleyebilir, bir etkileşim sağlayabiliriz. Yüz yüze buluşmalar gerçekleştirip kısa filmler ve fotoğraflar çekebiliriz. Elde edilen bu görseller veya filmler yoluyla bu yeni kültürleri kendi çevremize tanıtabiliriz (Öğr. Ad. 60).

Sosyal medyanın kültürlerarası bağı zaten geliştirdiğini düşünüyorum (Öğr. Ad. 27).

Yukarıdaki ifadelerle bakıldığında öğretmen adaylarının sosyal medyanın kültürlerarası gelişime etkisine yönelik öneriler bildirdiği görülmektedir. Katılımcıların görüşlerine göre farklı kültürden insanların katılım sağlayacağı sayfalar açılmalı, bu sayfalara olan katılım artırılmalıdır. Yine oluşturulan bu sayfalara her bir katılımcı katkı sağlamalı ve bu sayfalarda paylaşımlar yapmalıdır. Yapılan paylaşımların ve sayfaların daha fazla kitleye erişebilmesi için gayret edilmeli, paylaşımların takip edilip birlikte incelenebilmesi sağlanmalıdır. Sosyal medya üzerinden farklı kültürden insanlar iletişim kurmalı, birbirleriyle fikir alışverişinde bulunmalıdırlar. Ortak sergiler düzenlenmeli, katılımcı eserler karşılıklı olarak analiz edilip değerlendirilmelidir. Yine öğretmen adaylarına göre hem üretime teşvik edici hem karşılıklı iletişimi ve işbirliğini sağlayıcı

etkinlikler ve yarışmalar düzenlenmelidir. Çalışmaya katılan öğretmen adayları sunmuş oldukları bu görüşler doğrultusunda kültürlerarası işbirliğinin sağlanacağını düşünmektedirler.

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde izlenen yöntem ve elde edilen bulgular doğrultusunda, ulaşılan sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir. Ayrıca yorumlar kuramsal çerçevede yer alan bilgiler ve diğer araştırmadan elde edilen bulgular çerçevesinde karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, sosyal medya uygulamalarının sanat eğitimi öğrenme süreçlerine olan etkisinin öğretmen adaylarının görüşleriyle incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sosyal ağların sanat öğrenme süreçlerindeki olumlu ve olumsuz etkilerinin ortaya çıkartılması yoluyla, her öğretim kademesinde bu alanla ilgili olarak yapılacak olan her türlü araştırma için belirleyici olması amaçlanmıştır. Ayrıca araştırmadan elde edilen bulguların sanat öğrenme ve öğretme süreçlerindeki çeşitli uygulamalarda yeni fikirler için yol göstermesi ve teşvik edici olması amaçlanmıştır. Bu çerçevede Denizli Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim İş Öğretmenliğinde eğitim alan 98 öğretmen adayına araştırmanın alt problemleri doğrultusunda geliştirilen yarı-yapılandırılmış görüşme soruları yöneltilmiştir. Daha sonra öğretmen adaylarının doldurmuş oldukları görüşme formları uzman kontrolü eşliğinde analiz edilmiştir. Araştırma sürecinde elde edilen veriler çerçevesinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmanın birinci alt problemini oluşturan “Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) öğretmen adaylarının sosyal medyayı kullanım amaçları nelerdir?” sorusu bağlamında elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım amaçları gündelik yaşantının etkileri ve ihtiyaçlar doğrultusunda gelişme gösterdiği araştırma bulgularına yansımaktadır. Öğretmen adaylarının sosyal medya hakkında yaptığı yorumlar onların sosyal medyayı ne için kullandığına yönelik bulguları da ortaya çıkarmıştır. Öğretmen adaylarının birçoğunun bahsetmiş olduğu iletişim, gündem ve haberleşme konuları öğretmen adaylarının sosyal medyayı ifade etme durumundan sıyrılmış sosyal medyayı ne için kullandığı durumuna da açıklık getirmiştir. Öğretmen adaylarının sosyal medyanın işlevlerinden olan iletişim konusunda sosyal medyadan fazlaca yararlandığı ortaya çıkmıştır. Yine benzer bir durumda gündemi takip etme konusunda meydana gelmiştir. Sosyal medya üzerinden aktarılan gündeme dair haberler ya da bilgiler sosyal medya kullanan öğretmen adaylarının ilgisini çekmiş, gündemi takip etmeyi, gelişmekte olan olaylardan haberdar olmayı sosyal medya aracılığıyla sağlamaya başlamışlardır. Öğretmen adaylarının sosyal medya üzerinden edindiği bilgi ya da haberleri bir başkasının görmesini kolaylaştırma çabası öğretmen adaylarını sosyal medyanın paylaşım yapma işlevini

kullanma durumuna yönlendirmiştir. Burada sadece sosyal medya üzerinden edinilen bilgiler değil kişisel görüşlerden, üretimi sağlanan bilgi, fikir ya da ürünün paylaşılması durumu da meydana gelmiştir. Sosyal medyanın katılımcı özelliği öğretmen adaylarının kullanımını kolaylaştırmıştır. Öğretmen adaylarının paylaşım yapması, istediği herhangi bir şeyi ortama yüklemesi, istediği konuyu gündeme getirebilmesi öğretmen adaylarının ilgisini çekmiştir. Burada kendilerinden yola çıkılması dikkat çekici bir unsurdur. Arkadaş ortamından ya da ders ortamından yola çıkıldığında katılımcı olmak, var olan bir şey de katkı sağlamak öğrenciyi motive etmektedir. Bu durum süreci olumlu yönde etkilemektedir. Bu konuyla ilgili Sarsar, Başbay ve Başbay (2015), öğrenme-öğretme sürecinde sosyal medya kullanımını incelediği çalışmasında öğrenenlerin derse kendi katkılarını da sınıfta ve sosyal medyadaki paylaşımları ile açıklamalarının önemli görüldüğünden bahsetmiştir. Böylece ders içeriği ile daha fazla ilgilendikleri ve kaynaştıkları ifade edilebilir. Öğretme-öğrenme sürecinde işe koşulan öğrenen merkezli ve sosyal medya destekli yapının zevkli, samimi, katılımlı ve verimli bulunduğu öğrenen görüşlerinden elde edilmiştir.

Sosyal medyanın gündelik hayata yaptığı etkilerden olan ve öğretmen adaylarının birçoğunun bahsetmiş olduğu kolay erişimi sağlama durumu da öğretmen adaylarının sosyal medyada aktif olmasını sağlamaktadır. Günümüz dünyasında merak edilene ulaşmanın kolay olması gerçekten ilgi çekicidir. Öğretmen adaylarının aradığı bilgiyi, nesneyi ya da merak edilen herhangi bir şeyi araştırabilmesi, kendine özgü yeni şeyler keşfetmesi öğretmen adaylarının birebirde faydalandığı ve kendilerini geliştirmelerine olanak sağladığı özelliklerdendir. Öğretmen adaylarını sosyal medyaya yönelten birçok sebep vardır. Bunlar sosyal medyanın öğretmen adaylarına sunduğu olanakların sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Öğretmen adayları sosyal medyayı iletişim kurmak, fikir alışverişinde bulunmak, eğlenmek, öğrenmeyi kolaylaştırmak, birilerini takip etmek ya da herhangi bir şeyi paylaşmak için kullanmaktadır. Tüm bunlar yeni nesil ihtiyaçlardır. Öğretmen adaylarının sosyal medyayı kullanma durumları için kullandıkları ifadeler bunu göstermektedir. Sosyal medyadan faydalanma durumunda öğretmen adaylarının işaret ettikleri diğer bir durumda sosyal medyayı kendi alanlarında nasıl gördükleridir. Öğretmen adaylarının çoğunluğunun ifadesine göre sosyal medya okul faaliyetlerine destekleyici bir unsurdur. Katılımcı öğretmen adaylarımızın birçoğu sosyal medya için okul faaliyetlerine faydalı ve yararlı olduğu konusunda görüş bildirmişlerdir. Bu da sosyal medyanın eğitim konusunda bir işlevi olduğu gerçeğini bize sunmuştur. Bu konuyla ilgi Tavşanlı ve Akaydın (2012) yaptıkları araştırmada” sosyal medyanın eğitim-öğretim sürecinde etkin

bir şekilde kullanılarak akademik başarının artmasında, öğrencilerin görseller aracılığı ile bilgi aktarımının daha kolay sağlanmasında, öğrencinin motivasyonu arttırmasında, ödevleri ve ders çalışmayı daha eğlenceli bir şekle dönüştürmesi noktasında yararlı olduğunu” (s.527) ifade etmişlerdir. Benzer bir araştırmada Özmen, Aküzüm, Sünkür ve Baysal (2011) sosyal ağ sitelerinin eğitsel ortamlardaki işlevselliğini konu edinmiştir. Bu araştırma sonucunda sosyal ağların birçok kullanım özelliği ve olanaklarının olduğu, bu durumun eğitim öğretim süreçlerini aktif, yaratıcı, işbirlikli öğrenme ile desteklemesinin, öğrenci-öğrenci, öğrenci-içerik ve öğretmen-öğrenci etkileşiminin arttırmasına, öğrencilerin araştırma, sorgulama ve problem çözme becerilerini kullanmaları ve geliştirmeleri konusunda destek olmasına olanak sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemini oluşturan “Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) öğretmen adayları sosyal medyayı kendi sanat öğrenme süreçlerinde nasıl kullanmaktadır?” sorusu bağlamında elde edilen bulgular altı farklı temada çözümlenmiştir. Bunlar sanatsal bilgiyi artırma, sanatsal çalışmaların paylaşılmasının sanatsal çalışmalara etkisi, sosyal medyanın kültürlerarası sanatsal etkileşime etkisi, sosyal medyanın sanat öğrenme sürecinde üst düzey düşünme becerilerine etkisi, sosyal medya içeriklerinin mesleki ve sanatsal gelişime etkisi ve sosyal medyanın sanatsal öğrenme süreçlerine etkisidir. Sanatsal bilginin artırılması konusunda katılımcı öğretmen adaylarının çoğunluğu takip etme konusunda yoğunlaşmışlardır. Öğretmen adaylarına göre sanatsal bilgilerini artırabilmek için sosyal medya da bilgi içerikli siteleri ve sayfaları takip etmek doğru olacaktır. Sosyal medyada var olan bilgi içerikli sitelere bakmak onlardan yararlanmak sanatsal bilginin artması konusunda faydalı olacaktır. Öğretmen adayları bu tür sitelerin öğrenmeyi kolaylaştırdığı konusunda hemfikirdir. Öğretmen adayları bilgi içerikli sitelerde istenilen birçok bilgiye, merak edilen farklı ilgi alanlarına ulaşmanın kolay olacağından bahsetmektedirler. Bilgi içerikli sosyal medya araçları sayesinde bilinmeyen ya da ulaşılamayan sanatçılara ulaşılıp eserleri hakkında fikir edinilebilir. Sosyal medya sayesinde istenilen teknik ve beceri hakkında gelişim sağlanabilir.

Sosyal medya ortam ve araçları üzerinden yapılan paylaşımlar da öğretmen adaylarına etki etmektedir. Öğretmen adaylarının çoğunluğu sanatsal çalışmaların sosyal medya üzerinde paylaşılmasının gelişimi arttıracığı konusunda görüş belirtmişlerdir. Kilis, Rapp ve Gülbahar’ın (2014) yapmış olduğu bir çalışmada “Türk eğitimcilerin sosyal medyayı özellikle iletişim ve bilgi paylaşımı amacı ile tercih ettiği, Almanların genellikle iletişim ya da akademik amaçlar için kullandığı görülmüştür. Türk eğitimciler sosyal

medyaya bilgi ve sosyal paylaşım aracı olarak bakmaktadır. Almanlar ise sosyal medyayı daha çok iletişim, tartışma ve paylaşım aracı olarak görmektedir. Araştırma sonucunda eğitim-öğretim ortamları ile sosyal medyanın bütünleştirilmesi konusunda tüm öğretmenlerin olumlu görüşe sahip olduğu görülmüştür. Artırmada sosyal medya araçlarını genellikle geleneksel sınıf ortamını teknolojiyle bütünleştirmek, öğrencilerle iletişim ve etkileşimi artırmak ve öğrencilerin daha aktif olmasını sağlamak için kullanıldığı ve sosyal medyanın eğitim konusunda güçlü bir potansiyelinin olduğu görüşüne varılmıştır” (s.25-26). Bu durum hakkında sosyal medya da paylaşım yapmanın özgün üretimi artırma konusunda motivasyon sağlayıcı bir unsur olduğunu söylemek mümkündür. Katılımcı öğretmen adaylarımızın çoğunluğu da konu hakkında sosyal medya üzerinde paylaşım yapmanın, yapılan paylaşımlara dair alınan tepkilerin olumlu sonuçları meydana getirdiğini vurgulamışlardır. Benzer bir durum hakkında DeWilde, (2016) sosyal medyanın sanat eğitimcileri için nasıl bir araç olabileceğini keşfetmeye çalışmıştır. Araştırmaya göre birçok sanat eğitimcisinin zaten sosyal medya kullandığını gören araştırmacı katılımcıların sosyal medyayı kendi müfredatlarını paylaşmak için kullanmasına rağmen, birçok kişi ilham almak ve ders planı fikirleri bulmak için oturum açmakta olduğunu gördü. Araştırmaya göre paylaşım yapmak, daha fazla ses duyurmaya ve daha fazla kişiyle fikir paylaşmaya yarayacaktır. Araştırmada eğitimcilerin sosyal medyayı kullanmakta özgür olduğunu ancak zamanla, müfredatın yayınlanmasına aktif olarak katılmak zorunda kalacaklarını sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacı ilk sürecin göz korkutucu görünebildiğini, ancak bir kez rutin oluşturduklarında, bunun son derece kullanışlı ve yararlı olduğunu keşfedeceklerine inanmaktadır.

Sosyal medyanın kültürlerarası sanatsal etkileşime birçok olumlu etkisi vardır. Öğretmen adaylarının birçoğunun bahsettiği farklı kültürlere ulaşım konusu da bunlardan ilkidir. Öğretmen adaylarına göre sosyal medya sayesinde farklı kültürden insanlara, insanların kültürel yapısına, sanatçılarına ve eserlerine ya da bu kültürlerin sanatsal hareketleri hakkında bilgilere ulaşabilmekteyiz. Cerci ve Özdemir (2015) benzer bir konu hakkında medyanın “insanları bilgilendirme, haber alma, çevreleriyle iletişim kurma, dünyayı tanıma, olup bitenler hakkında görüş sahibi olma gibi gereksinimlerine teknolojik olanaklarla, ucuz ve kolay biçimde yanıt verme” (s.8) gücüne değinmiştir. Bir başka araştırmada ise Özavaş Uluçay (2017), “sosyal medyanın erişim kolaylığı, kullanıcıyı daha fazla sonuç ve daha büyük kitlelere ulaştırmakta olduğu” (s.378) sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuca ve öğretmen adaylarımızın görüşlerine dayanarak sosyal medya sayesinde kültürlerarası etkileşimin sağlandığını söyleyebiliriz. Bu etkileşimde topluma ve bireye

birçok olumlu etkisi olmaktadır. Öğretmen adayları kültürlerarası etkileşim sayesinde sanatsal üretimin arttığını, üretilen ürünlerin daha özgün olduğunu vurgulamaktadırlar. Özgün üretim yapabilmek sanatsal anlamda başarıyı temsil etmektedir. Bu bireysel bir durumdur. Kişinin kendi gelişimini sağladığının somut halidir. Üretim yapabilmek belirli aşamaları geçmiş bir bireyin sağlayabileceği bir durumdur. Bu aşamalar için üst düzey düşünme becerilerinden olan araştırma, sorgulama, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme ve problem çözme yeteneklerinin kişide oluşmuş olması üretimi kolaylaştırmaktadır. Sosyal medyanın sanat öğrenme sürecinde üst düzey düşünme becerilerine olası etkileri konusunda öğretmen adaylarının birçoğunun olumlu görüşü vardır. Öğretmen adayları bu konuyla ilgili olarak sosyal medyanın işlevlerinin üst düzey düşünme becerilerini olumlu etkilediğini söylemişlerdir. Gülbahar, Kalelioğlu ve Madran (2010), sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımıyla ilgili olarak çalışmışlardır. Araştırmacılar bu çalışmada, “sosyal ağların birçok özelliği ve olanaklarının olması öğretmenlerin eğitim öğretim süreçlerini aktif, yaratıcı, işbirlikli öğrenme ile desteklemelerine, öğrenci-öğrenci, öğrenci içerik ve öğretmen-öğrenci etkileşimi arttırmada, öğrencilerin araştırma, sorgulama ve problem çözme becerilerini kullanmaları ve geliştirmeleri konusunda desteğinin olduğu” (s.27). sonucuna ulaşmışlardır. Sosyal medyanın öğretmen adaylarının işini kolaylaştırdığı ve onların bireysel gelişimlerini olumlu yönde etkilediği açıktır. Bazı öğretmen adaylarının görüşlerine göre sosyal medya iyi kullanıldığı takdirde faydalı olacaktır. Bu konuyla ilgili benzer bir sonuca Özsvaş Uluçay (2017) ulaşmıştır. Araştırmacının yapmış olduğu çalışmaya göre, “eğitim alanında sosyal medya uygulamalarının, internet araçlarının etkin kullanımı öğrencilere doğru biçimde aktarılırsa ve eğitim gereci olarak kullanılırsa daha etkili bir iletişim sağlanabilmektedir. Özellikle uygulamalı eğitimlerde yöntem, malzeme gibi uygulamalara destek video ve görsellere hızlı biçimde ulaşım sağlayan iletişim kanalları ve sosyal medya uygulamaları hem eğitimler, hem de öğrenciler için etkin bir eğitime destek vermektedir. Paylaşabilme, geri bildirim alabilme ve sosyal öğrenme amaçları için uygun bulunmaktadır. Bu durumda öncelikle eğitimlerin sosyal medya kullanımları gözlemlenmeli, gelişime teşvik edilmeli ve eğitim için kullanımı kontrollü biçimde olmak kaydıyla uygulanmalıdır. Eğitim sürecinde bu teknoloji olanaklarının öğrencileri motive edeceği ve iletişimlerini arttıracığı ön görülmektedir” (s. 378).

Öğretmen adaylarının sosyal medyadan olumlu yönde etkilenmesi önemlidir. Olumlu bir yönlendirme üretimde kolaylığı sağlayacak, öğretmen adaylarının mesleki ve sanatsal alanda gelişimini arttıracaktır. Araştırma içinde sonuçlanan bir diğer konu olan mesleki ve sanatsal üretimin sosyal medya olan ilişkisi hakkında öğretmen adaylarının

birçoğu sosyal medyanın bu sürece olumlu yönde katkı yaptığını söylemişlerdir. Olumlu yönde geliştirilen bu durum öğretmen adaylarının özgün fikirler edinebilmesine, yeni bakış açıları kazanmasına teşvik edici olacaktır. Öğretmen adaylarına göre sosyal medya üzerinden aktarılan film, video ve mesleki çalışmaların onların mesleki ve sanatsal gelişimine faydalı olmuş ve onların sanatsal süreçlerinin gelişmesine katkı sağlamıştır. Öğretmen adaylarının birçoğuna göre sosyal medyanın sanatsal öğrenme süreçlerine etkisi olumlu yöndedir. Öğretmen adayları sosyal medya sayesinde daha kolay bilgi alışverişinde bulduklarını ifade etmektedirler. Her hangi bir konu hakkında hızlı ve kolay şekilde o bilgiye ulaşabildiğini ifade eden öğretmen adayları bu durumun sanatsal öğrenme sürecine olumlu katkısının olduğunu söylemektedirler. Sosyal medya gerek eğitim, gerekse sanatsal öğrenme sürecine etkisi bağlamında oldukça etkili sonuçları meydana getirmektedir. Bununla ilgili olumlu sonuçlara ulaşan bir diğer araştırmacı Menteşe (2013), sosyal medya ortam ve araçlarının eğitimde kullanımına ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşlerini almıştır. Bu araştırmaya göre sosyal medya; “öğrencilere verilen eğitimin düzeyini yükseltir, öğrencilerin motivasyonunu artırır, sınıf içi ve öğretmenle iletişimi zayıflatmaz, öğrencileri daha sosyal hale getirir, sınavlarda daha hızlı ve detaylı geri bildirim sağlar, derse devamsızlığı arttırmaz, öğretmenin rolünü azaltmaz, öğrenci okul ilişkisini azaltmaz, öğrencinin başarısında azalma meydana getirmez, öğrencinin iletişim yeteneğini artırır, ders ortamını zenginleştirir, sınıf içinde ve dışında ders materyallerine kolayca erişim sağlar, öğrencilerin düşünce dünyasını genişletir ve geleneksel öğretim yöntemlerinin yerini alır” (s.69).

Araştırmanın üçüncü alt problemini oluşturan “Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) öğretmen adaylarının sanat öğrenme ve öğretim süreçlerinde sosyal medyanın kullanımı ile ilgili öneri ve beklentileri nelerdir?” sorusuyla ilgili olarak katılımcılardan üç farklı konuyla ilgili öneriler alınmıştır. Bu konular; görsel sanatlar eğitiminde sosyal medyanın kullanımına, sanatsal öğrenme ortamında işbirliği sağlamaya ve sosyal medyanın kültürlerarası gelişime etkisine yönelik olarak oluşturulmuştur. Görsel sanatlar eğitiminde sosyal medyanın kullanımıyla ilgili olarak öğretmen adaylarının çoğunluğu fikir üretimini artırıcı sayfalar açılıp paylaşımlar yapılması gerektiğini ve sanatsal bilgi paylaşımı yapan sayfaların takip edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bazı öğretmen adayları, sanatsal filmler, videolar izletilip görsellerden yararlanılması gerektiğini, sosyal medyanın bilgi almak ve sosyal medyanın fikir edinmek için kullanılması gerektiğini, sanal sergiler yapılıp sanal müzelerin ziyaret edilmesi gerektiğini, bazıları ise görsel sanatlara özel uygulamaların çoğaltılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Azınlık olan öğretmen adaylarından, sosyal medya

kullanım bilinci artırılmalı, etkinliklerin paylaşılıp değerlendirildiği sayfalar açılmalı, kültürel ve tarihi değerlere ağırlık verip bu konularda etkinlikler düzenlenmeli şeklinde öneriler gelmiştir. Bu konuyla ilgili olarak birçok öğretmen adayından herhangi bir yanıt alınamamıştır. Bu durumla ilgili olarak öğretmen adaylarının sanat öğrenme ve öğretim süreçlerinde sosyal medyanın kullanımını ile ilgili çok donanımlı olmadıkları söylenebilir.

Öğretmen adayları, sosyal medyanın sanatsal öğrenme ortamında iş birliğinin sağlanması konusunda bir etki oluşturabilmesi için yetkin ve deneyimli insanlarla bilgi alışverişinde bulunabilecek farklı gruplar oluşturmanın doğru olacağını söylemişlerdir. Öğretmenlerin sıkça bahsettiği konu ise sanatsal içerikle donatılmış sayfaların çoğaltılması ve bu sayfalara ortak veri girişinde bulunulması gerektiğidir. Sosyal medya üzerinde işbirliği sağlamaya yönelik etkinliklerin yapılması gerektiğini düşünen öğretmen adayları da ilgi çekici ve teşvik edici çalışmaların yapılmasının işbirliği sağlama konusunda etkili olacağını söylemişlerdir. Birçok öğretmen bu konuyla ilgili herhangi bir ifadede bulunmamıştır. Konuyla ilgili verilen tavsiyelerde de benzerlik oranı yüksektir. Bu durumla ilgili olarak bulgular kısmında ifade edilen sonuç ise öğretmen adaylarının sosyal medyanın sanatsal öğrenme ortamında iş birliğini sağlamaya yönelik etki oluşturabilmesine yönelik öneri sunmakta zorlanmış olmasıdır. Katılımcıların cevap vermekte zorluk yaşadığı bir diğer konu sosyal medyanın kültürlerarası gelişime etkisine yönelik önerileridir. Öğretmen adaylarının önerilerine göre farklı kültürden insanların katılım sağlayacağı sayfalar açılmalı, bu sayfalara olan katılım artırılmalıdır. Açılmış olan sayfalara katılımcı katkı sağlamalı ve bu sayfalarda paylaşımlar yapılmalıdır. Öğretmen adaylarının önerilerine göre sayfalar daha fazla kitleye ulaşmalıdır. Başka sayfalar takip edilmeli, paylaşımları incelenmelidir. Sosyal medya üzerinden farklı kültürden insanlar iletişim kurulmalı, fikir alışverişinde bulunulmalıdır. Öğretmen adaylarının öneri sunmakta zorlandığı bu konu hakkında verilen ifadeler ile kültürlerarası iletişimin sağlanabileceği düşünülmektedir.

5.2. Öneriler

5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

Günümüz teknoloji çağıdır. Bireylerin birçoğu teknolojiyi, sosyal medyayı aktif olarak kullanmaktadır. Sosyal medyanın görsel öğeleri barındırması görsel sanatlar öğretmen adaylarını daha çok bağlamaktadır. Bu ilişkiyi olumlu şekilde kullanmak sanat eğitimcilerine düşmektedir. Sanat eğitimi alanında ister öğretene olun ister öğrenene olun, sosyal medyanın barındırdığı özelliklerin bireye katacağı birçok özellik mevcuttur. Bunu

olumlu şekilde kullanmak biz bireylere düşmektedir. Bu durumun gerçekleşebilmesi için ortaya konulan öneriler şunlardır:

- Sanat eğitimcilerinin teknolojiyi tam anlamıyla kullanabilmesi için teknolojiyi tanımaları ve olası faydalarının ve zararlarının farkına varmaları amacıyla teknolojiyle ilgili hizmet içi eğitimlere ağırlık verilmelidir. Bu sayede sanat eğitimcileri teknolojiden daha fazla yararlanabilecek, verimlilik artacaktır.
- Sosyal medya başta olmak üzere teknolojinin birçok farklı mecrası ile ders içerikleri bütünleştirilmelidir. Yaşanılan çağı yakalamak ve onunla birlikte yaşamın faydası ancak onu kabullendiğimiz zaman ortaya çıkacaktır.
- Sanat eğitimcileri ders araç ve gereçlerinden derste kullandıkları tekniklere kadar hepsini gözden geçirmelidirler. Sosyal medya zamanın en popüler kullanım alanını yakalamış bir ortamdır. Klasik yöntemlerden sıyrılabilmenin yolu yeni nesil yaşamı yakalamakla gerçekleşecektir.
- Alanında yetkin kişilerin oluşturacağı sosyal medya ortamları hazırlanmalıdır. İçerik analizi iyi yapılmalı, güvenilir bir eğitimin aktarılacağı sosyal medya ortamları öğrencilere sunulmalıdır. Öğretmen adayları ancak bu şekilde güvenilir kaynaklara ulaşabilecektir.
- Sanat eğitiminde uzman kişilerce hazırlanan sanat eğitimine özgü sosyal medya ortamları çoğaltılmalı, tanıtımları yapılmalıdır. Bu ortamlar sayesinde öğretmen adayları sanat eğitimine dair bilgi edinebilecek, alana özgü bu mecralarda gelişimlerini sağlayabileceklerdir.
- Öğretmen adaylarının içerik desteği sunabileceği, sosyal medyanın katılımcı özelliğinden faydalanılmış sayfalar açılmalı ve çoğaltılmalıdır. Öğretmen adaylarının katılım sağlayabildiği bu sayfalar sayesinde iletişim artacak, özgüven ve motivasyon sağlanacaktır. Bireysel ya da gruplar halinde içerik sağlamak eğitimde işbirliğini artıracaktır.
- Sosyal medyanın özellikleri arasında bulunan katılımı sağlayabilmeyi bireysel ya da grup sergileri yaparak kullanım sağlanmalıdır. Öğretmen adaylarının katılımının sağlandığı online sergiler yapılmalıdır. Başka şehirlerde ya da başka ülkelerde gerçekleştirilen online sergilere yönlendirme yapılmalı bu sergilerden izleyici olarak ya da katılımcı olarak yararlanılmalıdır. Bu durum sanat eğitimi ile ilgili olanların özgüvenini artıracak, sanatsal anlamda daha fazla örnekle buluşmalarının yanı sıra özgün üretimlere teşvik edici olacaktır.

- Dünya genelinde sanal müzeler çoğalmaktadır. Ülkemizde de sanal müzelerin yaygınlaştırılması için projeler hazırlanmalı gerekli yerlere sunulmalıdır. Var olan sanal müzelere ders, sınıf ya da okul etkinliği olarak geziler yapılmalı, sanal müzeye uygun etkinlikler okul veya sınıf ortamında gerçekleştirilmelidir.
- Kurumsal sosyal medya kullanımına ağırlık verilmelidir. Okullara ve sınıflara özel sosyal medya ortamlarına ağırlık verilmeli, bu ortamlar aktif kullanılmalıdır. Unutulmamalıdır ki teknoloji çağının öğretmen adayları da diğer tüm bireyleri gibi sosyal medyada oldukça aktiftir. İletişimden haberleşmeye, eğitiminde tutunda eğlence amaçlı zaman geçirmeye kadar sosyal medya öğretmen adayları tarafından kullanılmaktadır. Bu durumda öğretmen adaylarının zaten kullandığı ve kullanmaktan zevk aldığı bir mecrayı eğitimde kullanmak gerçekten akıllıca olacaktır. Sınıfa getirmeye zorlanılan bir neslin gönüllü bir şekilde katıldıkları yepyeni bir sınıf varken bu sınıfa girmemek, bu sınıfa kullanmamak yanlış olacaktır.
- Sosyal medya üzerinde oluşturulan mecralar ve katılımın sağlandığı bu birliktelikleri gerçek hayata dönüştürmekte faydalı olacaktır. Sosyal medya üzerinden ulaşılan farklı kültürden insanlarla, farklı sınıflar, farklı okullar ya da sanatçılar arası gerçek buluşmalar sağlanmalı etkinlikler, sergiler veya yarışmalar düzenlenmelidir. Bu ister bir şehir içinde olsun ister ülkeler arası olsun gerçekleştirildiğinde sosyal medyanın sınırları aşan etkileşim özelliği gerçeğe dönüşecektir. Bu sayede ulaşılmaz denilene ulaşmak, görülemez denilene görmek sağlanacaktır. Bu yaşantıya katılmış olan öğrenciler farklı kişileri, farklı kültürleri ve tüm bunlara dair farklı özellikleri öğrenecek, kendi özelliklerini de başkasına aktarabilecektir. Sosyal medya sayesinde bireylerarası, uluslararası ve kültürlerarası etkileşim en ideal şekilde gerçekleşmiş olacaktır.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu araştırma sadece “Pamukkale Üniversitesi örnekleme” nde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın Türkiye bağlamında gerçekleştirilebilmesi adına benzer bir araştırma, daha geniş bir örneklem üzerinden gerçekleştirilebilir.
- Gelecek çalışmalarda sosyal medyanın öğrenme süreçlerine etkilerine ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin yanında, öğretmen adayları ve öğretmenlerin görüşleri de incelenebilir.

- Yapılan araştırma Yükseköğretim Kurulu'na bağlı bir üniversitede yürütülmüştür. Gelecekte Yükseköğretim Kurulu'na bağlı diğer üniversiteler üzerinde de çalışmalar gerçekleştirilebilir.
- Yapılan çalışmada sosyal medya uygulamalarının sanat eğitimi öğrenme süreçlerine olan etkisine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri değerlendirilmiştir. Gelecekte yapılacak olan çalışmalarda sosyal medya ile bütünleştirilebilecek yeni programlar ve yazılımlar geliştirilebilir. Bu yazılımların öğrenci ve ders sürecine katkıları değerlendirilebilir.
- Görsel sanatlar eğitiminde sosyal medya ortamlarının kullanımının görsel sanatlar eğitimine yapmış olduğu etkilere ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri de incelenebilir.
- Sosyal medya ortamlarının görsel sanatlar eğitimi için oluşturulmuş yazılım veya programlarının görsel sanatlar eğitimine ne tür bir katkı sağlayabileceği konusunda uzman kişilerle bir çalışma yürütülebilir.

KAYNAKÇA

- Acar, E. ve Sey, Y. (2006). Teknolojik yenilik üzerine kalitatif bir araştırma deneyimi. *İstanbul Teknik Üniversitesi Dergisi*, 2, 51-58.
- Akar, E. (2006). *Blogla pazarlama*. İstanbul: Tiem Yayınları.
- Akaroğlu, E. G. (2014). *Sanat eğitim programının 6 yaş çocuklarının görsel algı düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Alay, O. (2014). Sosyal medya'nın birey ve toplumsal yapıya etkileri(Sosyal medya kullanıcı araştırması). *Elektronik Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi*, 1, 1-22.
- Alav, O., Altıngövdü, İ. S. ve Kaplan, A. (2006). *Sanal müzelerde panoramik ve 3 boyutlu görüntü teknikleri ve içerik sorgulama: Isparta Müzesi örneği*. Sözel bildiri, ÜNAK'06 Bilimsel İletişim ve Bilgi Yönetimi Sempozyumu, Ankara.
- Altınkaş, C. B. (2009). *Türk eğitim ve kültüründe medyanın oluşturduğu sanatsal ve düşünsel etikler*. Yayınlanmış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Aşılıoğlu, E. (2012). İlköğretim ikinci kademe görsel sanatlar dersi programının sanat eğitimi ilkelerinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 231-240.
- Aydemir, C. (2005). E-Ticaret. A. Tarcan (Ed.), *İnternet ve toplum içinde* (s.146-159). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aydeniz, H. (2012). *Medyayı tanımak*. İstanbul: Nakış Ofset
- Aydın, H. (2015). *Sosyal paylaşım sitelerinin öğrencilerin görsel sanatlar eğitimine katkıları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydoğan, F. ve Akyüz, A. (2010). *İkinci medya çağında internet*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Aykut, A. (2006). Günümüzde görsel sanatlar eğitiminde kullanılan yöntemler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 33-42.
- Aykut, A. (2013). Güncel sistemden estetik eğitime bir öneri: Görsel kültür kuramı. *Turkish Studies – International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 8/9, 705-714.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 1, 231-274.
- Barış, M. F. ve Tosun, N. (2013). Sosyal ağ ve e-portfolyo entegrasyonu: Facebook örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2, 122-129.
- Başbuğ, F. ve Başbuğ Z. (2016). Görsel sanatlar eğitimi üzerine notlar. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 18, 74-98.

- Başer, A. (2014). *Sosyal medya kullanıcılarının kişilik özellikleri, kullanım ve motivasyonlarının sosyal medya reklamlarına yönelik genel tutumları üzerindeki rolü: facebook üzerine bir uygulama*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Başer, İ. (2015). *Görsel sanatlar eğitiminde görsel kültür kuramının kullanımı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Bedir, A. (2016). *Sosyal medya kullanımının üniversite öğrencilerinin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Bilgin, F. K. (2010). *Sanat tarihi öğretiminin ışığında sanat eğitimi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bolat Aydoğan, K. E. (2010). *sanat eğitimi ve sanat eleştirisi: Türkiye’de görsel sanatlar öğretmeni yetiştiren kurumlar örneği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Bozkurt, İ. (2012). *Medya okuryazarlığı dersini alan öğrencilerin medyaya bakışı: kayseri örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bölükbaş, K. (2005). İnternet ve kafeler. A. Tarcan (Ed.), *İnternet ve toplum içinde* (s.10-37). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bulut, E. (2012). *Pazarlama iletişimde yeni yaklaşımlar kapsamında sosyal medya uygulamaları ve etkili kampanya örnekleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bulut, D. ve Gülsoy, Y. (2016). Sanat eğitimi araştırmalarının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4, 75-85.
- Bursa, O. ve Ünalır, M. O. (2010). *Sosyal ağlar ve profil yönetimine etkileri*. Akademik Bilişim’10 - xii. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Muğla.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2018). *Sanat eğitimi ve öğretimi: Eğitimin her kademesine yönelik yöntem ve tekniklerle* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Bülbül Oğuz, B. (2012). Sosyal medya dilinin görüntüsel gösterge boyutu ve bunun dile etkisi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7-4, 1157-1166.
- Cereci, S. ve Özdemir, H. (2015). Medyanın toplumsal gelişimi: Medya toplumları. *International Journal of Social Science*, 33, 1-10.
- Çalışır, G. (2015). *Savaş ve barış kavramlarının sosyal medyada temsili: Nato’nun facebook sayfası üzerine bir inceleme*. Uluslararası Yeni Medya Yeni Yaklaşımlar, Çanakkale.
- Çam, E. (2012). *Öğretmen adaylarının eğitsel ve genel amaçlı Facebook kullanımları ve facebook bağımlılıkları (SAÜ Eğitim Fakültesi örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

- Çelik, İ. (2012). *Öğretmen adaylarının sosyal ağ (facebook) kullanımlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Çelik D. ve Kılınç N. (2016). Sosyal medyanın moda tasarımı öğrencilerinin tasarımları üzerindeki etkileri: örnek bir uygulama1. *International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS)*, 2(2), 311-323.
- Çellek, T. (2002). Sanat ve bilim eğitiminde yaratıcılık. *Pivolka*. 8, 3-11.
- Çığır, E. (2016). *Görsel sanatlar öğretimine yönelik sosyal ağ odaklı görsel kültür uygulamalarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Çokokumuş, B. (2012). Dijital ortamda kültür ve sanat. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 1, 51-66.
- Dağıtmaç, M. (2015). *Sosyal medya tercihlerinde kullanıcıyı etkileyen faktörler*. Yayınlanmış doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Demirel, Ö. (Ed.) (2011). *Eğitimde Yeni Yönelimler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Deperlioğlu, Ö. ve Köse, U. (2010). *Web 2.0 teknolojilerinin eğitim üzerindeki etkileri ve örnek bir öğrenme yaşantısı*. Akademik Bilişim'10 - XI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Muğla.
- DeWilde, J. J. (2016). *Social media as a tool to share art curriculum*. Yüksek lisans Tezi, School of Art, Illinois State University, US.
- Dikici, A. (2006). Sanat eğitimi ve öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri. *Eğitim ve Bilim*. 139, 3-9.
- Dilli, R. (2013). Görsel kültür kuramının ilköğretim 4. sınıf görsel sanatlar derslerinde uygulanması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(4), 363-388.
- Dılmaç, O. (2009). *16. ve 20. Yüzyıllar arasında avrupa'da akademik düzeyde sanat eğitiminin oluşumu ve türkiye'deki sanat eğitime katkıları*, Yayınlanmış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Duman, H. (2014). *Türkiye'de 1980 sonrası kültür sanat ilişkisi bağlamında fakülte ölçeğinde sanat eğitimi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ekici, M. Ve Kıyıcı, M. (2012). Sosyal ağların eğitim bağlamında kullanımı. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 5, 156-167.
- Ergün, M. (1998). İnternet destekli eğitim. *Sosyal Bilimler Dergisi*. 1.
- Feyzioğlu, B. İ. (2016). *Eğitimde sosyal medyanın kullanılmasına ilişkin okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyon.

- Genç, H. (2010). *İnternetteki etkileşim merkezi sosyal ağlar ve e-iş 2.0 uygulamaları*. Akademik bilişim'10 - xii. akademik bilişim konferansı, 10-12 Şubat, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Genç, Z. (2010). *Web 2.0 yeniliklerinin eğitimde kullanımı: Bir facebook eğitim uygulama örneği*. Akademik bilişim'10 - xii. akademik bilişim konferansı, 10-12 Şubat, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Guiraud, P. (1994). *Göstergebilim* (2. Baskı). (M. Yalçın, Cev). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F. ve Madran, O. (2010). Sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımı. *XV. Türkiye'de İnternet Konferansı*, 10, 30-37.
- Gülseçen, S., Gürsul, F., Bayrakdar, B., Çilengir, S. ve Canım, S. (2010). *Yeni nesil mobil öğrenme aracı: podcast*. Akademik Bilişim'10 - Xii. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Muğla.
- Güneş, A. (2003). Kil tabletlerden elektronik tabletlere: İletişim araçlarının tarihsel gelişim süreci. *Nwsa-Humanitis*. 8, 277-300.
- Gürçay, S. H. (2014). *Sosyal medya, moda ve tasarım*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hürriyet Gazetesi. (2019). İnternet kullanıcıları 54 milyonu aştı. <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/internet-kullanicilari-54-milyonu-asti-40743734> sayfasından elde edilmiştir.
- Kaptan Aykaç, V. (2014). Görsel sanatlar eğitimi dersinde probleme dayalı öğrenme yaklaşımına örnek bir ders sunumu. <http://dergipark.gov.tr/sed/issue/11283/134846> sayfasından elde edilmiştir.
- Kaptan, S. (1991). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri*. Ankara: Bilim Yayınevi.
- Karaaslan Klose, E. (2014). *Görsel sanatlar öğretmeni yetiştirmede görsel kültür eğitimine yönelik bir eylem araştırması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Karadağ, Ç. (2004). *Görme kültürü: Görüntüler evreni*. Ankara: Doruk Yayıncılık.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. İstanbul: Nobel Yayınları.
- Kartopu, S. (2016). Türkiye'de görsel sanatlar alanında yapılan lisansüstü tez çalışmalarının betimsel incelemesi. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 1, 81-98.
- Kaya, Z. (2006). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kayahan, Z. (2010). *İlköğretim 1. kademe 5. sınıf görsel sanatlar eğitimi dersinde hikâye anlatım yönteminin yaratıcılığa etkileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Keleş, V. (2003). Modern müzecilik ve Türk müzeciliği. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 1-16.

- Keskin, N. Ö. (2010). *Mobil öğrenme teknolojileri ve araçları*. Akademik Bilişim'10 - XI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Muğla.
- Kırık, A. M. (2013). Gelişen Web Teknolojileri ve Sosyal Medya Bağımlılığı. [Elektronik versiyon].
https://www.academia.edu/37725243/Geli%C5%9Fen_Web_Teknolojileri_ve_Sosyal_Medya_Ba%C4%9F%C4%B1ml%C4%B1l%C4%B1l%C4%9F%C4%B1_sayfasından_elde_edilmiştir.
- Kırıçoğlu, O. T. (2015). *Sanat, kültür, yaratıcılık: Görsel sanatlar ve kültür eğitimi – öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kilis, S., Rapp, C. ve Gülbahar, Y. (2014). Eğitimde sosyal medya kullanımına yönelik yükseköğretim düzeyindeki öğretmenlerin algısı: Türkiye-Almanya örnekleme 1. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*. 3, 20-28.
- Köroğlu, İ. Ş. (2015). Üstün yetenekli dijital yerlilerin sosyal medya kullanımları üzerine nicel bir çalışma. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 40, 266-290.
- Krutka, D. G. ve Carpenter J. P. (2016). Why social media must have a place in schools. *Kappa Delta Pi Record*, 52:1, 6-10. doi: 10.1080/00228958.2016.1123048
- Kurtulmuş, T. (2014). *Sosyal bilgiler eğitiminde medya okuryazarlığı dersinin ortaokul öğrencilerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Kuşay, Y. (2013). *Sosyal medya ortamı olarak facebook'un çekiciliği ve ergenlerde bağımlılık düzeyi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Küçükali, A. (2016). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımı: Atatürk üniversitesi örneği. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 7/13, 531-546.
- Lu, L. (2010). Teaching 21st-Century art education in a *virtual* age: Art cafe second life, *Art Education*, 63, (6) 19-24.
- Mamur, N. (2014). Post-modernizmin sanat eğitime yansıma biçimleri görsel kültür ve eleştirel pedagoji. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2, 59-77.
- Mamur, N. (2015). *'Z' Kuşağına Sanatı Nasıl Öğretmeliyiz?*, Çukurova Üniversitesi I. Uluslararası Sanat Araştırmaları Sempozyumu, Adana.
- Mayfield, A. (2008). What is social media?. [Elektronik versiyon].
<https://www.antonymayfield.com/2006/09/27/social-media-ebook/> sayfasından elde edilmiştir.
- Menteşe, M. (2013). *Sosyal medya ortam ve araçlarının eğitimde kullanımına ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). Görsel sanatlar dersi öğretim programı. <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx> sayfasından elde edilmiştir.

- Nacar, M. A., Eroğlu, S. ve Üstebay, S. E. (2010). *Akademik profil web sayfası*. Akademik Bilişim'10 - X11. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Muğla.
- Onat, F. (2010). Bir halkla ilişkiler uygulama alanı olarak sosyal medya kullanımı: sivil toplum örgütleri üzerine bir inceleme. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 31, 104-122.
- Ozan, Ö. ve Özarslan, Y. (2010). *Efront öğrenme yönetim sistemi*. Akademik Bilişim'10 - X11. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Muğla.
- Özata, F. Z. (Ed.) (2013). *Sosyal medya*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Özmen, F., Aküzüm, C., Sünkür, M. ve Baysal, N. (2011). *Sosyal ağ sitelerinin eğitsel ortamlardaki işlevselliği*. 6th International Advanced Technologies Symposium, Elazığ.
- Özsavaş Uluçay, N. (2017). Görsel tasarım eğitiminde sosyal medyanın kullanımı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5, 372-379.
- Özsoy, V. ve Alakuş, A. O. (2009). *Görsel sanatlar eğitiminde özel öğretim yöntemleri (Resim-İş Eğitimi)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, M. C. (Ed.) (2013). *Dijital iletişim ve yeni medya*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Öztürk, M. F. ve Talas, M. (2015). Sosyal medya ve eğitim etkileşimi. *Zeitschrift für die Welt der Türken: Journal of World of Turks*. 7, 101-120.
- Sarıçam, F. (2015). *Öğrencilerin okul dışı sosyal medya kullanım amaçlarının öğrencilerin ders başarılarına etkisi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Sarsar, F., Başbay M. ve Başbay A., (2015) öğrenme-öğretme sürecinde sosyal medya kullanımı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 418-431.
- Sengir, S. (2014). *Kültürel dönüşümler ve postmodern pedagoji ekseninde görsel kültür eğitimi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Sidekli, S. ve Avaroğulları, M. (2013). Facebook: Sosyal bilgiler öğretiminde yeni bir yöntem. *Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE*, 2, 145-154.
- Sönmez, F. (2016). *Sosyal medyanın z kuşağı tüketicilerinin satın alma davranışları üzerindeki etkisi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Sweeny, R. W. (2009). There's no 'i' in youtube: social media, networked identity and art education. *International Journal of Education through Art*, 5, 2-3. doi: 10.1386/eta.5.2 and 3.201/1
- Tarcan, A. (Ed.).(2005). *İnternet ve toplum*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tavşanlı, Ö. F. ve Akaydın B. B. (2012). Sınıf öğretmenlerinin bakış açısıyla sosyal medya okuryazarlığı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 48, 517-528.

- Tonbuloğlu İ. ve İşman A. (2014). Öğretmenlerin sosyal ağları kullanım profillerinin incelenmesi, *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 320 – 338.
- Toplu, M. ve Gökçearslan, ř. (2012). E-öğrenmenin gelişimi ve internetin eğitim sürecine yansımaları: Gazi üniversitesi örneği. *Türk Kütüphaneciliği*. 26, 501-505.
- Tufan Yeniçıktı, N. (2016). *Halkla ilişkiler aracı olarak instagram: sosyal medya kullanan 50 şirket üzerine bir araştırma*. Yayınlanmış doktora tezi, Selçuk üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Türe, N. (2007). *Eğitimde ve öğretimde bir araç olarak görsel sanatlar eğitiminin öğrencilere sağladığı katkılar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Utku, M. (2015). *Üniversite öğrencilerinin vatandaşlık ve sosyal medya (sosyal ağ) vatandaşlık algısının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Uysal, A. (2005). İlköğretimde verilen sanat eğitimi derslerinin yaratıcılığa etkileri. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*, 1, 41-47.
- Uysal, A. (2011). Görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların öğrenci resimlerindeki imgelere etkiler, *Akademik Bakış Dergisi*, 24, 1-20.
- Uzundumlu, Ö. (2015). *Bir iletişim formu olarak sosyal medyada fotoğraf paylaşımı: selfie örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Yavuz, C. (2017). Meslek yüksekokulları halkla ilişkiler programı öğrencilerinin sosyal medya kullanımı alışkanlığı: ordu üniversitesi örneğinde. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6/2, 169-181.
- Yayla, K. (2010). *İnternet pazarlamasında yeni eğilimler: çevrim içi sosyal ağların üniversite öğrencilerinin satın alma davranışlarına etkisi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Yaylak, E. (2017). *Sosyal belgeler öğretmenlerinin eğitimde sosyal medyayı kullanım düzeyleri ve görüşleri*. Yayınlanmış doktora tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Yıldırım, A. ve şimşek H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldız, M. C ve Bölükbaş, K. (2005). İnternet Kafeler, Gençlik ve Sosyal Sapma. A. Tarcan (Ed.), *İnternet ve Toplum içinde* (s.38-54). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ying, M. (2012). *Sosyal medya platformları üzerinden pazarlama ve bu mecrayı etkin kullanan sektörler*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- We Are Social ve Hootsuite. (2018). *Dünyada Dijital [Resim]*. <https://wearesocial.com/blog/2018/01/global-digital-report-2018> adresinden 08/04/2018 tarihinde ulaşılmıştır.

- We Are Social ve Hootsuite. (2018). İnternet Kullanımında Yıllık Büyüme [Resim]. <https://wearesocial.com/blog/2018/01/global-digital-report-2018> adresinden 08/04/2018 tarihinde ulaşılmıştır.
- We Are Social ve Hootsuite. (2018). Bölgeye Göre Nüfus Etme [Resim]. <https://wearesocial.com/blog/2018/01/global-digital-report-2018> adresinden 08/04/2018 tarihinde ulaşılmıştır.
- We Are Social ve Hootsuite. (2018). Türkiye’de Sosyal Medya Kullanımı [Resim]. <https://wearesocial.com/blog/2018/01/global-digital-report-2018> adresinden 08/04/2018 tarihinde ulaşılmıştır.
- We Are Social ve Hootsuite. (2018). Türkiye’de Sosyal Medya Kullanımındaki Artış [Resim]. <https://wearesocial.com/blog/2018/01/global-digital-report-2018> adresinden 08/04/2018 tarihinde ulaşılmıştır.
- We Are Social ve Hootsuite. (2018). Sosyal Medyada Harcanan Günlük Süre [Resim]. <https://wearesocial.com/blog/2018/01/global-digital-report-2018> adresinden 08/04/2018 tarihinde ulaşılmıştır.
- We Are Social ve Hootsuite. (2018). Türkiye’de Sosyal Medya Kullanımı [Resim]. <https://wearesocial.com/blog/2018/01/global-digital-report-2018> adresinden 08/04/2018 tarihinde ulaşılmıştır.
- We Are Social ve Hootsuite. (2018). Türkiye’de En Çok Kullanılan Sosyal Medya Araçları [Resim]. <https://wearesocial.com/blog/2018/01/global-digital-report-2018> adresinden 08/04/2018 tarihinde ulaşılmıştır.
- Wilks, J., Cutcher, A. ve Wilks, S. (2012). Digital technology in the visual arts classroom: An [un]easy partnership. *Studies in Art Education*, 54, 1, <https://doi.org/10.1080/00393541.2012.11518879>

Ek 1. Öğretmen adayları görüşme formu

Tarih: ____/____/2018

Saygıdeğer Öğretmen Adayı;

Ben, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitim Bölümü'nde yüksek lisans öğrencisiyim. "Görsel Sanatlar Eğitiminde Sosyal Medyanın Öğrenme Süreçlerine Etkilerinin Öğretmen Adaylarının Görüşleriyle İncelenmesi" konulu bir araştırma yapmaktayım. Bu anketteki amacım sizin görüşlerinizden yola çıkarak sosyal medyanın, sanat eğitimi öğretim süreçlerine etkisinin olup olmadığı konusunda bilgiler almaktır.

Görüşmede vereceğiniz kişisel bilgilerin gizli tutulacağını özellikle belirtmek isterim. Araştırma raporunda isimlerinize yer verilmeyecek, isimleriniz belirli kodlamalarla kullanılacaktır. Kayıtlar sizin izniniz olmadan araştırmayı yürüttüğümüz öğretim üyesi dışında kimseyle paylaşılmayacaktır.

Araştırmaya katılımınızda gönüllülük esastır. Katılımınız esnasında sorulardan ya da araştırma sürecinden kaynaklanan herhangi rahatsızlık hissederseniz araştırmadan ayrılmak istediğinizi belirtebilirsiniz. Araştırmanın sağlıklı sonuçlara ulaşabilmesi için, formda yer alan soruların tümüne yanıt vermeniz büyük önem taşımaktadır. Samimiyetiniz, katkılarınız ve bana zaman ayırdığınız için şimdiden teşekkür ederim.

Mesut Özkan
Pamukkale Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyetiniz: ..... **Yaşınız:** .....

Sınıfınız: ( ) 1. Sınıf ( ) 2. Sınıf ( ) 3. sınıf ( ) 4. Sınıf

1. İnternet kullanım sıklığınızı belirterek genel olarak internet kullanım amacınızı belirtiniz?

( ) 1 saatten az ( ) 1-3 saat ( ) 4-7 saat ( ) 8-11 ( ) 12 saatten fazla

.....
.....
.....

2. Günlük ortalama kaç saatinizi sosyal medyada geçiriyorsunuz?

( ) Hiç kullanmıyorum ( ) 1 saatten az ( ) 1-3 saat ( ) 4-7 saat ( ) 8 saatten fazla

3. Aşağıdaki sosyal medya araçlarından en çok hangilerini kullanıyorsunuz?

( ) Facebook ( ) Youtube ( ) Instagram ( ) Twitter

( ) Whatsapp ( ) Fb messenger ( ) Google+ ( ) Skype

( ) LinkedIn ( ) Pinterest ( ) Tumblr ( ) Snapchat

Diğer: .....

4. Sosyal Medya söz konusu olduğunda kendinizi aktif/katılımcı bir kullanıcı olarak görüyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır ( ) Kısmen

SOSYAL MEDYA KULLANIM AMAÇLARI

1. Sosyal medya size ne ifade ediyor?

.....
 .....
 .....

2. Sosyal medya, gündelik hayatınızı nasıl etkilemektedir? Olumlu ve olumsuz yönleri ile belirtiniz?

.....
 .....
 .....

3. Aşağıdaki önermelerden hangisi/hangileri sosyal medyayı kullanım amacınızı ifade etmektedir?

- ( ) Sosyal Medyayı video paylaşmak amacıyla kullanırım.
 ( ) Sosyal Medyayı fotoğraf paylaşmak amacıyla kullanırım.
 ( ) Sosyal Medyayı müzik paylaşmak amacıyla kullanırım.
 ( ) Sosyal Medyayı anlık durum paylaşımı amacıyla kullanırım.
 ( ) Sosyal Medyayı hayranı olduğum kişileri takip etmek amacıyla kullanırım.
 ( ) Sosyal Medyayı gündelik problemlerime çözüm bulmak amacıyla kullanırım.
 ( ) Sosyal Medyayı ilgi duyduğum konularda fikir alışverişi amacıyla kullanırım.
 ( ) Sosyal medyayı eğlenme amaçlı kullanırım.
 ( ) Sosyal medyayı yalnızca boş zamanlarını değerlendirme için kullanırım.
 ( ) Sosyal medyayı iletişim için kullanırım.
 ( ) Sosyal medyayı kişilere ve düzenlenen organizasyonlara ulaşmak için kullanırım.
 ( ) Sosyal medyayı kişisel sunum ve bilgi paylaşımı için kullanırım.
 ( ) Fikirlerimi paylaşmak için kullanırım.
 ( ) Sosyal medyayı öğrenme amaçlı kullanırım.
 ( ) Diğer.....

4. Sosyal medyayı okul faaliyetlerini destekleyici ve faydalı olarak buluyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır ( ) Kısmen

5. Eğitim amaçlı kullandığınız sosyal medya araçları nelerdir?

.....
 .....
 .....

SOSYAL MEDYA VE SANAT ÜRETİM SÜRECİ

1. Sanatsal bilgi düzeyini arttırmada sosyal medyadan nasıl yararlanılabilir?

.....
 .....
 .....

.....

2. Sosyal medya hesaplarından okul içi ya da okul dışı sanatsal çalışmaların paylaşılmasının yapılan sanatsal çalışmalara etkileri neler olabilir?

.....

.....

.....

3. Sosyal medyanın kültürlerarası sanatsal etkileşime etkisi hakkında düşünceleriniz nelerdir?

.....

.....

.....

4. Sosyal medyanın üst düzey düşünme (araştırma, sorgulama, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme ve problem çözme) becerilerine etkisi olup olmadığı konusunda neler düşünüyorsunuz?

.....

.....

.....

5. Sosyal medya üzerinden aktarılan film, öğretici video ve mesleki çalışmaların mesleki ve sanatsal gelişiminize etkilerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

.....

.....

.....

6. Sosyal medyanın sanatsal öğrenme süreçlerinize (bilgi, üretim, sergileme, eleştiri, estetik yargılar vs.) olası etkileri konusunda görüşleriniz nelerdir?

.....

.....

.....

SOSYAL MEDYANIN SANATSAL ÖĞRENME SÜRECİNDE KULLANIMINA DAİR ÖNERİ VE BEKLENTİLER

1. Sizce sosyal medya görsel sanatlar eğitimine nasıl yansıtılabilir? Sosyal medyanın görsel sanatlar eğitiminde kullanımına yönelik öneri ve beklentileriniz nelerdir?

.....

.....

.....

2. Sosyal medyanın sanatsal öğrenme ortamında iş birliğini sağlamaya yönelik bir etki oluşturabilmesi için önerileriniz nelerdir?

.....

.....

.....
.....
.....

3. Sizde Sosyal medya üzerinden sanat eğitiminde kültürlerarası bağ nasıl geliştirilebilir?

.....
.....
.....
.....

4. Eklemek istediğiniz farklı görüş ve önerileriniz varsa lütfen belirtiniz.

.....
.....
.....

Ek 2: Araştırma İzin Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 04/12/2018-E.82814

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı

Sayı :70290997-044/82814
Konu :Anket Uygulama İzni - Mesut
ÖZKAN

04/12/2018

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜNE

İlgi :22/11/2018 tarihli, 79975 sayılı yazı

Üniversitemiz, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Programı 162161016 numaralı tezli yüksek lisans öğrencisi Mesut ÖZKAN'ın, "Görsel Sanatlar Eğitiminde Sosyal Medyanın Öğrenme Süreçlerine Etkilerinin Öğretmen Adaylarının Görüşleriyle İncelenmesi" konulu tez kapsamında Anabilim Dalımız öğretmen adaylarına anket uygulama isteği, Anabilim Dalımız öğrenci ve öğretim elemanlarının ders ve çalışmalarını aksatmayacak şekilde olması koşulu ile uygun görülmektedir.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Doç. Dr. Nuray MAMUR
Anabilim Dalı Başkanı

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı	Mesut
Soyadı	Özkan
Doğum Yeri ve Tarihi	Uşak/Eşme-10/08/1992
Uyruğu	T.C
İletişim Adresi ve E-Mail Adresi	Uluyayla Köyü Eşme-UŞAK mesutzkn@hotmail.com
Eğitim	
İlköğretim	Saraycık İlköğretim Okulu
Ortaöğretim	Eşme Şehit Adem Çiftçi Çok Programlı Lisesi
Yükseköğretim (Lisans)	Pamukkale Üniversitesi- Eğitim Fakültesi- Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü- Resim-İş Öğretmenliği
Yükseköğretim (Yüksek Lisans)	Pamukkale Üniversitesi- Eğitim Bilimleri Enstitüsü- Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı- Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı